EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

Născut în 1921 la Minna, scriitorul nigerian CYPRIAN EKWENSI își începe studiile în patrie, completîndu-și-le apoi la Londra; la întoarcere, după ce funcționează cîtva timp ca profesor de chimie și biologie, se dedică scrisului, cîștigîndu-și, cu cele cîteva volume de nuvele traduse în scurtă vreme în mai multe țări din Europa, o adevărată faimă.

SAVANA ÎN FLĂCĂRI cuprinde o suită de scene din viața păstorilor nomazi din nordul Nigeriei, unde străvechile superstiții și obiceiuri joacă și astăzi un rol de seamă. O carte atracțioasă tocmai prin ineditul ei, prin atmosfera stranie și totuși atît de pregnant reală.

Lei 3,25

93

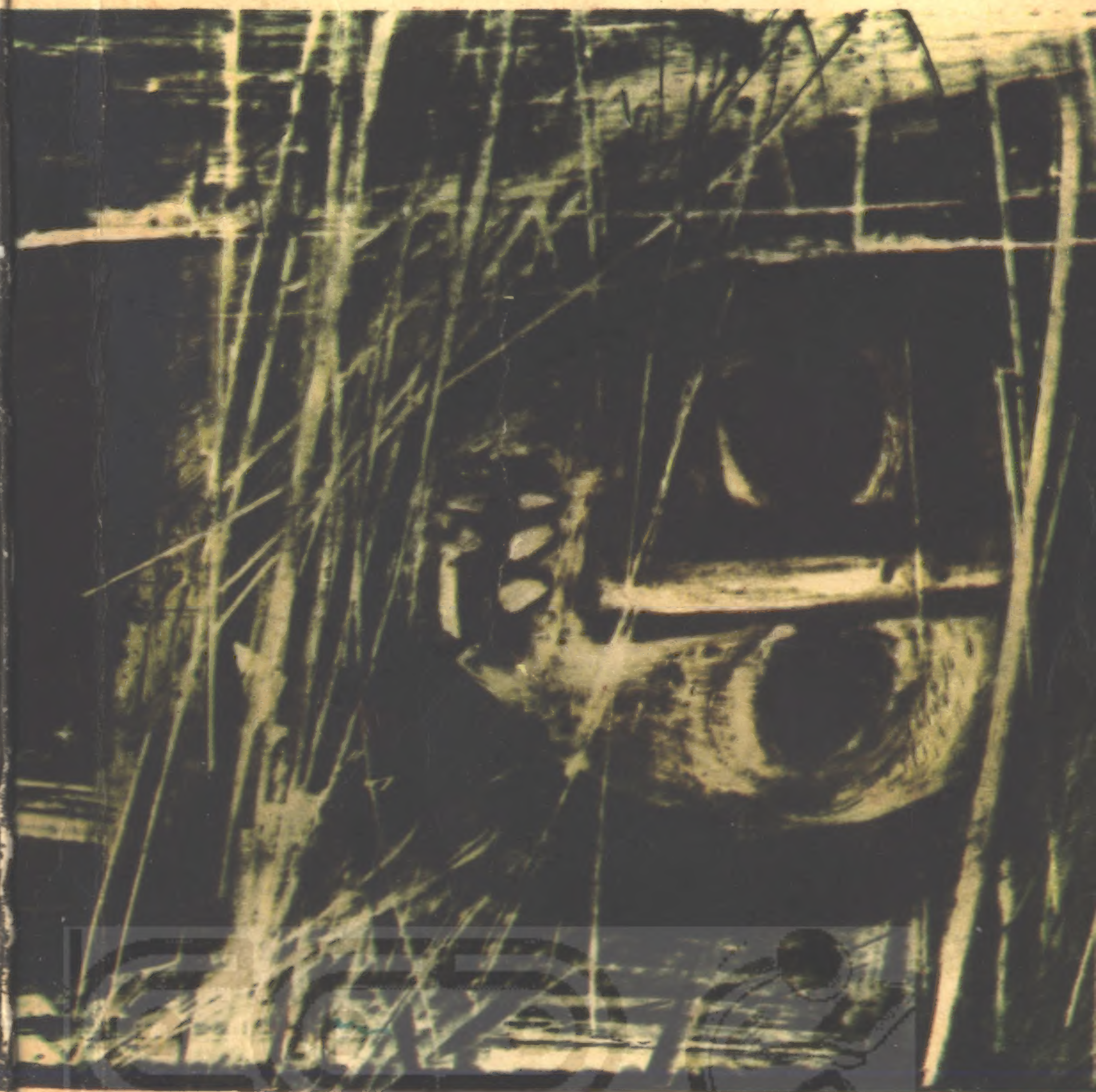
1969

CYPRIAN EKWENSI • SAVANA ÎN FLĂCĂRI

CYPRIAN EKWENSI

SAVANA ÎN FLĂCĂRI

COLECȚIA MERIDIANE

Desenul copertei de *Mircea Dumitrescu*

CYPRIAN EKWENSI
BURNING GRASS
Heinemann, London Ibadan Nairobi, 1964

Cyprian Ekwensi

Savana în flăcări

Traducere de ***Barbu Solacolu***

EDITURA PENTRU LITERATURĂ UNIVERSALĂ

București • 1969

lui *Michael Crowder*

CAPITOLUL I

În nordul Nigeriei, cînd oamenii încep să dea foc savanei, înseamnă c-a sosit timpul ca păstorii să-şi mute vitele către miazăzi, pe malurile marelui rîu, iar vînătorii să stea la pîndă cu puşca şi cu arcul la marginea mării de flăcări, adulmecînd izurile şi deprinzîndu-şi ochii să vadă şi cea mai ascunsă mişcare de fiară grăbindu-se să-şi părăsească ascunzişul.

E timpul cînd şi vîntul uscat suflă praful în gura şi în dinţii oamenilor şfichiuindu-le pielea, vîntul acela scorojitor, care, în drumul său din Libia pînă în Lagos, lasă în urma lui o trîmbă de negură ce învăluie pereţii colibelor şi arborii, ca o dimie zvîrlită pe umerii unui şeic.

Bătrînul ședea tăcut depănîndu-și mătăniile. Arborii păreau schelete albite de soare — goi, cu coaja ce li se jupuia învinețită de lungile răstimpuri de sete și de foame. Ședea cu fiul său în atmosfera aceea uscată a Nigeriei de miazănoapte, iar în iarbă, alături de el, stau arcul și tolba cu săgețile muiate în otravă. Toropeala pîlpîia parcă în aer. Valuri de căldură se înălțau de la pămînt și licăreau pe fundalul unui cer albastru-crud ce rănea ochii. Adulmeca izul fumurilor. Știa că arde savana. El și fiul său își ridicară privirea și cuprinseră unduirea în zare a ponoarelor, pîraiele și stîncile. Domnea pustiul. Erau însă nomazi, păstori. Ca o băutură le era singurătatea. Se odihneau sub arborele *dorowa*, fără să scoată o vorbă, fiul proptindu-se în toiag, așa cum stau unele păsări într-un picior însetate pe o zi de arșiță.

Zăriră deodată o fată alergînd spre dînșii. Deslușiră în ochii ei groază. Gata s-o ajungă din urmă, venea un om negru la față, încruntat și, suduind, învîrtea un *koboko* deasupra capului ei. Se opri cînd o văzu pe fată zvîrlindu-se la picioarele bătrînului și strigînd după ajutor.

— E roaba mea ! urlă. Vreau s-o iau înapoi ! A fugit.

Ridică biciul.

— Roaba ta ? rosti bătrînul, sărind în picioare. Privirea fiului său o întîlni pe a fetei și prinse chemarea ei mută.

— Roaba ta ? și bătrînul adause : Nu ești demn nici să-i ștergi praful de pe picioare ! O numești totuși roaba ta ! Ascultă, ticălosule : îți fac o propunere. Se întoarse spre băiat și grăi : Rikku, poți să-l găsești pe frate-tău Hodio ?

— E cu vitele jos la pîrîu, răspunse Rikku.

— În numele lui Alah ! Du-te de-l cheamă. Scoase o săgeată și o așeză pe strună. Da, du-te și cheamă-l pe fratele tău Hodio.

— Hodio ! strigă Rikku. Hodio !...

Dispăru cînd ajunse la poalele dealului. Taică-său îl privi drept în față pe străinul cel vînjos :

— E roaba ta ?

— A stăpînului meu, așa ar fi trebuit să zic...

— Stăpînul tău n-are nume ?

— Shehu...

— Ucigașul ? spuse Mai Sunsaye.

Auzise despre un om cu numele de Shehu — se spunea că e crud, un fost ostaș liberat, care luase parte la campania din 1914 — 1918 în Camerun. Mergea vestea că Shehu trăia ca să se bată. Trăia ca să uneltească zîzanii. Dacă se socotea jignit, era ca elefantul, nu uita

niciodată, și niciodată nu ierta — așa se vorbea. Ar fi fost primejdios să-l mînii.

Sunsaye întoarse capul cînd crengile trosniră în spatele său. Rikku și Hodio discutau aprins alergînd spre el. Hodio era cu cinci ani mai mare decît Rikku. Acum că avea nouăsprezece, era înalt și frumos dezvoltat, mlădios ca un leopard, cu umeri largi și șolduri înguste. Familia Sunsaye îl socotea bărbat de o neistovită vlagă.

— Am să te rog ceva, Hodio, spuse Sunsaye.

Hodio îngenunche cu smerenie în fața tatălui său, apoi se ridică și rămase în așteptare.

— Ascult tată, zise.

— O vezi pe fata asta ?

Hodio își coborî privirea la făptura întinsă în fața tatălui său. Era în zdrențe. Pînza din jurul trupului îi era sfîșiată la subțiori și sub brațe, dar Hodio observă vioiciunea care-i sticlea în ochi, sălbatic. Avea un obraz pe care nu-l întîlnești decît rar. Majoritatea fetelor fulane au culoarea pielei deschisă, nas drept și buze subțiri ca cele ale oamenilor albi ; dar Fatimeh părea să fie o încrucișare de fulan cu alb. Nasul, cu nări mari, o lua în sus, părul ei era aspru și negru, deși încleiat de noroi. Avea buze roșii. Nu putea să aibă mai mult de optsprezece ani.

— Am văzut-o, zise Hodio.

— Cît crezi că prețuiește ?

— Cum, tată, cît prețuiește ?!

— Da, Hodio. Omul ăsta spune că e roaba lui. Nu pot lăsa un asemenea nespălat cu o fată atît de fermecătoare. Vreau să fac un tîrg cu el.

Hodio se apropie de taică-su.

— Vrei s-o aduci în familie ?

— Dacă Alah vrea, zise Sunsaye.

Rikku se uită la Hodio și simți ochii fetei, rugători, pironiți pe fața lui, ca și cum el și nu Hodio ar fi avut cuvîntul hotărîtor cu privire la soarta ce i se hărăzea.

— Cinci vite, spuse Hodio și se uită la Rikku.

Sunsaye își plecă fruntea.

— E mult, rosti el. În lumea noastră un bărbat se poate căsători cu o fată pentru două sau trei capete de vită. Dar va căpăta cele cinci vite cum zici tu. Adu-le. Își netezi barba. Fata e a noastră. Iar tu îți poți păstra vitele. Alah fie slăvit !

Și-și duse mîna la piept.

— Să știți că atîta vreme cît o veți păstra pe Fatimeh nu veți avea liniște, spuse cu voce tare sluga lui Shehu. Shehu vă va urmări și ucide unul cîte unul. El nu iartă niciodată.

Mai Sunsaye rîse. Se întoarse către fată și zise :

— Ridică-te!

Fata nu mai părea așa de îngrozită. Se ridică, dar se trînti de îndată în genunchi și în mîini, strigînd: Alah! și rugîndu-se ca Sunsaye să trăiască în vecii vecilor. Bătrînul zîmbi și o mîngîie pe cap.

Priviră cu toții cum sluga lui Shehu mînă cele cinci vite pe coasta dealului, pînă cînd tufărișul îl ascunse vederii.

— Alah să ne miluiască! spuse Rikku.

— Amin! grăiră Sunsaye și Hodio în cor. Mai Sunsaye își netezi barba.

— Au noroc dacă este adevărat că el e sluga lui Shehu!

— Cum, tată?

— Au carne de vită să le ajungă un an! Apoi zîmbi. Dar cu ea, și arătă spre fată, au necaz să le ajungă zece ani! O bătu ușor pe umăr: Nădăjduiesc că nu ne vei aduce prea multă vărsare de sînge. Ai auzit ce s-a spus despre Shehu?! Nu se va odihni pînă ce te va fi smuls de la noi. Ha!

Vorbea pe un ton liniștit, ca și cum și-ar fi vorbit sieși.

— Vino, continuă el, ridicînd glasul. Să ne ducem acasă. Mama lui Rikku o fi avînd ea ceva de mîncare. Ai să te speli și ai să te

îmbraci cu vreo rochie de-a ei și ai să-ți ungi pielea cu ulei.

Spunea totdeauna „mama lui Rikku". Era soția lui, deși după legea musulmană ar mai fi putut avea încă trei. Își iubea soția, dar dragostea pentru băiatul său Rikku, mezinul, era însăși miezul vieții sale.

Sunsaye pășea de-a lungul potecii prăfuite. Rikku și Hodio stăteau deoparte.

— Du-te, Hodio, și mînă vitele acasă...

— Rikku, să mergem.

Hodio era veșnic gelos de preferința care i se arăta lui Rikku. Vorbise tare, ca să-l poată auzi tatăl său. Spusese, de asemenea, că într-o zi va face ceva ce-i va jigni atît pe tată cît și pe fiu, îi va răni adînc pe amîndoi.

— Să mergem! sau vrei să te ascunzi în umbra tatei? Îngăduie lui Fatimeh să ajungă întîi acasă, și admir-o după aceea. Vino!

Taică-său surîse.

— Ah, ah!... Nu-l lua în seamă, Rikku. Du-te, acum...

Rikku suspină și coborî dealul în fugă pentru a-l prinde pe Hodio care o și luase la goană și-și flutura toiagul pe cînd alerga spre valea unde pășteau vitele.

În depărtare, în zarea cîmpiei pustii, savana continua să ardă.

CAPITOLUL II

Fata avea o fire mai curînd tăcută. Învăța multe și iute. După o lună știa să mulgă vacile, să aleagă untul și brînza, să pună laptele la prins și să gătească aproape la fel de bine ca și mama lui Rikku. Se ducea, la început însoțită, să vîndă laptele acru, dar acum începea să-și găsească singură drumul la oraș și înapoi.

Din primele zile Hodio îi îndrăgi eleganța. Pesemne fata simțise asta, căci ori de cîte ori ședea singur pe pajiște, visînd la ea, venea să tulbure savana cu umbra ei, iar băiatul se întorcea ca s-o vadă.

— Mă duc să vînd lapte, zicea ca să-l necăjească, scuturîndu-și inelele cerceilor de aramă, așa cum fac fetele cochete.

— Oh ! dar ăsta-i drumul la oraș ?! Unde e maică-mea ? Nu te duci cu ea ?

— E acasă. Am venit întîi să te văd.

Zîmbea și donița ei mare se clătina cînd se pleca și-și întindea gîtul — oh, cît de grațios ! — spre a-și recăpăta echilibrul. Mesteca mereu floare de tutun, astfel că buzele, dinții și gingiile îi erau într-una roșii. Hodio observa că se făcuse mai frumoasă de cînd locuia la ei. Se îngrășase și pielea îi lucea.

— La revedere, Hodio ! Vin înapoi deseară !

Cînd Fatimeh se întorcea către seară acasă lua adeseori o căldare și cobora la pîrîu, în care se scălda și de unde lua apoi apă. Uneori se ducea cu ea Leibe, alteori Shaitu, niciodată nu era singură. Într-o seară, cînd pajiștea era răcoroasă și Hodio își putea auzi pașii lătăreți răscolind praful drumului, se luă după ea spre pîrîu și îi spuse să se pregătească să fugă împreună pentru că o iubea și voia s-o ia de soție, dar refuzul fetei fu categoric. Bănuia că, fiind roabă, nu putea nădăjdui să se căsătorească vreodată cu un fulan liber și încă de neam și mîndru ca Hodio Sunsaye. Și Hodio știa asta ; dar nu ținea seama de obiecțiile ei.

Familia ședea în seara aceea în jurul focului mare, istorisind povești, descojind meiul pentru ziua următoare în ritmul cîntecelor tribu-

lui. Sunsaye, bătrînul, citea Koranul lîngă colibă, trăgînd cu urechea la ceea ce vorbea familia. Hodio nu slăbea din ochi obrazul lui Fatimeh, pîndind un semn ce nu se ivea niciodată. Totuşi, ori de cîte ori era singur, ea venea să-l vadă, şi cînd se ducea la tîrg îi cumpăra daruri. Într-o dimineaţă, pe cînd se odihnea sub arborele *dorowa*, fata veni din nou.

— Mă duc la tîrg, zise, privindu-l galeş.

Hodio îi vorbi din nou. Vor fugi şi vor locui într-un oraş, unde nimeni nu se va sinchisi de datina şi de obiceiurile lor şi ale familiilor lor. El va găsi de lucru şi ea va vedea de casă. Fatimeh fu de acord cu propunerea lui. Hodio se uită la ea cum cobora panta cu pas legănat. Fata se opri lîngă pîrîu, spre a-i face semne cu mîna.

Bătrînul Sunsaye fu primul care observă lipsa lui Fatimeh. O chemă pe Shaitu ; şi Shaitu zise :

— N-am văzut-o.

Întrebă pe Rikku, pe Laibe, şi nici unul nu putu să-i spună unde era Hodio şi Fatimeh. Se uitară în spatele colibei. Calul nu mai era priponit acolo.

Sunsaye se luă după urmele copitelor pînă la pîrîu şi dincolo, peste tufăriş.

— S-au dus ! zise el în cele din urmă. Hodio a fugit cu Fatimeh.

Rosti cu frică aceste cuvinte, ca şi cum s-ar fi temut tot timpul că această fugă va însemna începutul destrămării familiei. Descoperi curînd că Rikku era posomorît. Cît timp Fatimeh locuise cu ei în tabără, observase că Rikku fusese fericit. Dar acum începea să vorbească de frumuseţea obrazului fetei şi de mişcările ei graţioase, de vocea ei limpede cînd înşira povestiri de-ale Kanurilor sau cînta. Mai Sunsaye ştia că aceasta nu era decît o dragoste de copil, care va trece repede. „Dacă Fatimeh ar fi aici“... iată ce auzea el de dimineaţa pînă seara.

Mama lui Rikku era exasperată.

— Fatimeh, Fatimeh, Fatimeh... în fiecare zi Fatimeh ! Nu vrei să ne laşi să auzim şi altceva !?

— Să ne înţelegem, Shaitu, se amestecă Mai Sunsaye. Băiatul o admiră aşa de mult pe Fatimeh ! Lasă-l în pace ; e oare admiraţia o crimă ?

— Eu... eu n-o iubesc ! se împotrivea Rikku.

— Aşa, n-o iubeşti ! rînjea maică-sa ; dar cine lasă mîncarea neatinsă ? Cine mulge vacile de mîntuială ? Cine se plimbă noaptea fără somn ?

Afurisită fie ziua cînd a cumpărat-o pe roaba aceea tată-tău !!

Sunsaye îl chemă pe băiat într-o seară și-i vorbi foarte serios :

— Fiule, rosti el, tu suferi. Ți-ai făcut un idol din această tînără Fatimeh... dar vino, șezi ; să stăm de vorbă...

Rikku se așeză lîngă el privind lumina jucăușă a focului în barba bătrînului.

— Așa e pe lume, fiule, spuse Sunsaye. Am să-ți vorbesc ca unui bărbat, deși ești așa de tînăr... Dacă pierzi o fată, alege-ți alta...

— Fatimeh mă iubește ! spuse Rikku. Așa mi-a zis...

— N-are a face, Rikku. Te iubește pe tine și fuge cu fratele tău...

Rikku ridică vocea :

— Hodio a silit-o ; ea pe mine mă iubește.

Bătrînul se uită gînditor la foc.

— Nu te omorî cu firea, Rikku, totul se va isprăvi cu bine.

— Sînt bolnav. Eu... eu nu cred să mă pot duce mîine cu vitele la păscut.

— Și Hodio nu mai e aici ! Toate vitele vor pieri. Pe Alah !

— Tată, nu mă pot duce ! Pentru numele lui Alah !

— *Wal-lahi*, iată că fiii mei vor să mă nimicească acum, la bătrînețe !

Rikku se sculă brusc. Se îmbolnăvise într-o săptămînă atît de rău, încît Mai Sunsaye era într-adevăr îngrijorat. Nimic nu părea să-l aline. Vitele sufereau. Să tocmească un paznic ar fi costisitor. Nimeni nu ar putea convinge vreodată un străin să lucreze cum lucrează propriul tău fiu. Era limpede că trebuia să ia o hotărîre, și s-o ia curînd.

Îi făcu lui Rikku o fiertură dintr-un amestec de rădăcini și de ierburi și se așeză lîngă el, uitîndu-se cum se strîmba la oală. Puse palma pe ceafa băiatului. Era caldă și zvîcnea.

— Rikku... spuse duios. Ce vrei să fac ?

— Să mi-o aduci pe Fatimeh, zise băiatul. Vreau să vie înapoi...

Bătrînul începu să rîdă.

— Ești în toate mințile ? Nu erai aici cînd a fugit cu Hodio ?

Ochii lui Rikku exprimau jignirea. Buzele îi tremurau înfierbîntate.

— Tată, ești căpetenia satului Dokan Toro. Cuvîntul tău e lege. Poți să-i găsești.

— Asta-i adevărat, spuse bătrînul. Pe Alah, asta-i adevărat.

— De-am izbuti s-o aducem înapoi, zise Rikku.

Mai Sunsaye spuse rînjind :

— Vom avea necazuri. Multe necazuri ; Hodio va fi mereu în război cu tine. Frate contra frate. Groaznic ! Chiar în familia noastră ! Familia s-a dezbinat ; mîndria fulanilor s-a dus.

— Dă-ţi osteneala, tată ! Vreau să vie înapoi, dar...

Ochii lui Mai Sunsaye se încrucişară cu ai lui.

— Am să mă gîndesc, fiule.

Vorbea cu hotărîre.

— Cu ajutorul lui Alah o voi găsi şi ţi-o voi aduce pe Fatimeh, dacă mai are vreun licăr de viaţă în lumea noastră.

— Sînt foarte mulţumit, tată. Fie-ţi viaţa lungă şi frumoasă !

Ca prin minune sănătatea lui Rikku începu să se îmbunătăţească.

CAPITOLUL III

Mai Sunsaye şedea în faţa colibei, citind sub arborele *dorowa*. Cunoştea bine Koranul, şi citea şi scria araba cu obişnuita îndemînare a capilor preoţimii fulanilor pribegi. Făcea farmece şi lucra amulete, vedea de bolnavi, era un înţelept foarte respectat în satul Dokan Toro. Muşteriii veneau la dînsul din toate părţile, arătîndu-şi rănile trupeşti şi sufleteşti.

Îl durea ceafa tot ţinîndu-şi ochii aţintiţi pe carte. Era un om bătrîn, dar nu se cruţa şi nici nu-şi amintea că la vîrsta lui înaintată oboseala vine uşor. Săltă capul spre a-şi relaxa muşchii cefei. Era o mişcare pe care orice om o face de o sută de ori pe zi fără a-şi da seama. Dar la Mai Sunsaye mişcarea asta a capului avea semnificaţia unei hotărîri. La un mo-

ment dat privirea îi căzu pe un porumbel. Faptul în sine nu însemna nimic; era un simplu porumbel senegalez, cu piept cenuşiu şi gheruţe roşii, prins printre frunzele arse de soare. Mai Sunsaye vedea sute de porumbei în fiecare zi, fiindcă trăia în împărăţia lor, în tufărişul răzleţit al deşertului. Văzuse şi în ziua aceea destui. Nu încerca să-i numere niciodată. Erau în permanenţă acolo; se împerecheau, mîncau boabele găsite, gîngurind în peticile de crîng care întrerupeau nemărginirea pustiului.

„Kuku-roo-ku-doo! Kuku-roo-ku-doo!“...

Păşi în vîrful picioarelor prin gunoiul bătăturii, împrăştiind orătăniile. Porumbelul îl zărise. Se opri din gîngurit. Se uita bănuitor, rotindu-şi ochii aurii. Un fîlfîit iute de aripi şi porumbelul începu să se caţere cu mici sărituri din cracă în cracă. Sunsaye zări limpede ceva, un talisman parcă — un mic pătrat alb de pergament împăturit. Sunsaye vedea foarte bine. Se tîra după porumbel ori de cîte ori îl vedea săltînd.

Urmări mişcările păsării cu vederea sa slabă, strîngîndu-şi tare pleoapele ca să se apere de lumina orbitoare a soarelui. Şi apoi îl văzu înălţîndu-se din copac şi îndepărtîndu-se fulgerător, descriind cercuri mari, neregulate deasupra pajiştii strălucitoare. De-abia desluşi pasărea

cînd se lăsă într-un pom. Haina, largă, i se agăţă de ghimpii tufărişului pipernicit. Se oprea din cînd în cînd spre a-şi potrivi sandalele ca să-şi uşureze mersul.

Desigur, Sunsaye n-ar mai fi urmărit porumbelul dacă i-ar fi trecut prin minte că e prins de *sokugo*, farmecele păstorilor fulani, vrajă care preface oamenii chibzuiţi în pribegi, îi îndeamnă pe soţi să-şi părăsească soţiile, pe căpetenii să se despartă de tribul lor şi pe oamenii cu minte să-şi piardă judecata. Nu mai simţea acum decît o ciudată voioşie. Era uşor, ca înzestrat cu aripi, gata să se ia la întrecere cu porumbelul.

Pasărea coborîse pe ramurile răsucite ale unei gardenii scunde. Bătrînul îşi aţinti ochii pe arbust şi cînd se apropie auzi porumbelul gîngurind din nou. Pătrunse în desiş, alungînd şobolanii de tufă, speriind micile antilope care o luară razna în plin soare dogoritor. Blestemă cînd o umbră neagră se descolăci şi alunecă iute sub iarbă. O cobră!

— *Kuku-roo-ku-doo!* veneau sunetele dulci, ademenitoare.

Văzu fluturarea aripilor, salturile mărunte din creangă în creangă ale porumbelului, pînă cînd acesta îşi luă zborul de pe cea mai înaltă

din vîrf. Sudui. Duse mîna la ochi spre a și-i umbri și admiră vioiciunea grațioasă a păsării. Porumbelul descria cercuri mari pe cer, cobora înșelător ca și cum ar fi voit să se lase jos, își răsfira coada în evantai pentru a o folosi ca frînă ; și, înțepenind deodată, păru să se așeze într-un curmal. Sunsaye cunoștea o potecă scurtă spre acel curmal. „Întoarce-te imediat" i se părea totuși că aude undeva, în sinea lui parcă.

Dar mergea înainte fără să mai judece și urmărea porumbelul cu talismanul ca și cum l-ar fi ispitit și îndemnat mai departe, tot mai departe, pe pajiști și în tufărișuri de salcîmi cleioși. Merse înainte pînă cînd soarele cobori jos, tot mai jos și se scufundă în zare. Veni și bezna. Și el era flămînd și însetat.

În masa de mărăcinișuri, în inima stîncilor și de-a lungul rîului înserarea putea să însemne întîlnirea cu făpturi dătătoare de moarte fulgerătoare : cu vacile mari sălbatice, cu leoparzii. Dar lui Mai Sunsaye nu-i păsa.

Shaitu, soția lui Mai Sunsaye, se dusese să vîndă lapte acru în orașul vecin. Cerceii ei de aramă se legănară cînd, aplecîndu-se, intră în coliba mică de-alături, unde Mai Sunsaye ședea adeseori. Nici nu bănuia că ar putea să nu

fie în cuprinsul sălașului, sau că ar fi plecat undeva, departe.

Fiica ei, Leibe, dormea întinsă pe rogojină. O zgîlțîi. Leibe se deșteptă și povesti despre cei trei oameni ciudați pe care-i văzuse în după-amiaza aceea. Spunea că oamenii veniseră cu o cușcă plină cu păsări și că dăduseră drumul unui porumbel cu un talisman legat de picior. O conduse pe maică-sa în dosul colibei și-i arătă unde șezuse citind Mai Sunsaye. Azvîrlite parcă în grabă se aflau acolo o carte, o tăbliță, o călimară răsturnată — toate ale lui Mai Sunsaye.

Shaitu privi în jurul ei căutînd un cît de mic semn ce ar fi putut s-o lămurească.

— Erau trei oameni, spuse Leibe. Unul era o căpetenie.

— De unde știi ?

— Avea creastă pe turban.

— Trebuie să fie niște oameni răi. Bănuiesc că e Ardo, rivalul tatălui tău și oamenii săi. A încercat să-l îndepărteze prin trăncăneli răuvoitoare. Și acum a atras *sokugo* asupra lui.

Viața lui Shaitu, ca a oricărui păstor fulan, era stăpînită de credințe cărora nu le putea găsi nici o explicație logică. Se supunea întîmplărilor, dar le îmbina cu fantasme și cu împrejurări stranii. Un talisman putea aduce

noroc... Un om putea să-şi răpună duşmanul strigîndu-i numele şi aruncînd un ac spre cer. Un om şi-ar putea trimite duşmanul să-şi caute moartea lovindu-l cu *sokugo*, farmecele pribegirii. Ea bănuia că acestea erau farmecele care i se făcuseră soţului ei. Credinţa în piaza rea şi în minuni era adînc înrădăcinată într-însa, iar descrierea fetei se potrivea cu procedeul folosit de vrăjitorii negri aflaţi printre păstorii fulani. Leibe spuse cum oamenii lui Ardo dăduseră drumul unui porumbel cu un talisman legat de picior, cum porumbelul, urmărit de Sunsaye, zbură într-un copac. Era încă micuţă, şi Shaitu, auzind amănuntele pe care le dădea, înţelese că nu spunea decît ceea ce văzuse.

— Da, e *sokugo*. Şi l-au lovit ; încheie ea.

Nu putea fi decît *sokugo*, boala pribegirii. Ştia că va urmări de-acum înainte orice zburătoare pînă cînd farmecele lui Ardo îl vor fi nimicit. Aşa răpune *sokugo* statornicia vieţii oamenilor şi-i mînă să rătăcească fără rost.

Cum ar putea fi pedepsit Ardo ? Trebuiau să descopere o cale, împreună cu Rikku, cînd se va înapoia de la păşunat.

Shaitu aştepta. Aştepta. I se părea că Rikku n-o să mai vină niciodată acasă. Îl văzu în cele

din urmă în vale umblînd agale printre vite ; se îndrepta spre tabără. Nu-i întoarse zîmbetul, dar îl ajută să priponească vitele pentru noapte şi aprinse obişnuitul foc mare de bălegar, care ţine leoparzii şi hienele departe. Cînd isprăviră, Rikku întrebă întîmplător :

— Unde-i tata ?

— Nu l-am văzut, răspunse Shaitu cu nepăsare. Nu cred că s-a dus departe.

— Pleacă rareori de-acasă !

— Nu ştiu, Rikku. M-am întors şi nu l-am văzut.

Îi dădu o strachină de păsat.

— Ia asta, fiule, şi nu-ţi bate capul. Trebuie să fii ostenit după ce toată ziua ai păscut vitele în soare...

Rikku se aşeză pe o buturugă.

— Ghicesc unde s-a dus. S-a dus să vadă ce-o să facă vraciul cu boala mea de dragoste. Rîse.

— Poate că da, fiule...

Leibe ieşi din colibă şi zise :

— Mamă, nu vrei să-i povesteşti despre cei trei oameni pe care i-am văzut ?

— Ai văzut trei oameni ? Rikku puse strachina deoparte.

— Da. Cărau nişte cuşti şi... şi... păsări !

— Leibe ! spuse Shaitu tăios. Du-te şi pisează grăunţele. Se întoarse spre Rikku. Nu asculta ce spune soră-ta. Vorbeşte numai aşa...

— Dar cine erau ?

— Străini. Cred că păsărari.

— Şi taică-meu s-a dus cu ei ?

— Întrebi prea multe, Rikku ! Isprăveşte acum şi odihneşte-te cît timp pregătesc cina. Destul că taică-tău e plecat. O să se întoarcă în curînd.

Shaitu se apucă din nou de cojit şi Rikku îşi sfîrşi masa în tăcere. Intră în colibă ca să-şi scoată şorţul de piele. Nu îndrăznea să-l lase pe Rikku să afle ceea ce gîndea ea în taină, anume că *sokugo* pusese stăpînire pe tată-său. Era mult mai bine să nu-l dezamăgească dacă Rikku credea că taică-său plecase spre a i-o aduce înapoi pe fata iubită.

Rikku se deşteptă la primul ceas al dimineţii. Îl trezise ceva neobişnuit, ceva din preajmă. Se săltă cu acel instinct al nomadului însoţit de-o viaţă întreagă de primejdii venite din partea omului, a fiarei şi a naturii. I se părea că vitele se zbat neliniştite. Ascultă. Nu lătra nici un cîine. De ce ? Erau fermecaţi ? Simţi neastîmpărul cuprinzînd vitele. Auzi

acum, neîndoielnic, un zgomot, ca şi cum cineva încearcă să bage spaima în tauri.

— Rikku ! strigă Shaitu de undeva din întuneric.

— Hoţii !... Mamă ! Săriţi ! Hoţii !

Izbucni o frămîntare de nestăpînit care sfărîmă tăcerea nopţii. Rikku alunecă pe sub uşa colibei şi ieşi afară în beznă. Desluşi un mănunchi de oameni — umbre, contururi — apărînd din întuneric. Unul din ei, cu turban, da şoptit porunci, arăta cu degetul. Alţi doi, în pantaloni de piele şi cu pumnalele strălucindu-le în mîini, se mişcau cu precizie. Tăiau pripoanele ca să dea drumul vitelor. Rikku, ghemuit în dosul unei stive de buşteni, îi privea. Vitele treceau orbeşte pe dinaintea lui ciocnindu-se de colibe, aţîţate în nesăbuinţa lor de poruncile oamenilor ce le mînau din urmă. Ferindu-se de un obiect ascuţit îndreptat, din spate, spre coastele sale, Rikku sări în lături. Îi fură legate mîinile la spate într-o clipă ; apoi o auzi pe maică-sa şi pe copii ţipînd din cealaltă colibă. Simţi mirosul înăbuşitor al trestiei care luase foc, însoţit de trosnetul aspru al flăcărilor care pregetau încă să se înalţe, apoi întreaga tabără fu acoperită de un val de văpăi orbitoare, înspăimîntătoare la vedere. Colibele tatălui prinseră scînteile : coliba mamei sale părea că

întinde o mînă ca, din zbor, să prindă altele. Scînteile străluceau în văzduh gonite de vînt. Curînd colibele se năruiră în flăcări.

— Leibe! Leibe! ţipa Shaitu. Rikku! N-o lăsa pe Leibe să ardă de vie!...

— Mi-au legat mîinile! striga Rikku.

Vedea chipurile negre săvîrşindu-şi sinistra lor treabă; mişcîndu-se înainte şi înapoi printre vite, mînuind pumnalul spre a le da drumul, împingîndu-le afară din ţarc. Apoi, într-un ultim val orbitor, Rikku prinse imaginea de neşters a mării de flăcări prefăcînd în cenuşă tabăra tatălui său. Cît va trăi nu va uita mirosul înăbuşitor al fumului rătăcind deasupra tufelor, copitele vitelor răsturnate şi înspăimîntate zbătîndu-se în aer, miezul roşu al jăratecului de pe locul unde fuseseră colibele. Era conştient că duşmanul îl răpusese odată mai mult, şi îşi simţi inima zdrobită. Ceea ce-i rămăsese adînc întipărit în memorie era viziunea acelui chip negru; şi creasta aurită a turbanului luminat de dansul flăcărilor cînd orbitoare, cînd palide, şi dinţii, dinţii încleştaţi ai gurii care da poruncile.

Omul acela era Ardo. Rikku aflase de el; îl auzise pe tată-său descriindu-l pe Ardo ca pe rivalul cel mai crîncen al căpeteniei satului Dokan Toro. Omul acesta, îşi amintea

Rikku, fusese văzut de Leibe în după-amiaza aceea dînd drumul porumbelului cu talismanul legat de picior.

Voia oare să nimicească întreaga familie? Dacă da, atunci Leibe avea dreptate cînd spusese că taică-său fusese lovit de boala pribegirii şi că nu plecase s-o caute pe Fatimeh, aşa cum îşi închipuise Rikku, ci rătăcea fără ţel prin pustietăţi. Trebuia să fie aşadar urmărit şi salvat.

Rikku îşi suci încheieturile mîinilor în toate felurile nădăjduind să poată rupe legăturile. Dar oamenii lui Ardo îşi făcuseră bine treaba.

CAPITOLUL IV

Mai Sunsaye își smulse sandalele, își muie picioarele în apa rece a pîrîului și se simți ușurat.

— *Alla-ham-didil-lahi!* mormăi mulțumit. Ceea ce spusese nu avea nici un înțeles, era ca un rîgîit, așa cum i se întîmplă omului după o masă îmbelșugată. Se apleca deasupra apei, ferindu-și îmbrăcămintea. Își spălă brațele pînă la cot, își frecă obrazul și se retrase lîngă cotitura apei; își îndreptă apoi fața spre răsărit și se înclină înaintea Creatorului după datina adevăraților musulmani cucernici. Se mai afla încă acolo după mai multe ore. Își depăna mătăniile și șoptea rugi fierbinți.

Cu ochii întredeschiși Mai Sunsaye privea oamenii care începeau să vie acum la pîrîu.

Două fete fulane, gingașe, cu părul proaspăt pieptănat, cu trupurile unse, îi atraseră atenția. Purtau cercei de aramă și, pe cînd puneau jos donițele de lapte, o sută de brățări le alunecară încet de-a lungul brațelor lungi.

Un asin cu o descumpănită încărcătură de trestie-de-zahăr coborî anevoie la pîrîu. Alți asini veniră, cărînd plante tropicale agățătoare. Sunsaye începu să se gîndească; îi trecu apoi prin minte că undeva era astăzi zi de tîrg, și că, dacă s-ar lua după oamenii aceia, ar putea ajunge la un tîrg. Nu se mai gîndea în clipa aceea la porumbel, nu voia decît să umble fără încetare.

Își sfîrși rugăciunea și se îndreptă către un om care-și clătea cu zgomot gîtlejul.

— *San-nu!* rosti omul. Îți merge bine?

— Bine.

— Atunci slavă lui Alah!

— Aș vrea o lămurire, spuse Sunsaye.

— *Tau!* răspunse omul, ceea ce însemna „bine“. Se ridică în picioare și mulțumi lui Alah.

—Da, zise Sunsaye. Te duci la tîrg?

— Întocmai.

— Aș putea merge cu tine? Poate că fiul meu Jalla e acolo. Nu cunosc drumul.

Omul își strigă asinul care se dusese în susul pîrîului, unde iarba era mai fragedă, și acesta se înapoie de îndată. Omul își puse pălăria albă fără boruri pe cap și lovi crupa animalului. Asinii n-au parte de îndurare, înregistră Sunsaye milos.

— Să mergem acum, spuse omul.

Fetele înalte și zvelte isprăviseră anevoioasa lor găteală și își frecau dinții cu floare de tutun. Buzele le erau roșii, asemenea și dinții. Sunsaye nu le slăbea din ochi pe cînd suiau dealul. Sporovăiau însuflețit și chicoteau, așa cum fac fetele cînd sînt laolaltă.

Sunsaye privi pustiul în depărtare și văzu și alte mănunchiuri de oameni care se îndreptau spre tîrg. Veneau de la miazănoapte, de la miazăzi, răsărit și apus, pe drumurile cafenii, uscate și se grăbeau să ajungă la colibele de trestie care alcătuiau staulele tîrgului.

Sunsaye prinse deodată frînturi din vorbele fetelor. Avea impresia că, fără să vrea, era amestecat în ceea ce spuneau. Asculta conversația fetelor și răspundea cu un distrat „da" și „nu" necontenitei pălăvrăgeli a călăuzei sale.

— Jalla! Ah, Jalla! *Wai*! exclamă una din fete îndepărtîndu-se în fugă și rîzînd în timp ce cealaltă alerga după ea agresivă.

Dar reținerea bătrînului era pusă la grea încercare. Și cînd auzi pe una din ele spunînd:

— Așa-l chemi tu pe Jalla? De ce? Atunci îl iubești? el se duse să stea de vorbă cu ele.

— E adevărat, drăgălașele mele fete, că v-am auzit spunînd Jalla?

Fetele se uitară una la alta și apoi, bănuitoare, la el, cumpănindu-și cu grație donițele pe cap.

— Ce te privește? zise una.

— Glumeam numai, spuse cealaltă.

— Nu vă temeți, le asigură Sunsaye. Întreb de dînsul fără ciudă.

Ele se codeau.

— Da. Am spus Jalla, zise cea mai brună.

— Atunci îl cunoașteți?

— Cum de nu?! Omul de la care cumpărăm laptele dulce și untul! Cum de nu? Alah fie lăudat!

— Ah, cum ar putea să știe un om bătrîn toate astea? Întrebam numai fiindcă sînt străin de locurile voastre.

— Stai... Jalla e poate chiar astăzi la tîrg. Ar trebui să fie, pe Alah! Îi plac zorzoanele, știi. Trebuie să vie să cumpere niște cercei pentru...

Schimbară iute cîteva priviri și pufniră în rîs.

Sunsaye rămase uluit. Jalla era așadar însurat; sau făcea curte cuiva și nu spusese nimănui nimic. Sunsaye văzu pe omul cu asinul așteptînd la oarecare depărtare, cu mîinile pe ambele capete ale bățului noduros pe care-l ținea de-a curmezișul pe umeri.

— Hai să mergem! îl îndemnă acesta nerăbdător.

— Iacă, venim!

— Voiai să știi ceva despre Jalla? zise omul cu asinul. De ce nu m-ai întrebat pe mine? Cine nu-l cunoaște pe Jalla prin locurile astea trebuie să fie cu adevărat străin.

— Eu numai...

— Ei bine, e răsfățatul vraciului. Nu-l cunoști pe vraci? *Kai!* Da ce fel de om ești?! Nu e nimeni care să nu-l cunoască pe vraci! E un alb, un om de treabă! Știi? Face injecții la vite. Mă auzi? Spune că injecțiile le vor scăpa de pesta bovină și, dezvelindu-și dinții pătați de tutun, rîse cu hohote.

Vraciul, dr. McMinter, era veterinar, agent al serviciului sanitar și un susținător al legii și ordinii britanice, toate laolaltă. Mai Sunsaye nu putea pune însă prea multe întrebări fără a risca să se dea de gol că e tatăl lui Jalla.

Ieșiră din tufăriș, drumul carosabil se întindea cînd la dreapta, cînd la stînga lor, depărînd între dealuri. Un nor de praf, în depărtare, vestea un automobil care se apropia. Reacția oamenilor din preajma sa îl îngrozi pe Sunsaye. Omul cu asinul se uita de jur împrejur îngrijorat, ca și cum ar fi căutat un loc unde să se ascundă.

— Grăbește! E vraciul! spuse el. Vrei să te prindă și să-ți facă o injecție?

— Ce ne facem? țipau fetele speriate, adunîndu-se ca vitele.

Proprietarul asinului ținea acum animalul lîngă el.

— M-am învîrtit de ac, dacă ne vede...

— Dar nu ai boala somnului, îi atrase Sunsaye atenția. Am auzit că bagă acul numai în oamenii atinși de boala somnului.

Fetele își roteau ochii în căutarea unui ascunziș. Nu era nici unul. Struțul, în deșert, ar fi avut mai mulți sorți. În toiul panicei acesteia automobilul coborî în vale. Părea să cînte cînd sui din nou dealul. Capota îi strălucea în soare. Se îndepărta huruind. O dîră de praf roșu se tîra de-a lungul drumului și vîntul o sufla asupra oamenilor speriați.

— L-ai văzut? șopti omul cu asinul.

— Om subțire! suspinară fetele.

Cînd se apropiară de tîrg, Sunsaye observă un funcționar cu cască colonială, ciorapi și ghete cum poartă perceptorii. Stătea în mijlocul unor păstori care-l priveau proptiți în toiagele lor pe cînd vorbea cu ei și-și flutura brațele.

— E un agent silvic! spuse proprietarul asinului. El are treabă cu pomii. Tot ce vrea vraciul să se facă o spune adjunctului și adjunctul ne-o spune apoi nouă.

Sunsaye se opri cu evlavie în fața omului cu carnetul de notițe. Nu era prea departe pentru a nu auzi și cîteva cuvinte, pe care însă nu le înțelegea. Acum păstorii se risipeau. Cîțiva rămaseră în urmă pentru a mai întreba cîte ceva.

— Dar eu sînt cioban, spuse unul. Văd de vite, nu de lemne...

Cuvintele acestea de sfidare fură aclamate de păstori. Sunsaye holba ochii cu uimire. Tînărul bun de gură era Jalla, primul său fiu.

— Greșești! zicea agentul silvic.

Sunsaye împingea, înghesuindu-se, se opintea spre locul unde se afla Jalla. Nu dorea decît să ajungă în fața fiului său. Ajunse în cele din urmă dinaintea lui, dar crescuse acum așa de mare încît, ca să-i vorbească, trebuia să-și întindă gîtul.

— Jalla! fiule!

Jalla se uită de aproape la bătrîn ca și cum ar fi fost o arătare dintr-un vis:

— *Baba!*

— *Lah, Lah, Lah!* murmura bătrînul îmbrățișîndu-l.

Toți se uitau la ei. Mulțimea, totdeauna dornică de spectacolul unor duioase emoții ce-și dau frîu liber, se îmbulzi în jurul tatălui și a fiului. Fetele, în melancolic extaz, își împreunau mîinile, slăvind bucuria de-a fi tată.

— Nu e de mirare c-a întrebat de el, spuse una.

— E oare bătrînul pe care l-am întîlnit la pîrîu? Am bănuit eu că e ceva la mijloc...

Jalla se întoarse cu mîndrie către ele:

— E tatăl meu.

— *A-yah!* Bietul bătrîn! S-a trudit toată ziua!

Jalla și taică-su stăteau privindu-se lung. Mii de gînduri le treceau prin minte. În cele din urmă Jalla rosti:

— Trebuie să mergem acum la tabără. E departe de-aici, dar calul meu ne poate duce pe amîndoi. Băieții vor mîna vitele acasă.

Însoțit de Jalla, Sunsaye umbla prin tîrg. Era înțesat. Se adunaseră tot soiul de oameni de pretutindeni din pustiu, căci tîrgul avea

loc o dată pe săptămînă. Piepteni lucioși din Anglia erau expuși de-a valma cu rădăcini și ierburi, cu dinți de maimuță și carne de vacă pe care mișunau muștele. Asini, vite cornute, rogojini din *zana*[1], grătare sub cerul liber, cu carnea sfirîind pe ele, femei cu doniți goale mestecînd trestie de zahăr. Asini, cu picioarele din față împiedecate, țopăiau culegînd cu dinții coji de trestie de zahăr.

— *Lah!* spunea Sunsaye la fiecare pas.

Era mîndru de Jalla care nu aducea a fulan. Purta cercei și bluzon alb, curat, deși nu avea nimic din grația feminină a fulanilor. Sandalele-i erau noi pentru că era zi de tîrg; sau poate pentru că ochise vreo fată. Gura îi era roșie de mestecatul florii de tutun.

— *Lah!* zicea bătrînul.

— Ce face Rikku, tată?

— Rikku? murmură Mai Sunsaye. Rikku e mîhnit, drăcușorul! Oftează după Fatimeh, o roabă pe care am răscumpărat-o.

Nu ajunseră decît tîrziu în ziua aceea la tabără. Sunsaye nu izbutea să deslușească ce era dincolo de cercul de flăcări al focului, dar putea auzi lătratul hienei printre stînci și își

[1] Un fel de papură.

dădea oarecum seama de contururile unor vaci albe și ale altora cafenii.

Găsi repede o rogojină și se lungi ostenit.

— Cîte bucăți ai?

Jalla zîmbi.

— Două sute.

— Ești desigur om mare, Jalla...

— Voia lui Alah! Două sute sînt aici. Dar adu-ți aminte, nu toți vor să plătească totdeauna impozitul pe tot ce posedă.

— Cum adică?

— Opt sute sînt în alte locuri. Clipi din ochi ștrengărește.

— *Wai!... Wai!*

Mai Sunsaye dormi nemișcat în noaptea aceea. Mergînd spre sud, îl despărțeau o zi și o noapte de Dokan Toro, dar nu simțea nici o dorință să se întoarcă acasă, voia să meargă tot înainte.

Puțin după răsăritul soarelui, Sunsaye spuse că aude zgomot de automobil. Asculta împreună cu Jalla. O lungă dîră de praf roșu în depărtare, trăda o mașină. Aceasta se opri la oarecare distanță de tabără și din ea coborî un alb. Era însoțit de un african cu cască colonială, ciorapi lungi și ghetre. Pășiră amîndoi printre arbuștii scunzi, vorbind și uitîndu-se prin niște însemnări.

— Vin aici! spuse Sunsaye. Perceptorul.

— E vraciul! Și omul care-l însoțește e agentul silvic de ieri.

— Ce vor? Bani pentru impozite?

— Nu! zîmbi Jalla. Să așteptăm și vom afla.

Sanitarul se apropia cu pași mari, însoțitorul său umbla repede peste movilele de pămînt. Găsiră poarta împrejmuirii de mărăcini și într-o clipă fură în bătătură. Mai Sunsaye auzise că doctorul era un om subțire, dar acum că se afla lîngă el nu mai putea avea nici o îndoială. Dr. McMinten era înalt de peste șase picioare și avea un zîmbet de mexican. În ciuda pielii bronzate, părea înzestrat cu acel duh britanic care îl făcea pe Sunsaye să simtă că se află în fața unei civilizații pe care nu o cunoștea.

Îmbrățișă cu privirea cireada lui Jalla.

— Ceva plîngeri? întrebă el.

Însoțitorul tălmăci și Jalla răspunse:

— Nici una!

— Vreo revenire a pestei bovine?

— De cînd le-ai făcut injecțiile n-a mai fost nici un semn, stăpîne... Se uită la taică-său: *Kai!...* Ce boală! Mi-a înghițit aproape toate vitele!...

Sanitarul își plimba ochii peste întreaga tabără. Celălalt stătea cu ei și nota într-un carnet cu scoarțe negre. Tată și fiu îl priveau îngrijorați. Era african ca și dînșii, dar spre deosebire de ei fusese la școală și putea vorbi și scrie engleza. Umbla cu motocicleta și știa să mînuiască unelte complicate.

Sanitarul se arătă mulțumit. Zîmbi călduros lui Jalla, îi spuse să-i semnaleze orice simptom suspect; apoi, urmat de însoțitor, se duse înapoi la automobilul care aștepta. Mai Sunsaye se simțea copleșit de admirație pentru fiul său.

— Ești cel mai de vază dintre feciorii mei, Jalla!

— De ce?

— Mă mai întrebi de ce? Vezi cîtă grijă îți poartă vraciul ție și vitelor tale...

— E om de treabă, spuse Jalla. Are de lucru pînă peste cap. Vindecă oamenii de boala somnului, rezolvă pricini, dă case celor care nu au. Dar...

— *Tau!* Ce ai de zis împotriva lui? Da, bineînțeles, impozitul.

Fața lui Sunsaye deveni gravă.

— N-ai încotro. Ești tînăr și ai în tine sămînța răzvrătirii. Dar nu te poți împotrivi mereu.

— Așa e, tată.

Sanitarul și însoțitorul său ajunseseră la automobil. Sunsaye îi văzu pe amîndoi suindu-se în el. Automobilul începu să meargă încet, și din nou coloana aceea de praf roș îi trăda drumul.

— S-au dus!

— Da! Se vor întoarce totuși.

— Să mergem să mîncăm ceva. Sînt flămînd.

Pe cînd adunau lemne pentru foc, Sunsaye spuse:

— N-a venit oare timpul să iei vreo fată care să facă treaba asta pentru tine, Jalla?

Jalla părea că nu auzise. Sunsaye repetă întrebarea.

— Eu? rosti Jalla. Aveam una, tată. O chema Amina!

— Și unde e?

— A fugit. S-a dus după ce a plecat Hodio de aici.

Sunsaye scăpă lemnele din mîini.

— Hodio! Hodio, fiul meu? Unde e Hodio acum?

— Nu-ți pot spune, tată. Unii zic că are acum vitele lui proprii și colindă pustiul. Alții că-și are sălașul în tabăra celor atinși de boala

somnului. Îi uit mereu numele. Stai! Cred că se cheamă New Chanka [1].

— New Chanka; am mai auzit numele. Era Old Chanka [2], pe care a ars-o vraciul, și acum această New Chanka...

— Chiar așa, tată. Dar să mîncăm.

Jalla pisă puțin mei jilav, adăugă apă într-o oală și o puse pe foc să fiarbă. Se așeză pe vine lîngă ea, păzind-o cu ochii înlăcrimați.

— Ai ceva făină? întrebă Sunsaye cu o copilăroasă însuflețire.

— Nu-i mai lipsește decît laptele dulce.

— L-am pus doară! îi aminti Sunsaye.

— Ah! spuse Jalla. Asta nu-i treabă de bărbați!

Împreună, tată și fiu, pregătiră mîncarea. Sorbiră zeama cu niște linguri de lemn, sporovăind voioși. Jalla spuse că spre mijlocul dimineții va duce vitele la pășune în josul pîrîului. Sunsaye, ghiftuit, ședea lenevos în fața colibei privind în zare.

Jalla se uită la el și zise:

— Pot să te las cu sufletul împăcat?

— Nu plec nicăieri pînă nu te văd din nou, spuse bătrînul.

[1] Chanka nouă.
[2] Chanka veche.

— Dar ai uitat că *sokugo* lovește fără înștiințare ?

Mai Sunsaye rîse :

— N-are să se întîmple nimic, fii pe pace. Du-ți vitele la pîrîu. Mă vei găsi aici.

— N-ai să fugi dacă vezi vreo pasăre sau orice altceva cu aripi ? Tată, mă tem că ai într-adevăr boala pribegirii, *sokugo*... Și n-am întrebat pînă acum pe nici un vraci.

— Jalla, cum se poate să vorbești astfel ? Cum de poți vorbi așa cu tată-tău care te-a făcut să vezi lumina zilei ?

— Îți cer iertare, tată. Frica mă face să vorbesc în felul acesta. Da, mi-e frică ! Mi-o pricinuiește purtarea ta.

— Ți-am spus doar că am venit să caut fata pe care o iubește Rikku. O cheamă Fatimeh. Și...

— E adevărat ? zîmbi Jalla.

— Desigur, pe Alah ! Pe drum am auzit vorbindu-se de tine, Jalla, așa că am urmat fetele și pe omul cu asinul.

— *Tau !* Dacă tu spui așa, tată, așa să fie ! Mă duc. Te las. Soarele se înalță. Iarba va fi în curînd prea uscată.

— Du-te liniștit. Își mîngîie barba și murmură în ea : Ce putere, ce mușchi ! Parcă n-ar fi băiatul nostru, nu e fulan subțire, grațios !

Vitele mugiră. Coarnele lor mari, larg deschise, se ciocneau între ele. Iar cocoașele jucau într-una. Cel mai anevoios era să le trezești din toropeală și să le faci să se miște. O dată ce înțelegeau ce aștepți de la ele, lucrul devenea mai ușor. Cele mici stăteau totdeauna în cale. Jalla plesni din bici.

— *Kai !*

Plescăia puternic cu limba, amenința pe una, striga pe nume pe alta. Un adevărat păstor trebuie să cunoască pe nume fiecare vită, culoarea și năravurile pe care le are.

Sunsaye zîmbi văzînd îndemînarea fiului său. Nu trecu mult timp și Jalla mînase toată cireada în vechile făgașuri ale vitelor. Sta acum mai departe de ele, proptit în toiag, șuiera, și vitele se mișcau leneșe spre pîrîu. Jalla sorbi o înghițitură din ploscă și le ajunse din urmă.

— Așteaptă-mă, tată ! strigă el. Sînt înapoi la asfințitul soarelui.

Mai Sunsaye se ridică în picioare și-i făcu semn cu mîinile.

— Alah să te binecuvînteze, fiule !

Jalla îmboldi vitele în apa pîrîului și, stînd deoparte, le privea cum o împroșcau în jurul lor.

CAPITOLUL V

Vitele călcau anevoios prin pîrîu. Jalla le lăsa să se descurce după voie, stînd retras pe o mică măgură din apropiere, de unde putea să le vadă păscînd de-a lungul ambelor maluri, precum şi pe pajiştea şesului. Vitele cunoşteau la fel de bine locul ca şi dînsul. Supraveghindu-le, se aşeză. Ştia că va trebui să se întoarcă prin bătătura gospodăriei lui Dogo cînd soarele va începe să coboare dincolo de stînci. Dogo se bucura de bălegarul lor.

Jalla, ţinînd genunchii larg depărtaţi, se proptea cu mîinile în toiag. Cutreiera cu ochii toată întinderea. Era ciudat felul cum arăta acest petic mare de pustietate. În zile de tîrg, toate drumurile se umpleau, dar în zilele obişnuite, ca cea de acum, soarele strivea iarba şi

tufele de mărăcini, gardeniile, şi pe potecile fierbinţi nu se vedea ţipenie de om. Iarba începea să se veştejească. Jalla trebuia să se gîndească să-şi mute tabăra. Se va duce spre miazănoapte. Va cerceta malurile rîului.

La un timp i se păru că vede mişcîndu-se ceva în depărtare. Privind cu atenţie, desluşi două siluete care întrerupeau conturul orizontului. Erau îmbrobodite şi se apropiau oarecum cu cazna, trădînd parcă o suferinţă.

Jalla le privi fără să le dea importanţă. Tufărişul avea mulţi localnici şi nu-ţi puteai bate prea mult capul cu ei. Mai observă însă că una dintre siluete era a unei femei. Cealaltă, mai mică, a unui copil. Sporovăiau şi arătau cu degetul. Se îndepărtară în curînd, dispărînd dinapoia unor tufe.

Către seară, Jalla îşi adună cireada şi o îndreptă încet spre tabără. Se bucură cînd văzu cele două colibe cu făgăduinţa zîmbetului fericit de preţuire al bătrînului. Închise vitele în ţarc şi intră în colibă. Mai Sunsaye nu se afla acolo. O cercetă şi pe cea vecină. Ceea ce văzu îl făcu să sară înapoi : o femeie cu un prunc sta lungită pe rogojină şi dormea adînc. Alături de ea era culcată o fată.

Intră şi apucă femeia de umăr.

— *Kai !* Ce se întîmplă ?

Ea se deşteptă, deschise ochii.

— Cine e?

Jalla îi văzu chipul.

— Mamă! exclamă el, ducînd mîna la piept. Alah mă copleşeşte!

— Jalla, dragul meu!

— E cu putinţă, mamă? Cine ţi-a arătat drumul?

Leibe se mişcă şi el o luă în braţe:

— Soră dragă! Te-ai făcut mare! O ciupi de obraz.

— Da, spuse Shaitu. E logodită de trei ani. Mulţumesc lui Alah că eşti atît de cunoscut pe aici, Jalla. Am întrebat peste tot şi mi s-a arătat coliba asta.

— Oh, mamă! Nu mai pot de bucurie că te văd...

Ea zîmbi drăgăstos.

— A trecut taică-tău pe-aici? A fugit de-acasă, şi...

— De aceea ai venit?

— Chiar aşa! Sîntem de trei zile pe drum... N-am luat nimic în gură.

— Nu-ţi fie teamă! Mîncare e din belşug. În curînd ai să-l vezi şi pe taică-meu. Ieşind, spuse de la uşă: Pesemne că voi eraţi cei pe care i-am văzut azi după-amiază.

— Erai cu vitele?

— *Ai!* V-am văzut. Pe amîndouă, şi m-am mirat. Dar am crezut că vă duceţi în altă parte. Acum să pregătesc ceva de mîncare. Mai Sunsaye va veni în curînd. Cred...

— Atunci a fost aici? zise Shaitu în pripă.

— *Wal-lah-hi!* E pe undeva prin tabără.

— Nu l-am întîlnit.

Jalla simţi cum i se taie picioarele. Nu îndrăznea să se gîndească la ce bănuia. Nu, nu putea să fie aşa. O uscăciune îi cuprinse gîtlejul.

— Nu l-aţi întîlnit?...

— Nu i-am văzut nici măcar sandalele. *Wal-lah-hi!*

— Ocroti-l-ar Alah! Nu. Sînt sigur că în curînd va fi...

Dar chiar cînd porniră să-l caute prin vecinătăţi, Jalla se temu de tot ceea ce s-ar fi putut întîmpla mai rău. Stăruia la gîndul că bătrînul se dusese să caute vreo rădăcină, vreo iarbă, dar cercetînd mai amănunţit coliba nu găsi nimic care să-i arate că tată-său ar fi avut de gînd să se înapoieze.

— A plecat! suspină el. Apoi, ca şi cum ar fi vorbit cu sine însuşi: Ah, boala, boala aia, *sokugo*...

— Cum, ştii?

— Am bănuit ; el mi-a spus că o caută pe Fatimeh. Nu știu ce să cred...

Shaitu tăcea. Pe cînd se întorceau la tabără amurgul cuprindea savana. Leibe, sugîndu-și mîna, se uita la fratele ei cel voinic.

— Ne-au ars casa, ne-au bătut. Și cred că, fugind, l-au răpit pe Rikku. Alah are să-i pedepsească ! Izbucni în plîns.

— Nu știu nimic. Cînd s-a întîmplat ?

— În noaptea de după plecarea lui Mai Sunsaye. Dar ce-ai putea face, Jalla, acum că știi ? Ești așa de departe de noi ! Trei zile de drum. Și ai atîta treabă !

— E adevărat, dar ceva trebuie făcut. Trebuie să-l găsim pe Rikku și să-l oprim pe tata să se mai ia după năluca lucrurilor care zboară.

Se așezară în jurul focului de noapte, Jalla era foarte bucuros de mîncarea făcută de maică-sa. Privindu-și mama o găsea frumoasă, cu toate că era între două vîrste. Era așa de puțin egoistă, deși viața nu-i surîdea totdeauna. Se simțea dator să întreprindă ceva spre a i-o face mai ușoară.

— Mi-a plăcut asta, zise luînd orezul cu degetele. Ar fi trebuit să guști terciul pe care tata și cu mine l-am făcut azi de dimineață.

— Era dulce ? întrebă Leibe.

— Dulce, pe Alah ! și rîse.

Leibe zîmbi.

— N-ai păstrat nimic pentru noi.

— De unde să știu eu că veniți ? Dar ce e cu Rikku ? Aș fi vrut să fie și el aici.

— Nu l-am mai văzut, Jalla, fiule. Pe cînd frunzarele ardeau trebuia să iau pruncul și pe Leibe. L-am căutat pe Rikku, dar nu l-am mai găsit.

— L-au luat pesemne oamenii lui Ardo, spuse Leibe.

— Feciorul meu nu va păți nimic ! Ajută-l, Alah, să scape ! Nu va păți nimic ! Îl cunosc eu pe Rikku. Sînt sigură că va găsi un mijloc să fugă dacă l-au luat. Ce oameni răi !

Ședeau după cină la foc și vorbeau. Era foarte tîrziu cînd un om ostenit îi salută. Shaitu și Jalla își ridicară ochii. În fața lor se afla Rikku. Se proptea în toiag și părea sleit de puteri. Liniștit, posac, se îndreptă spre dînșii schiopătînd. Avea fața zgîriată și umflată. Alergară către el.

— Rikku, fiule ! Alah te-a izbăvit pentru mine. Dă-mi sacul și toiagul. Vino, a mai rămas puțin orez și unt. Și puțină apă fierbinte.

Rikku o urmă pe maică-sa și se așeză pe o piele de capră. Mîncă lacom cînd i se aduse hrana.

— Cine te-a îndreptat încoace ?

— Nişte oameni din tufăriş.

— Sînt aşa de fericită, Rikku! Să fierbem puţină apă. Am să-ţi leg arsurile după ce te vei fi îmbăiat...

— Mulţumesc, mamă.

Pe măsură ce mînca părea să-i revină puterile. Începu să le povestească cum l-au luat oamenii lui Ardo după ce puseseră mîna pe tot ce-şi doriseră, cum îl bătuseră pînă la leşin şi cum îl azvîrliseră apoi lîngă una din colibele cuprinse de flăcări. Fusese ridicat de-acolo de un om care venise să-l vadă pe Sunsaye.

— Eram hotărît să mă iau după ei. Am întrebat despre voi pe drum şi mi s-a arătat locul acesta. Toţi din deşert te cunosc, Jalla. Sînt într-adevăr mîndru. Ceru o cană cu apă şi îşi spălă mîinile. Îl ştiţi pe Ardo? Nu va rămîne mult timp căpetenie. Se bizuie pe forţă. Oamenii au şi început să murmure. Ehei, dacă tatăl nostru ar fi fost acolo!

— Trebuie să-l găsim! rosti Shaitu.

Înainte de-a se culca Rikku îl luă deoparte pe Jalla.

— Ţi-a mers bine, Jalla?

— Alah fie slăvit, spuse Jalla. Tot binele vine de sus.

— Frate, cu tatăl nostru se întîmplă ceva.

— Da, zise Jalla.

Rikku îl privi drept în ochi.

— Ştii ce vreau să întreb. Crezi tu că e bine ce se întîmplă cu el?

Jalla oftă.

— Greu de spus, frate, foarte greu! Se poartă uneori de parcă ar fi lovit de *sokugo*. Nu uita că nu mai e tînăr şi că te iubeşte atîta.

Nu voi să spună mai mult, şi Rikku îl mai privi o dată, apoi se îndreptă spre coliba-dormitor.

CAPITOLUL VI

Ca nişte pete de spumă şedea năduşeala pe braţele lui Mai Sunsaye. O rîvnă pătimaşă îi furnica mădularele. Dar era istovit. Deasupra întinderii, razele verticale ale soarelui licăreau zămislind miraje. Vederea unui acoperiş de stuf îi împrospătă curajul.

Cînd se apropie, împrejmuirea satului se desluşi mai bine. În spatele ei se înălţa un baobab uriaş, înălţîndu-şi, şerpuitoare, crăcile desfrunzite şi noduroase spre cerul senin şi albastru. În pomii mai îmbrăcaţi, egretele albe ce însoţesc vitele şi ereţii băteau zgomotos din aripi.

Împrejmuiri săteşti şi arbori însemnau o oarecare făgăduială de viaţă. Văzînd acestea se simţi din nou îmbărbătat. Grăbi pasul. Sandalele îi ţăcăneau agăţate pe spate. Praful pe care-l ridica îi mînjea picioarele. Tînjea după un loc răcoros şi umbrit unde să se spele şi să-şi facă rugăciunile de amiază.

Ceea ce văzuse era într-adevăr împrejmuirea unui orăşel, înaltă pînă la brîu, oricum o împrejmuire. Înăuntrul ei erau colibe de lut, fără acoperiş. I se păru ciudat. Cînd se apropie observă de asemeni că împrejmuirea era în parte dărîmată. Era înfăţişarea însăşi a pustiirii.

Intră pe o cărare largă flancată de doi baobabi mari. Văzu urme de automobil încă proaspete. I se păru că simte mirosul benzinei şi al prafului. De îndată ce păşi pe poartă o voce îl somă :

— *Mallam !*

Sunsaye se întoarse. La început nu văzu pe nimeni. Privind cu multă prudenţă, observă un om care era aşa de murdar încît nu-l puteai deosebi de praf. Braţul său îndoit înşfăcă un ciomag şi ochii îi fulgerară fioroşi.

— Îngăduie-mi să te salut ! zise Mai Sunsaye, întrebîndu-se cu ce greşise.

O mişcare furişă, ca de şarpe, şi omul fu aproape.

— Unde te duci, fiule ?

— Eu ? zise Mai Sunsaye. Nu i se mai spusese „fiule“ de mai bine de douăzeci de ani. Mă duc în sat.

Moşneagul rîse.

— Satul ! He, he, hee !... Satul ! Rîsul lui te înfiora.

Sunsaye, supărat, se suci brusc, ca pentru a-şi relua drumul. Pe cînd înainta, îl bătu gîndul că îl aştepta ceva neobişnuit. Răsuna încă în urechile lui hohotul înfiorător al moşneagului. Rîsul acesta, acum în namiaza mare, avea o realitate. Noaptea, l-ar fi respins ca o halucinaţie.

Prima casă la care ajunse n-avea acoperiş şi se vedea că fusese incendiată. În celelalte case atîrnau pînze de păianjen. Şobolanii ieşeau acum în plină zi şi stăteau pe picioarele dinapoi, frecîndu-şi labele din faţă, ca oamenii cînd îşi spală mîinile. Înaintă. Semnele pustiirii se arătau pretutindeni. Pieţe de tîrg cu staule îngropate, duşumelele lor înfofolite în aşternuturi de frunze, oale sparte păstrînd încă resturi de apă în care ţînţarii se înmulţeau în voie ; linguri, scaune, bidoane ruginite, coji de trestie-de-zahăr, urme de copite de asin.

Putea să vadă şi cenuşa focurilor unde măcelarii obişnuiau să frigă în frigări carne de vacă şi s-o vîndă tinerilor. Dar unde erau mă-

celarii şi gospodarii şi fierarii ? Erau morţi, îngropaţi, înecaţi de vreo revărsare de ape, sau prefăcuţi în cenuşă ? Stătea acolo nedumerit şi năucit. Auzi o mişcare furişă în spatele lui. Se întoarse la timp. Faţa bătrînă, schimonosită şi ciomagul gata să-l lovească fulgerară pe dinaintea lui. Aerul duhnea de mirosul trupului nespălat al omului.

— *Kai !*

Sunsaye îşi reţinu răsuflarea.

— Ce te-a apucat ? Un om care nu ţi-a făcut nimic şi te repezi la el pe la spate ca o babă, mişeleşte ?!

— N-ai făcut nimic ? Păcătosule !

Omul cu ciomagul se încordă şi sări din nou la Mai Sunsaye. Dar Sunsaye, de data aceasta, lovi puternic ceafa păstorului făcîndu-i o rană din care curgea sînge. Cînd văzu sînge pe haina sa Sunsaye se bucură. Întrecerea la *sharro* îl deprinsese să nu dea niciodată înapoi la vederea sîngelui. Nu fusese el odinioară campion la acel joc sîngeros în care un om se lasă biciuit pentru a-şi dovedi bărbăţia ?

Stătea acum cu picioarele depărtate, suflecîndu-şi cracul pantalonilor. Cum însă moşneagul se pregătea din nou să-l lovească, Mai Sunsaye sări în sus. Repezi un picior în capul

omului, greşi lovitura şi fu trîntit în tufiş. Se ridică gîfîind.

— *Baba!* Eşti cu un picior în groapă, ia seama, nu eu voi fi acela care te va băga în ea. Fă bine dar şi te fereşte.

— Du-te înapoi de unde ai venit! gîfîi moşneagul. Pleacă! Nu vreau străin în regatul meu! Începu să rîdă ţinîndu-şi burta. Nu crezi că e regatul meu? Ha, ha, ha! Da, toţi au fugit! Se tem de boala somnului. Mie nu mi-e teamă! Muştele pot să-mi sugă tot sîngele. Şi-o să moară ele.

Mai Sunsaye lăsă să-i cadă cracul pantalonilor. Privi peste umăr şi zise:

— Pe Alah! Nu ştiu ce să cred despre tine! Îmi zic că poate eşti nebun. Dar de ce să dai în mine?! Sînt un trecător prin satul tău. Nu mă gîndesc să-ţi iau regatul.

— Ţi-ai căutat-o singur. Dar să uităm ce-a fost. În numele Profetului, ai ceva de ronţăit? Mi-e foame.

Mai Sunsaye îşi săltă haina şi scoase dintr-un buzunar care-i ajungea pînă la genunchi o nucă uscată şi zbîrcită. O întinse agresorului său. Moşneagul rupse cu dinţii din ea, se strîmbă şi îşi linse buzele.

— Bună nucă, n-am ce zice!

Mai Sunsaye îşi vedea de rană.

— Unde pot găsi apă?

— Apă? Colo jos, la pîrîu.

— Du-mă acolo.

Pe cînd mergeau spre pîrîu, Mai Sunsaye nu se putu împiedeca să nu-şi spună că unii oameni devin cei mai buni prieteni dacă ajung să se cunoască după ce s-au bătut.

Semnele de pustiire din sat se înmulţeau din ce în ce. Moşneagul observă curiozitatea lui şi întrebă:

— Ai venit să cauţi pe cineva?

— Da.

— Ah! Ai venit prea tîrziu — prea tîrziu!

— Cum? A fost război pe-aici?

— Nu chiar! Totuşi, un război! Cînd arde pădurea se opresc lăcustele să spuie la revedere?

— Nu înţeleg prea bine.

— *Tau!* rîse moşneagul. Eu zic c-a fost război. Dacă un peşte iese din apă şi spune că crocodilul are un singur ochi, cine-a fost acolo cu el?

— Nimeni decît Alah! Sunsaye rînji făcînd haz de zicătoarea omului. Zău, omul ăsta putea fi glumeţ.

— A fost un război! Tu eşti la tine acasă, unde te-ai născut, şi unde s-a născut şi tatăl tău înainte de tine. Vine un funcţionar al stă-

pînirii și zice că satul nu-i bun pentru tine. E plin de boală. Dărîmă și-ți arde casa, și-ți clădește alta, departe, în alt ținut. *Tau !*

Mai Sunsaye tăcu. O mîncărime pe dosul brațului stîng îl făcu să și-l sucească încetișor. Precum bănuise, îl mușca o gînganie. Era o muscă mare cu aripile îndoite pe spate ca o pereche de foarfeci. Avea pîntecele umflat și se tot umfla cu sîngele lui roșu. Mai Sunsaye, tremurînd, ridică brațul s-o lovească.

— Omoar-o ! strigă moșneagul. E musca-țețe !

Moșneagul sări repede agitîndu-și brațul. Musca se rostogoli înainte ca unul din ei s-o fi putut atinge și stătea acum în praf, prea grea pentru a fi în stare să zboare. Moșneagul se azvîrli cu picioarele pe ea ca și cum ar fi vrut să strivească un elefant. Nu-și șterse zbîrciturile obrazului de nădușeala care-i curgea șiroaie, pînă cînd sîngele muștei nu se amestecă cu pămîntul.

— Asta a fost cauza războiului ! spuse el.

— Musca ?

— E musca-țețe ! Dă boala somnului !

Îl ținea pe Mai Sunsaye de mînă și îl conducea. Pîrîul era de fapt aproape secat, fiindcă cea mai mare parte dintre arborii aflați de-a

lungul malurilor fuseseră tăiați. Iarba se străduia să rămînă verde.

— Toate locurile astea, spuse moșneagul, așezîndu-se pe-o piatră, erau locuite odinioară de oameni ca tine și ca mine. Gospodari cu nevestele lor, negustori. Erau fericiți, dar plini de boală.

Mai Sunsaye își spălă și clăti gura gîlgîind, scuipă apa și își spălă apoi picioarele uscate, prăfuite.

— Moșule, spune-mi, ce treabă faci tu aici ?

— Auzi întrebare ! Ha, ha ! Să-l vezi pe-un om în propria-i casă și apoi să-l întrebi — *Kai !*

— Dar funcționarii vor ca nimeni să nu rămînă aici.

Moșneagul rîse.

— Unde e treaba peștelui cu căpușă ? Sînt oare prea tînăr ca să mor ? Dacă mă îmbolnăvesc, lasă-mă să mor !

— Vino, zise Mai Sunsaye, e timpul să ne facem rugăciunile.

Bătrînul coborî malul pîrîului. După ce se spălă, își îndreptară amîndoi fața către răsărit, iar cel mai bătrîn arătă că putea fi tot atît de cucernic pe cît era de rău și plin de surprize. Avea o voce gravă pe care, de bună seamă, o

păstra pentru asemenea clipe; Sunsaye era adînc mişcat.

— Amin! spuse Sunsaye, ştergîndu-şi nisipul de pe frunte şi scoţîndu-şi mătăniile.

— Şi acum ce planuri ai? întrebă moşneagul.

— Îmi îndrept faţa către miazăzi.

— Adevărat? Asta e bine; pe Alah, asta e bine. Dar atunci nu poţi pleca astăzi. Aproape că s-a-nnoptat. Timpul ca hienele şi fiarele pustiului să iasă afară.

— Grăieşti adevărul.

— Vrei să vii cu mine, să te odihneşti înnoptînd aici?

Mai Sunsaye îşi aminti de atacul neprovocat de după-amiază şi pregetă. Aceasta ar putea fi altă capcană. Noaptea ar putea să-l prefacă pe bătrînul acela nebun într-un adevărat diavol. Apoi ochii moşneagului, de un cafeniu-străveziu şi mult prea vioi pentru un om de vîrsta lui, nu prevesteau nimic bun. Zîmbetu-i şiret era o enigmă. Mai Sunsaye se uita la faţa lui inexpresivă şi se chinuia să priceapă.

— Mergem? întrebă moşneagul.

— Haide! zise Sunsaye, hotărîndu-se deodată.

Se uitase tocmai la cer unde se adunau frînturi de nori albi, care se întunecau devenind

cenuşii. Dacă nu plouă curînd, s-ar putea să plouă mai tîrziu.

Casa moşneagului îl înveseli pe Mai Sunsaye. Era una din colibele părăsite, fără acoperiş şi ciudat de umedă. Moşneagul făcuse încercări zadarnice să-i pună un acoperiş, dar singura înlesnire îi venea de la un baobab din apropiere, cu o buturugă lîngă tulpină. Mai Sunsaye se aşeză acolo, în timp ce moşneagul pregătea o mîncare pripită din făină frămîntată în lapte acru.

— Unde ai cumpărat făina? întrebă Sunsaye.

— Acolo! În satul New Chanka. Aşa se cheamă satul pe care l-au clădit ca să înlocuiască Old Chanka, unde sîntem acum.

— E departe?

— Nu e departe. Un om trîndav, plecînd de-aici în zorii zilei, după ce-a căzut roua, ajunge la New Chanka înainte ca soarele să fie deasupra capului.

— *Tau!*

— Mă duc uneori pe-acolo, zise moşneagul. Dar locul e prea curat pentru mine. Prea curat! Chiar şi fîntînile lor au podele de ciment, tot aşa şi piaţa. *Kai!*

— Ai să-mi arăţi mîine drumul?

— Asta nu-i greu. Dar, pe Alah, nu cumva pleci mîine ?

— *Wall-lahi !* Trebuie să plec mîine. Caut ceva.

— Un om ?

— Nu. O fată frumoasă. O fată așa cum merită feciorul meu.

— *Ho ?* răsuflă moșneagul. Se apucă să facă foc. Pe cînd rupea găteje, spuse : O fată e unul din lucrurile acelea în care un bărbat nu trebuie să aibă încredere. Pe Alah, nu trebuie !

— Dar în celelalte ?

— Un prinț, un rîu, un cuțit și întunericul. Un prinț deoarece cuvîntul lui e schimbător ca vremea ; un rîu pentru că dimineața poți să-l treci, dar seara a crescut și poate să te înghită. Un cuțit, pentru că nu cunoaște pe cel care-l poartă. Întunericul, ha ! Cine știe ce și cine pîndește în el ? Desigur, numai lucruri rele.

— Orice ar fi, moșule, pornesc la drum cînd s-o crăpa de ziuă. Trebuie să mă gîndesc la băiat.

Pregătiră curînd mîncarea : cartofi dulci, alune prăjite. Sunsaye nu voi să mănînce carne de vită pentru că era fulan. Păstorilor le era interzisă. Îi părea rău moșneagului că nu avea nimic altceva în cămară. Mîncară întîi făina frămîntată în lapte acru ; se apucară apoi pe îndelete de cartofii cei dulci. Erau amîndoi așa de osteniți, încît se duseră să se culce de îndată ce veni noaptea. Mai Sunsaye sta culcat pe o rogojină și se uita la moșneag cum tîndălea de colo-colo. Nebun de-a binelea. Iute să se bată, dar și mai iute să se împrietenească. Dar rămînea-va el prieten pînă la revărsatul zorilor ?

CAPITOLUL VII

Mai Sunsaye nu se mişcă din loc o săptămînă întreagă. Între el şi moşneag se legase o prietenie întemeiată pe unele descoperiri ciudate pe care le făceau împreună în oraşul ruinelor. Umblau ziua prin Old Chanka ca şi cum ar fi fost nişte băieţandri. Seara se aşezau la foc şi stăteau de vorbă.

Într-o dimineaţă Mai Sunsaye coborî la pîrîu, îşi spălă faţa şi picioarele în apa rece ca gheaţa şi se întoarse apoi la coliba moşneagului. Îl zări jumulind penele unei potîrnichi pe care o împuşcase în dimineaţa aceea.

— Moşule, e timpul să-ţi mulţumesc pentru toată bunătatea ta. Alah să te binecuvînteze şi să verse peste tine toate fericirile în micul tău sat. Dar acum trebuie să plec.

— Nu, Mai Sunsaye! Mi-ai devenit prea drag.

— Te întîlneşti şi te desparţi, asta e viaţa.

— E adevărat! Totuşi, nu e niciodată plăcut să te desparţi.

— Vreau să plec deoarece mă mustră conştiinţa. Am încercat, pe Alah, să fiu fericit aici, dar cum pot uita oare scopul pe care-l urmăresc? Tu ştii cum e cînd un tată îşi iubeşte fiul aşa de mult cum îl iubesc eu pe Rikku.

— Cum să nu ştiu? *Wal-lahi!* Aveam un băiat pe care-l iubeam. Dar era încăpăţînat şi şi-a pus în cap să se ducă la războaiele oamenilor albi. A zis că vine înapoi, dar de-atunci nu l-am mai văzut.

— Iată un tînăr viteaz!

— Viteaz! Ha, era nebun! Cînd albii au venit aici satul era înfloritor şi plin de oameni. Aşa era Old Chanka! Ostaşii cîntau cîntece de-ale lor şi ne arătau puştile. Cereau voluntari ca să meargă la război. Făgăduiau de toate. Hrană după dorinţă, uniforme frumoase, călătorii peste mări şi ţări fără plată. Dragă Mallam, îţi jur că dacă aş fi fost tînăr atunci, nimic nu m-ar fi oprit. Ce nebunie! Dar vai! Aveam oasele ruginite şi n-au vrut să mă ia. Fiul meu Shehu s-a dus cu ei, şi dus a fost.

Ochii moşneagului erau plini de lacrimi.

— Facă-se voia lui Alah ! spuse Sunsaye, lovindu-şi pieptul cu mîinile.

— Dar au murit aşa de mulţi, şi aşa de mulţi s-au întors ! Nu poţi fi pe deplin sigur niciodată.

— Alah miluiască-ne !

— Amin !

Păstrară o clipă de tăcere. Sunsaye îşi ridică privirea şi se uită drept în ochii moşneagului.

— Acum plec !

Îşi strînseră mîna.

Mai Sunsaye porni la drum. Ajunse devreme după-amiază la New Chanka. Satul nu semăna de loc cu Old Chanka, cel pe care îl lăsase în urmă. Nu avea împrejmuire. Colibele erau clădite pe-o întindere pătrată. Arbori tineri de mango şi portocali fuseseră sădiţi în fiecare ogradă. Nici un baobab. Incapabil să-şi stăpînească emoţia, Sunsaye gonea nerăbdător înainte. Băieţei şi fetiţe scoteau din fîntîni găleţi pline de apă şi nici nu se uitau la el.

Cînd se apropie de una din case văzu un om îmboldind cu biciul un cal care se învîrtea într-una. Calul trăgea la un troliu rudimentar, în timp ce omul îl îndemna. Sunsaye nu putea pricepe ce făceau acolo omul şi calul, dar

se gîndi că omul i-ar putea fi totuşi de folos în căutarea lui.

— Salutare ! strigă.

Omul se întoarse. Calul continuă să se învîrtească, dîndu-l aproape peste cap. Strînse însă hăţurile şi îl opri.

— Bun venit !

Sunsaye văzu fruntea omului tînăr încreţindu-se subit. Ceva părea că prinde viaţă sub stratul subţire de năduşeală. Sunsaye simţi şi el o senzaţie ciudată. Gîtlejul i se uscă de parcă ar fi suferit de sete săptămîni de zile. Înaintă cîţiva paşi, apoi se opri.

— Hodio ! Fiul meu ! ridică braţele. Eşti tu oare ?

— Tată !

— Vino ! Vino !

Tînărul alergă şi îl îmbrăţişă pe taică-său atît de strîns, încît bătrînul ţipă de durere.

— Pe Alah, spuse Mai Sunsaye. Dac-aş fi plecat să-mi găsesc toţi fiii, în loc s-o caut pe Fatimeh...

Mîinle lui Hodio căzură ca îngheţate. Bătrînul îi cercetă faţa.

— Ce nu merge, fiule ?

— Nu e nimic.

— Îmi ascunzi ceva. Simt !

Hodio tăcea. Taică-său avea senzația unui junghi dureros, mai dureros decît lovitura unui pumnal ce i-ar fi străbătut trupul.

— Nu te bucuri c-am venit ?

— Nu e asta, tată ! Maică-mea e sănătoasă ?

— Maică-ta ? Apăi — da, da !

— De ce răspunzi în felul acesta ? zise Hodio. Spune-mi dacă e bolnavă. De-aceea ai venit ?

— Sănătoasă ! spuse Sunsaye. Îți jur că e sănătoasă !

— Făceam zahăr, zise Hodio, ducîndu-l la troliu. Oricine poate învăța să facă zahăr aici, în New Chanka, dacă are ceva bani și poate cumpăra o moară. Prin mijlocul ăsta plănuiesc ei să ne facă să îndrăgim locul. Uite, mașinăria asta costă douăzeci și cinci de lire sterline. Strivește trestia-de-zahăr și zeama curge afară.

— Cum o mînuiești ? întrebă Sunsaye fermecat.

Hodio zîmbi mîndru.

— Dă-te puțin înapoi. Am să-ți arăt.

Atinse calul cu biciul și Mai Sunsaye văzu cu cîtă iscusință era înhămat la moară. Trestia-de-zahăr se introducea la un capăt și, în timp ce calul se rotea într-una furnizînd forța

motrice, zeama spumoasă se scurgea într-un bidon mare.

— *Lah !* exclamă Sunsaye, încîntat.

— În curînd am să aprind focul, îi spuse Hodio mîndru, am să fierb zeama asta pînă se îngroașă. *Wal-lahi !* Cred că acum sînt gata.

Opri calul, îl deshămă și îl lăsă să pască. Aprinse focul, și pe cînd zeama fierbea, întrebă despre frații săi.

— Rikku ? spuse Mai Sunsaye, l-am lăsat cu maică-sa la Dokan Toro ; de asemenea și pe Leibe. S-a făcut acum o fetișcană mare. Dar Jalla a brodit-o cel mai bine dintre voi toți. Are o mie de capete de vite. M-am oprit la el în tabără.

— O mie !

— Da, Hodio. Nu-i ca tine. Jalla a fost răbdător, îngăduindu-și timp.

— Fiindcă veni vorba de el, ți-a pomenit de Amina ?

— Cine e Amina ?

— Atunci nu știi ? Hodio răsuflă ușurat. Amina era fata pe care pusese Jalla ochii. Dar i-am luat-o și am fugit aici împreună.

— Nu se cuvenea s-o faci. Chiar fratelui tău ?

— Dar, tată, e drept așa. Datina spune că o femeie nu e soție pînă cînd nu e adusă sub aco-

perişul colibei. Eu am luat-o pe Amina înainte de-a fi mireasă. După datină e a mea !

— Şi Fatimeh, roaba cu care ai fugit ? Unde e ? Ce s-a întîmplat cu ea ?

Hodio se uită stăruitor la taică-său. Faţa i se încordă ; tocmai se pregătea să se întoarcă să aţîţe focul cu foalele de piele. Se ridică în picioare şi rămase aşa, uitîndu-se la flăcări.

— Foarte curînd va fierbe, spuse el.

— Da ?

Mai Sunsaye cuteză să se apropie mult mai mult şi băgă un deget în spumă. Îl linse, îşi plimbă limba peste buzele subţiri, apoi se uită un timp la Hodio. Hodio era un tînăr vînjos, cu picioare zvelte, elastice, ca ale unei antilope.

— E ca zahărul din trestie.

Hodio rîse.

— E zahăr din trestie, ce altceva ? Ai văzut cojile acum o clipă ! Asta e zeama stoarsă din ele.

— Dar cum se preface asta în zahăr aşa ca să-l poţi topi în fiertură ?

— Destul de uşor. Cînd focul arde cu adevărat tare, zeama se îngroaşă. Se îngroaşă şi se tot îngroaşă, pînă cînd se face ca făina frămîntată ; după aceea o torn în tipare. Cînd se încheagă, e gata.

Mai Sunsaye dădu din cap dumerit.

— În sfîrşit, ai învăţat o meserie folositoare, şi una care-ţi va potoli poate neastîmpărul. Dar, Hodio, de cînd faci asta ?

— De cînd am părăsit casa. La început eram însă prea fericit cu Fatimeh, ca să-mi bat capul cu munca. A fost după bătaia aceea...

— A fost aşadar ceva ce-mi ascundeai ! Te-ai bătut cu Fatimeh şi...

— Nu cu ea, nu ! Ferească Alah ! Ochii i se aprinseră de-o subită sfidare. Omul care o stăpînea s-a luat după mine cu doi ticăloşi. M-au răpus şi mi-au smuls-o. Priveşte ! Îşi ridică pantalonii. Vezi rana asta ? Se vindecă încet. O simt şi-acuma şi mă doare cînd mă aplec. Shehu mi-a făcut rana asta. Ticălosul !

— Shehu ai spus ?

— Da, Shehu. De ce-ţi scarpini barba ? Ţi-l aminteşti ? Fără îndoială că da. Îţi aduci aminte de seara cînd Fatimeh a venit alergînd spre noi şi servitorul lui o urmărea ? E drept că nu l-am văzut atunci pe Shehu, ci numai pe servitorul lui. Cînd am cumpărat-o pe Fatimeh pentru cinci vite, Shehu nu era acolo. Ei bine, am auzit despre acest sat, New Chanka. Albii şi sanitarii lor mutau sătenii din Old Chanka la New Chanka. Pricina era musca aceea care dă oamenilor boala somnului. Aşa că am venit aici cu ei. Am aflat că există mori pentru trestia-

de-zahăr şi ei m-au ajutat s-o cumpăr pe asta. Restitui costul ei în rate lunare din ceea ce cîştig. Într-o zi va fi a mea, n-am să mai plătesc nimic. Voi putea trăi atunci ca un orăşean.

Sunsaye clătină din cap dezaprobator.

— Te-ai lăsat de vite numai pentru atît ? Tu care aveai dragostea de vite în sînge ?

Hodio rîse.

— Nu mai puteam alege după ceea ce făcusem lui Rikku şi lui Jalla.

Vărsă zeama vîscoasă în formele pe care le puse apoi la uscat într-un cuptor pe care-l astupă.

— Mîine vor fi gata. Aduc calul şi mergem apoi acasă. Sînt foarte ostenit.

Locuinţa lui Hodio se afla în dosul aşezării. Era ca şi celelalte : o colibă de pămînt bătut, acoperită îngrijit cu stuf şi bine văruită.

Hodio săltă perdeaua de *zana* de deasupra uşii de intrare.

— Nu sînt gîngănii vătămătoare în apa de-aici, zise el, pe cînd Sunsaye se apleca şi intra.

Domnea întunericul ; Hodio deschise fereastra.

— Muştele care aduc boala n-au muşcat pe nimeni niciodată. Asta pentru că sanitarii au tăiat toţi copacii groşi din jurul New Chank-ei. Se mai află în acest oraş şi un loc unde un om

bolnav de boala somnului se poate duce să se îngrijească.

— E prea curat, mormăi Sunsaye.

Se uită pe fereastră, la casele aşezate geometric, fiecare din ele la o bună distanţă de cea vecină, cu acelaşi număr de pomi tropicali şi de portocali în faţă. Îşi aduse aminte de moşneag cînd îi spusese că nu putea îndura curăţenia.

— Nu miroase a bălegar. E ca un spital. Un oraş trebuie să miroasă a vite ca să fie pe placul unui fulan.

Hodio rîse. Mai Sunsaye se aşeză jos pe o piele de leopard rotindu-şi privirea prin odaie. Se simţea ca pe altă lume. Hodio se mişca de colo-colo ca un străin. Îi venea greu să-şi închipuie că acest băiat zvelt, atletic, într-un oraş atît de modern, era propriul său fiu.

— Amina, soţia mea, nu s-a înapoiat. S-a dus să vîndă dulciuri şi lapte în oraşul din apropiere.

Mai Sunsaye observă o bogată colecţie de scrieri arabe legate în piele şi aşezate în teancuri de-a lungul peretelui. Zîmbi. Hodio îşi îndrepta cel puţin gîndurile spre religie şi viaţă cuviincioasă.

Întinse mîna şi, luînd una din cărţi, începu să se uite în ea cu băgare de seamă. O vînă i se

zbătea în cap. Literele începură să-i joace din ce în ce mai tare în fața ochilor. Duse o mînă la frunte și constată că era fierbinte. Avea febră. Își aminti de musca aceea care-l înțepase cu o zi în urmă și se îngrozi. Să se fi îmbolnăvit de boala somnului ?

O oră mai tîrziu se afla culcat pe spate, înfășurat în hainele cele mai groase. Tremura și plîngea cu hohote în timp ce aiura ; simțea mirosul untului vegetal cu care Hodio îi freca ochii.

— Hodio, Hodio, mor...

— Miluiește-ne, Alah ! Asta nu se va întîmpla aici !

— Amin ! Amin !

Mai Sunsaye auzi cuvîntul rostit dulce de o voce duioasă la căpătîiul culcușului său.

— Soția mea Amina, îi spuse Hodio. Te-ai obosit prea mult în pribegirile tale. Stai culcat, fii liniștit ! Nu mai ești tînăr ca altădată.

— Știu. E bătrînețea. Viața mi se sfîrșește.

Hodio îi înmînă un amestec pe care bătrînul îl sorbi cu lăcomie. Cînd se deșteptă era singur. Avusese un vis urît. Noaptea era foarte liniștită și atît de mare era tăcerea, că putea auzi pînă și cel mai îndepărtat cîntec al greierilor. Amina îi spuse că Hodio părăsise New Chanka

spre a-l urmări pe Shehu. Omul care i-o răpise pe Fatimeh apăruse deodată în sat.

— Cînd se întoarce ?

— Nu pot spune, părinte al soțului meu.

— E o prostie ! Oare nu-i întind o cursă ? Oh, pe Alah ! roagă-te lui Alah ! Dă-i liniștea sufletească. Fă-l să se întoarcă, să fie acasă.

Buzele lui șopteau rugăciuni. În curînd îi căzu capul. Sforăitul său umplu odaia.

CAPITOLUL VIII

Galopul lui Hodio din New Chanka se întețea pe măsură ce-i creștea mînia. Înfigea călcîiele în burta calului, suduind și lovindu-l sălbatic cu bățul. Aplecat pe coama lui cerceta cu ochi aprigi orice adîncitură și orice ridicătură a întinderii pustii. Totuși unul sau doi plugari răzleți, cu sapa în mînă, ridicau bănuitori capul spre a-l privi. O tufă părea cîteodată un om, dar era doar o închipuire. Iarba se legăna în bătaia vîntului, arborii mici, subțiri și țepoși punctau întinsul cîmpiei.

Calul se sucea și cotea pe cînd urma cărarea întortocheată din față. Shehu și oamenii săi porniseră cu mult înaintea lui Hodio. În ritmul ăsta nu-i va ajunge niciodată. O gazelă îi tăie fulgerător cărarea. Fericită vînătoare în alte timpuri — acum însă nu.

Lăsase New Chanka departe în urmă și cîmpia se preschimbase în tufăriș sterp. Arborii desfrunziți, de-o parte și de alta a cărării, îl întîmpinau luîndu-i vederea. Urmele picioarelor pe cărare se înmulțeau ; adîncituri de patru degete se suprapuneau pe urme mai late, întipăriri stelare de labe de păsări întretăiau scobiturile mai mari ale hienei.

Încetini. Întinderea stîncoasă din fața lui nu mai îngăduia urme. Ceva părea însă de neînlăturat. Simțea parcă o a treia prezență. Descălecă și sui stînca înaltă. Stăpînea din vîrful ei întinsa vedere a cîmpiei din spate. Era, desigur, o fundătură. Dar undeva în dosul acestei stînci ar trebui să fie o altă cărare. Îi va trebui poate mult timp s-o găsească.

Se hotărî totuși s-o caute. Se întoarse. Cîteva săgeți îi șuierară pe lîngă ureche. Se azvîrli la pămînt. Calul o luă la fugă nechezînd de durere. Putu să vadă cozile a cel puțin trei săgeți în coastele lui. Încet-încet, calul va muri de otrava din vîrfurile de fier ale săgeților.

Se uită în jos la poalele stîncii și văzu trei oameni căznindu-se să suie spre el. Cel mai voinic dintre ei era Shehu, omul pe care îl căuta. Shehu, stăpînul lui Fatimeh, cea care pricinuise destrămarea familiei Sunsaye.

Hodio își smulse pumnalul prins de antebraț cu o curea. I se părea că atunci chiar se sfîrșea ceva, că trebuia curînd să se sfîrșească. Spadele oamenilor li se loveau de picioare pe cînd urcau. Așadar se vor bate cu spadele. O trase pe a sa. Stătu acolo pe stînca goală, cu pumnalul într-o mînă, cu spada în cealaltă, așteptînd. În spatele său, dincolo de zare, era New Chanka și Amina. Pe Amina o furase, și-acum era pregătit să moară pentru Fatimeh. Știa că nu avea sorți de izbîndă împotriva celor trei, dar le va arăta totuși ce poate.

Îl auzi pe Shehu rîzînd: „Ha, ha, ha!“ un rîs răgușit, care trăda vedrele de bere de orzoaică pe care le băuse.

Simți de-a lungul spinării fiorul rece al neajutorării. Era singur în fața dușmanilor.

— Nu, nu-l voi ucide încă! spuse unul din oameni.

Shehu nu-și trăsese spada; sufla ușor și se opri destul de departe de Hodio. Scoase liniștit un arc și alese cu multă grijă o săgeată bine ascuțită. Hodio putea să-i vadă deslușit mîinile: mari, foarte negre și hotărîte. Mustața lucioasă și barba de țap dădeau o fermitate crudă înfățișării sale de om rău.

— Hoț mîrșav ce ești! grohăi el. Pregătește-te acum de moartea înceată a unui hoț!

Hodio, în culmea mîniei, stătea încolțit din toate părțile. Simțea cum cercul se strînge în jurul său, își simțea toată neputința.

— N-ai vrut să iei în seamă înștiințarea mea, urmă Shehu. Nătărăii de felul tău ar trebui ciopîrțiți și lăsați pradă vulturilor! Ba nu, hienelor! Nu-mi ajunge să-mi trimit robii să te ucidă în bătăi!...

— Vorbe goale! îl întrerupse Hodio scos din răbdări. Ascultă! Sînt Hodio, fiul lui Sunsaye, stăpînul vitelor fulane. Tatăl meu face beznă pentru dușmanii săi. *Yee-whoo!* strigă tare și sări înapoi. Trase din buzunar un talisman negru de piele de pisică și îl flutură. Acesta era *baduhu*, cunoscut în toate ținuturile savanei ca Dătător de Beznă. Hodio îl azvîrli pe stîncă între el și dușmanii săi. Cine trece peste talismanul acesta, cade într-o fîntînă. *Wai!* Îndrăznești să-ți măsori puterea cu vraja unei vaci fulane și împotriva unui fiu al lui Sunsaye, renumitul vraci? Vino acum și înfruntă-ți destinul!

Cei trei oameni se uitau întrebători unul la altul. Nu era basm ceea ce spusese Hodio. Fulanii erau bine cunoscuți în Nigeria de miazănoapte pentru farmecele lor. Prin farmece își așezau tabăra fără s-o îngrădească și nici un leu nu se încumeta să le înhațe vreo vită. Ei

trăiesc și mor ajutați de farmecele și de superstițiile lor.

— Pe el, netoților ! strigă Shehu, nesocotind amenințarea.

Hodio rînji.

— Vino în fîntîna ce dă beznă ochilor și învălmășește simțurile. Vino în bezna care seacă de putere mădularele ! *Ai !* Sînt Hodio, fiul lui Sunsaye. Sîntem fulani, fiii lui *Dan Fodio,* stăpînul vrăjitorilor, noi care luptăm ca pisicile, care murim de-o sută de morți și trăim, noi care ne încercăm bărbăția prin *sharro*...

— Ascultați de bazaconiile astea, cîinilor ? mîrîi Shehu.

Primul care se repezi la Hodio începu să se clatine. Limba îi ieși deodată din gură și holbă ochii în jur cu o privire de neputință. Hodio îl lovi cu spada în spate. Celălalt se întoarse și o rupse la fugă.

Singur Shehu îi ținea piept.

— Ești un laș dacă lupți cu farmece ! Vino și am să-ți dau lecția care ți se cuvine.

Hodio culesese de jos pielea de pisică dătătoare de beznă și o ținea acum într-o mînă. Lupta lor, în zăngănit de spade, fu scurtă. Hodio simți o durere ascuțită în coapsă, împunsătura îi redeschisese o rană veche. Ripostă, apucîndu-l pe Shehu de braț.

— Să plecăm ! strigară oamenii acestuia.

— Mai întîi să-l ucid, răspunse Shehu cu îndîrjire.

Dar Hodio rosti iarăși cuvintele magice, înfruntînd înfocat ochii lui Shehu. Și cum forțele lui Shehu slăbeau, Hodio îl împinse în jos pe pantă pînă cînd Shehu se întoarse și fugi spre calul său. Se auzi deodată un zgomot precipitat de copite, caii își părăsiră adăpostul și porniră în goană prin întinderea de tufărișuri.

Rămas singur, Hodio se întoarse la calul său. Murise. Îi tăie coada, îi scoase șaua și, murmurînd o blîndă binecuvîntare, luă drumul spre casă.

Hodio se trudi să ajungă înapoi la New Chanka. O văzu pe Amina șezînd nemișcată și așteptîndu-l. Amina alergă spre dînsul și-i luă șaua din mînă.

— Bun venit, Hodio ! Ești sănătos ! Nu te-ai bătut ? Am fost așa de îngrijorați. Tatăl tău a vrut să vină după tine.

— Sînt pe deplin sănătos. Ce face tata ? E mai bine ?

Ridică perdeaua de *zana* și intră în odaie. Tatăl său ședea proptit cu spatele de perete. Zîmbi ușor.

— Bine ai venit, fiule.

— Alah ne ocrotește. Dracii ăia ! Cu ajutorul lui Alah, am să-l înfrunt într-o zi pe Shehu de

la om la om ! Erau trei. Dar le-am arătat eu ! *Yee-whoo ! Baduhu* pe care mi l-a dat tata ! Văzu surîsul de mîndrie de pe fața tatălui său. Da, știu acum ce înseamnă să te împotrivești unei vaci fulane !

I se părea însă că taică-său și Amina erau mai bucuroși să îl vadă întors acasă, decît să-i audă isprăvile. În curînd se îmbăie și luă masa, și după ce Amina se retrase, șezu de vorbă cu taică-său.

— Cine așteaptă o să vadă ce se află în iarbă, zise Hodio. Plănuiesc să rămîn aici în New Chanka și să continui să fac zahăr. Dacă stau aici doi sau trei ani am să ajung la ceva. Oh, da !

Vorbea cu convingere și văzu surprinderea și plăcerea ce se zugrăveau pe fața tatălui său.

— Făgăduiește-mi că mă chemi dacă ai vreodată nevoie de ajutor, spuse Hodio tatălui său. Sînt fiul tău și sînt la porunca ta.

— Tot ajutorul vine de sus, spuse Sunsaye. Îmi voi aduce aminte.

Dimineața următoare era zi de tîrg. Hodio și Amina se duseră devreme lăsîndu-l pe Sunsaye culcat pe rogojină. Cînd se întoarseră seara de la tîrg, bătrînul plecase și nimeni nu putu să le spună încotro.

CAPITOLUL IX

Se lăsase noaptea peste tabăra lui Jalla, și cu ea o molcomă melancolie, fiindcă Jalla își propunea să ridice tabăra și să se ducă la Malendo, spre miazăzi. Shaitu și Leibe băteau cu mîini ostenite laptele acru în apropierea colibelor, trăgînd cu urechea la ceea ce vorbeau Jalla și Rikku.

— Vom împărți cireada în două, spunea Jalla. Acesta era un vechi șiretlic spre a deruta perceptorii care i-ar fi putut pîndi. Tu, Rikku, ai să te duci cu o parte din vite la tabăra lui Ligu. Îți voi da totodată și un om, un om de nădejde.

Jalla o privi pe maică-sa și zise :

— Shaitu, tu cu Leibe și cu pruncul veți veni cu mine. Ne vom duce la Malendo lîngă

minele de aur. Sînt douăzeci de zile de drum de aici. Vom sta acolo pînă se usucă iarba. Rikku ne va urma și el, dacă totul merge bine.

— Cu sprijinul lui Alah, totul va merge bine, zise Shaitu. Dar, Jalla, îl vom vedea pe Mai Sunsaye ?

— *Wal-lahi.* Vorbești de parcă n-ai fi decît un copil. Îl vom găsi dacă vrea Alah. Dacă nu, atunci să ne mulțumim pînă ce el însuși se întoarce la noi. Căci nu e pierdut pentru noi !

— Atunci nu crezi că e lovit de *sokungo ?*

— Știu eu ? Dar dacă îl găsim, o să-l ducem la cineva care-o să-l dezlege de farmece, și-atunci familia se va întregi iarăși.

Rikku spuse :

— Mă mîhnește cînd mă gîndesc că toată cearta asta a început din cauza mea...

Nu mai vorbiră. Jalla se ridică și se duse să privească vitele în întuneric. Rikku îl urmă, și stătură de vorbă cu privirile la vitele care trebuiau duse la tabăra lui Ligu. Tabăra aceasta era în Kontago, lîngă graniță, cam la cinci zile de drum de Malendo, unde se va afla Jalla.

— Acest drum va dovedi că ești, într-adevăr, bărbat !

— Cu ajutorul lui Alah !

— Belmuna e un om de nădejde, și-i așa de glumeț ! Un vînător neînfricat, viteaz ca un drac ! Ai să te bucuri să călătorești cu el.

— Cînd plecăm ?

— În zorii zilei.

Rikku se înapoie la colibă și se așeză cu fața la foc, ascultînd zgomotele nopții. Se făcea încet liniște. Adormi lîngă tăciunii din vatră.

Erau pe drum de trei nopți. Rikku făcuse bășici la picioare. Belmuna, proaspăt ca în prima zi, se ghemui în dosul unei stînci, ochind stăruitor o țintă pe care Rikku nu putea s-o vadă. Ținea arcul întins. Mușchii îi erau încordați și lucioși.

Rikku se apropie încetișor pe la spate, îngenunchind în clipa cînd săgeata zbură. Dar nu putea să vadă nimic cu ochii lui nedeprinși.

— *Kai !* exclamă vînătorul.

Sări într-un salt din ascunziș și trecu peste coama dealului. Rikku se ridică în picioare și îl urmări cu privirea. Un desiș i-l ascunse. Cînd reapăru, purta o mică antilopă pe umerii săi lați. Un zîmbet îi brăzda obrazul.

— Mîncare pentru deseară. Și surîse.

Rikku mîngîie antilopa.

— Eşti un vînător pe cinste. Dar, Belmuna, mi-ai spus că sînt perceptori prin preajmă. Tocmai acum te-ai găsit să ucizi pentru cazan, cînd ar trebui să fugim ?

— Doar ştii bine, micul meu stăpîn, că e prea tîrziu ca să pornim astă-seară. Puse prada ucisă pe-o stîncă şi, ştergînd în grabă cuţitul său de vînătoare, tăie părţile pe care le socotea cele mai bune, lăsînd măruntaiele pe piatră. Bun ! Acum plecăm !

Deşi erau de trei nopţi pe drum, nu-şi întocmiră prima tabără de odihnă pînă nu se înseră. Începuse să burniţeze. Burniţa se prefăcu în ploaie torenţială, însoţită de tunete şi de o furtună care ameninţa să dărîme pereţii adăpostului lor. Înfăşuraţi în mantale de ploaie din pai, Rikku şi Belmuna se duseră să facă înconjurul împrejmuirii vitelor asigurîndu-se că erau bine adăpostite pentru noapte.

Ploaia cădea şiroaie. Se ghemuiră fiecare la cîte un capăt al împrejmuirii, supraveghind vitele prin beznă.

— În numele lui Alah, zise Belmuna, fericită va fi ziua cînd voi preda vitele proprietarului lor. *Kai !* Să fii om şi să-ţi rişti viaţa în chipul ăsta ! Nu dormi noaptea, eşti hărţuit ziua !

Pentru a face să treacă timpul, Rikku îi povesti lui Belmuna despre Fatimeh şi despre

cum fugise Hodio cu ea. Îi spuse de asemenea că tată-său o căuta pe fată.

— Taică-meu crede că eu o vreau pe Fatimeh. Dar, de fapt, n-o vreau...

Belmuna rîse.

— Tata ! Cruţa-i-ar viaţa Alah ! spuse Rikku. Voi fi fericit cînd voi da din nou ochii cu taicămeu.

— Crezi că-l vom întîlni vreodată ? Îţi spun că tatăl tău a pierit ! A alergat după făpturile înaripate. Ha ! Urmă o pauză, apoi Belmuna întrebă : Spune-mi, Rikku, de ce-ai ales oare să vii cu mine ?

— Pentru că firea mea se potriveşte cu asta. Şi fiindcă eşti puternic, viteaz şi dornic de aventură. Cunoşti hiena şi leopardul. Eşti tu însuţi un animal.

Belmuna, dîndu-şi capul pe spate, începu să rîdă ţinîndu-se de burtă. Se opri din rîs cu un mic sughiţ.

— Sînt un animal, he, he, he ! Auzi-o şi pe asta ! Sînt un animal ! Oh ! pe Alah, că tare mai eşti hazliu ! Faţa i se îmblînzi deodată. Alah fie slăvit !

Vorbiră încă o parte din noapte. Rikku închise ochii cel dintîi şi adormi.

Huruitul iscat deodată de vijelie îl trezi. Fu orbit de nesfîrşitul fulger care învăpăia pustietatea, şi zări o clipă cocoaşele vitelor zebu, coarnele lor îndreptate în sus.

— Miluieşte-ne, Alah ! murmură el.

Zorile trecuseră de mult şi ploaia îl îngrijora. Îl strigă pe bătrînul vînător :

— Belmuna ! Belmuna ! unde eşti ?

Nu-i răspunse nimeni. Văzu în schimb, în lumina unui fulger, două siluete care se ghemuiau.

Erau oameni. Lumina cădea în clipa aceea pe feţele lor negre, conturîndu-i. Rikku îngheţă de teamă. Simţea răutatea acestor hoţi din felul lor de-a înainta tîrîndu-se sub ploaie, sărind, făcîndu-şi semne iuţi unul altuia.

Fulgeră din nou şi Rikku îi văzu mai desluşit. Tăiau frînghiile care legau vitele.

— Hoţii ! strigă Rikku. Hoţii la vite ! Belmuna, Belmuna, unde eşti ?

Auzi tropot de picioare — erau hoţii care fugeau. Simţi deodată cum i se întunecă mintea. Poate că Belmuna fusese surprins şi omorît. Poate că hoţii lucrau cu mult înainte de-a se deştepta el. Se mustra că-şi îngăduise să adoarmă : uitase oare ce făcuseră hoţii cu vitele tatălui său ?

— Rikku ! se auzi o voce din întuneric. Vino aici ! Iute !

Era Belmuna...

Rikku apucă arcul şi tolba cu săgeţi.

— Belmuna !

Şi Belmuna răspunse :

— *Na-am !*... Sînt aici !

Rikku îl descoperi pe Belmuna într-un tufiş de mărăcini. Căută să-l scoată cu grijă.

— Cred... cred că l-am achitat pe unul din ei ; nu sînt sigur, mărturisi vînătorul. L-am urmărit şi am tras în el. O să vedem cînd s-o face ziuă. Ah, îţi mulţumesc. Sînt liber. Vino. Vino şi vezi. Mergea în faţă. Aici le-am tăiat drumul. Tu dormeai. Aici, lîngă pîrîul ăsta. Ar trebui să încercăm să ne luăm vitele înapoi cînd s-o lumina.

— *Kai !* Eşti un om, Belmuna !

— Alah îi face pe oameni ! răspunse vînătorul. Cîndva, cînd vei fi de vîrsta mea, ai să fii mai viteaz decît mine. Ai să te baţi pentru drepturile tale şi ai să-ţi aperi avutul. Vino.

Rikku se simţi măgulit. Îl urmă pe Belmuna. Pe întuneric nu puteau face nimic — trebuiau să aştepte. Ploaia cădea cu tărie.

Se odihniră două zile. A treia zi, în lumina încă palidă a zorilor, Belmuna începu să pună vitele în mișcare. Plesnea din limbă cu zgomot, ținîndu-și toiagul pe umeri. Se auzeau, înfundat, lovituri puternice de trupuri izbindu-se între ele, de coarne ce se ciocneau. Vitele o luau razna în o mie de direcții.

Rikku alerga cînd în fața, cînd împrejurul vitelor, încercînd să le facă să se miște mai iute, suduind, întrebuințînd toată îndemînarea învățată de la tatăl său. Era o treabă care zdrobea nervii. Lui Rikku îi venea să stea jos și să plîngă.

— *Tau !* exclamă Belmuna. Așa merge treaba, băiete ! În curînd vom fi plecați. Iată, soarele s-a ridicat și e sus. Alah ne-a deșteptat pe toți. În curînd vom fi plecați...

Vorbea într-una în felul său încurajator, pînă cînd cireada se așternu cu hotărîre la drum ; ici-colo cîte-o vită care rămînea uneori în urmă ca să mai smulgă cîte-un fir zemos de iarbă sau cîte-o frunză tînără.

Rikku se tîra în urmă, oprindu-se din cînd în cînd ca să se sprijine în toiag. I se zbăteau ochii în cap. Căsca. Îl durea tot trupul de lipsa somnului. Dar bătrînul vînător de lîngă el era proaspăt ca totdeauna, fața-i zbîrcită lucea, ca și ochii lui galbeni și zeflemitori.

Văzu cel dintîi, de la mare depărtare, niște oameni care veneau spre dînșii.

— Rikku, ăia sînt perceptori ! Ne-au prins.

Rikku își umbri ochii împotriva soarelui de dimineață. Erau trei oameni. Semănau a funcționari.

— Ce ne facem, Belmuna ?

Belmuna holbă ochii.

— O să le jucăm o festă ! *Wai !* Ne-au prins, dar o să le jucăm o festă... Tot trupul îi era încordat. Să știi, Rikku. Am să înspăimînt vitele. Ha ! Cum poate să numere cineva niște vite care se învălmășesc ? Ah ! Ne-au prins, dar au să vadă ei !

Rikku privea neliniștit la oamenii care se apropiau. Doi din ei îi trezi o vagă amintire. Își puse o mînă pe gură.

— Belmuna ! Recunoști pe-acei doi oameni, Belmuna ?

— Pe Alah ! nu-i cunosc.

— Hoții de-acum două nopți ! Au încercat să ne jefuiască, și pentru că n-au reușit s-au dus la perceptori.

— Javrele ! Ușurel acum, iată că vin. Surîde-le. Fii glumeț. Puse o mînă pe Rikku. Am să înspăimînt vitele. Ascultă ! Cunoști rîpa aceea de lîngă stînci, pe unde am trecut ieri ? Ne întîlnim acolo.

Rikku își fixă privirea pe fața funcționarului.

— Bine-ați venit ! zîmbi. *Sannu !*

Funcționarul răspunse dînd din cap. Părea ostenit. Rikku și cei doi delatori schimbară priviri de ură.

— Care ți-e numele ? întrebă perceptorul. Unul din hoți se grăbi să înainteze.

— A spus „care ți-e numele“.

— Numele meu ? Rikku întîrzia să răspundă.

— Numele tău !

— R-i-k-k-u Sunsaye ! Funcționarul îl scrise. Spuse apoi, fără să-și ridice capul : Sînt ale tale toate vitele astea ?

— Toată cireada ? Da... Îi făcu semn cu ochiul lui Belmuna să stea pe-aproape.

— Nu ești prea tînăr ca să ai atîtea vite ?

— Sînt ale mele. Rikku aruncă o privire fioroasă hoților. Nu le-am furat. Cînd în tribul nostru se căsătorește un om, tatăl său îi dă vite.

— Ești căsătorit ?

Rikku zîmbi. Trebuia să cîștige timp. Îl văzu cu coada ochiului pe Belmuna încingîndu-și șalele și mai strîns, cu brîul ud.

— Soția mea e la tabără.

Hoții schimbau priviri între ei, pe cînd funcționarul își sălta fesul roșu și se scărpina în

cap. Rikku văzu cum i se mișcă buzele. Număra vitele.

— Cîte ? întrebă el.

— O să trebuiască să le numeri. Nu pot spune exact. Au venit hoții noaptea trecută. Nu știu cîte-au furat. Le-o spunea pe față celor doi oameni care se puseră imediat să le numere chiar ei. Un om pornește cu douăzeci de vite, iar ele se înmulțesc, ori se îmbolnăvesc și pier. Te zăpăcește.

— E adevărat, spuse funcționarul. Își pături carnetul de notițe și strigă la oameni. Hai, la treabă !

Rikku îi făcu semn lui Belmuna. Tot atunci el și Belmuna începură să vorbească pe un ton gutural. Un ciudat val de neliniște cuprinse toată cireada. Vitele începură să se răzvrătească.

— A sosit timpul, Rikku...

Funcționarul făcu cîțiva pași înainte.

— Strîngeți-le laolaltă.

— Domnule, zise Rikku zîmbind. Nu te speria așa. Vitele sînt simțitoare... Nu le plac străinii.

— Ia seama ! strigă unul din hoți, cînd un taur cu coarne mari se repezi în el și îl trînti la pămînt.

Rikku își lovi toiagul de cinci ori, dar nu-l văzu decît Belmuna. Era semnalul convenit. Vitele se mîniară. Dezlănțuite, se învîrteau acum în toate părțile.

Funcționarul sări înapoi cînd vitele o luară pe dinaintea lui peste deșert. Suduind, cu surîsul răzbunării pe buze, Rikku își privea cireada, se uita la fața înmărmurită de decepție a perceptorului care-și vedea prețioasele socoteli ducîndu-se pe pustii.

— Data viitoare!!!

Rikku își agită toiagul și coborî în grabă colina, pornind într-o direcție opusă aceleia în care o luase cireada.

Își întoarse pașii cînd ajunse la o depărtare mare, alergă de-a lungul albiei pîrîului secat, oprindu-se cînd și cînd spre a se asigura că nu e urmărit. Nu văzu pe nimeni. N-ar fi ajuns la nimic dacă perceptorul s-ar fi hotărît să urmărească vitele. Le deprinsese să se împrăștie în direcții diferite, dar să se adune într-un singur loc.

Aproape de amiază ajunse la rîpa unde-și dăduse întîlnire cu Belmuna. Soarele, foarte fierbinte, bătea exact deasupra capului. Cîteva muște-țețe îi bîzîiau pe lîngă urechi. Se ghemui la rădăcina unui copac, uitîndu-se la vitele care se întorceau una cîte una. Le număra pe măsură ce veneau.

Cînd se înseră, Rikku mulse una din vaci. După ce bău pe săturate, porni spre miazănoapte. Trebuia să meargă întins dacă nădăjduia să ajungă teafăr la Ligu.

Belmuna nu mai apăru niciodată. Vînătorul bătrîn și prietenos murise fără ca Rikku să știe. La cîțva pași de locul unde perceptorul îl întîlnise pe Rikku zăceau doi morți. Unul era hoțul. Celălalt era Belmuna. Muriseră amîndoi străpunși de coarnele vitelor.

CAPITOLUL X

Îi părea rău lui Mai Sunsaye că părăsea New Chanka, dar dacă mai stătea Hodio nu l-ar mai fi lăsat să plece niciodată. Aerul era proaspăt și dulce, deși cam rece. Umbla neîncetat sub ploaie, neîntîlnind pe nimeni, neștiind încotro se duce.

Văzu o dată o hienă tăindu-i pe furiș cărarea și își spuse că fiara se întorcea tîrziu la vizuina ei din stînci după prădăciunea ce-o va fi săvîrșit în cursul nopții. Natura era încă adormită. Ploaia încetase acum și zorile mijeau înroșind cerul la răsărit.

Începu să întîlnească oameni, plugari în cea mai mare parte, și cîțiva locuitori ai desișului însoțind asini încărcați cu trestie-de-zahăr. Începeau și păsările să cînte pe alocurea prin co-

paci. Văzu un cuc cu aripi cafenii și cioc negru gîngurind pe crengi. Își aduse aminte de Jalla și se gîndi că ar dori să-l întîlnească mai mult ca pe oricine. Se gîndi la Rikku și se întrebă cît de departe ajunsese acum în drumul lui spre ținuturile de graniță.

Era amiază, cînd ajunse la un pîrîu. Putea să vadă, în iarbă, urmele pîrîului dezlănțuit imediat după ploi. Acum nu-i ajungea decît pînă la gleznă. Cîțiva asini se odihneau prin prundișuri, în timp ce proprietarii lor își spălau picioarele cu apa scoasă cu gălețile, pregătindu-se pentru rostirea rugăciunilor de amiază.

Mai Sunsaye se duse spre dînșii. Nu-i cunoștea, dar în înfățișarea lui era ceva care-i făcu pe călători să-l roage să-i îndrumeze în rugăciune. Curînd după ce își rostiră rugile veni spre el un om în haine zdrențuite :

— Mergi departe ?

— Îmi caut fiul, mi-l caut pe Jalla.

— Jalla, cel cu o mie de vite ?

— Îl cunoști ?

— Numai un străin nu-l cunoaște pe Jalla ! Se mută într-una. Vine, pleacă o dată cu anotimpurile. Omul în zdrențe se gîndi mult. *Walla-hi.* Nu te pot amăgi. Se uită cu grijă la mătăniile lui, prefirîndu-le boabele. Aud că se mută spre miazăzi, pe malurile marelui rîu. Știi,

în părţile astea, cînd oamenii dau foc savanei, înseamnă c-a venit timpul ca toţi păstorii să se mute spre miazăzi. Caută iarba cea verde...

— Am auzit despre rîul acela, spuse Sunsaye.

După ce îşi şterse nisipul de pe frunte plecă urmînd un vechi făgaş de vite, care dădea, spre miazăzi, într-o reţea de poteci. Era deprins cu toate făgaşurile mai de seamă şi coborîse odată de-a lungul unuia din ele pînă la rîul cel mare de la miazăzi.

Umbla zi de zi. Trecuse o săptămînă, cînd se opri la tabăra unui păstor aflată pe drumul său. Păstorul avea cîini numeroşi. Era de vîrstă mijlocie, avea doi copii, un băiat şi o fată, şi părea binecuvîntat cu mulţi viţei. Două focuri ardeau neîntrerupt printre vitele lui, totuşi muştele roiau şi noaptea.

Mai Sunsaye rămase la el trei zile; şi vorbiră despre rîul cel mare.

— Mi-ai povestit despre rîul cel mare de la miazăzi, zise Mai Sunsaye. Ai păscut vreodată vitele pe-acolo ?

— *Ai !* Doară de unde vin ?

— Nu mi-ai spus asta.

— Am stat acolo douăzeci de zile. Mi-am aşezat tabăra la piciorul unui baobab, ultimul

copac mare înainte de-a intra în sat. În partea aceea a rîului oamenii albi săpau după aur.

Băieţelul ieşi în fugă dintr-o colibă şi veni printre vite. Le bătea pe spinare şi uneori se oprea pentru a le scoate căpuşele.

— Fiul meu se scoală devreme, spuse gazda.

Băiatul alergă spre ei.

— Mama spune că trebuie să veniţi să mîncaţi.

Zîmbi.

— Eu ? întrebară unul şi altul în acelaşi timp.

— Amîndoi.

— Nu mi-am terminat treaba, răspunse păstorul. Sunsaye, du-te tu întîi, vin şi eu curînd.

Cînd Sunsaye intră în sălaş, o găsi pe soţia gazdei şezînd pe un scăunel ; umerii ei largi tremurau pe cînd bătea laptele, alegînd untul. Mai Sunsaye nu se putu împiedica să nu-şi aducă aminte de soţia sa Shaitu şi de fiica sa Leibe. Pe unde or fi acum ? Se simţi deodată atît de vinovat, încît se uită stăruitor, fără a-şi da seama, la părul negru corb al femeii.

— Ce se întîmplă ? zise ea stînjenită.

— Mă gîndesc.

— La soţia ta ?

— *Wal-lah-hi,* la tot ce am de făcut.

Femeia zîmbi și îl privi cu coada ochiului, înțelegîndu-l. Era tînără și totodată o adevărată fulană nomadă. Voinică, totuși mlădioasă, liniile trupului ei se revărsau ca un pîrîu peste stînci netede.

— Te gîndești la soția și la copiii tăi. Ți-e dor de ei și vrei să te duci înapoi. Dar acest fiu al tău, Rikku, ți-e prea drag. Așa că vrei să mergi înainte. Mai Sunsaye, spuse ea deodată, de ce te chinuiești atît ? Sînt femeie. Știu ce e dragostea dintre doi tineri, Fatimeh și Rikku. Dar, ascultă, nu l-o fi uitat ? Pot să jur că nici nu-l va mai recunoaște, dacă l-ar vedea. Noi trăim în pustietate. Femeia e dornică să muncească pentru cineva. Nu să aștepte. Fatimeh nu așteaptă.

Mai Sunsaye își plecă fruntea pe cînd vorbea ea. Un zîmbet îi flutura la colțurile gurii.

— În ce mă privește cred că Fatimeh e în viață. Nu, mai mult chiar, o știu.

— Ia presupune că a luat de bărbat un om foarte puternic ?

— Lasă-mă s-o găsesc întîi. Apoi voi putea să mă uit la Rikku și să-i spun : „Vezi c-am avut dreptate ?“

— Pe Alah, nu te porți ca unul de-ai noștri. Mă tem că trebuie să fie ceva care nu e numai dragostea fiului tău pentru Fatimeh. Poate că

sînt farmece la mijloc, dar cine poate spune ? Ceva ce ți s-a dat pe cînd dormeai. Lumea e plină de oameni răi, Mai Sunsaye.

Băiețelul aduse o tigvă plină cu orez și unt topit. Mai Sunsaye i-o luă din mînă. Era caldă încă. Se așeză pe podea lîngă femeie.

— Să fie altceva ? Crezi și tu ca ceilalți ?

Ea se opri brusc din lucru și-l privi cu ochi mirați.

— Vrei să spui că n-ai auzit ? zise el. Se spune că sînt lovit de *sokugo*, boala pribegirii. Poate că de aceea umblu forfota și sînt neliniștit ziua întreagă.

Ea nu zise nimic. Ținea ochii plecați. Poate că îl compătimea. El își mînca încet orezul. Intrase acum în horă, și nu trebuia să-și îngăduie să mai rămînă acolo. Dacă ea nu i-ar spune nimic soțului despre asta, lucrurile ar sta altfel. Dar știa că ei îl vor privi de acum înainte ca pe un bătrîn ieșit din minți și nu voia să le inspire milă.

Toate gîndurile i se îndreptau către minele de aur unde i se spusese că își așezase Jalla sălașul. Știa că ăsta era drumul și că-i vor trebui mai puțin de șapte zile ca să ajungă la rîul cel mare. Planul lui era să meargă din sat în sat oprindu-se cîteodată o noapte unde era cu

putință, întrebînd mereu și urmînd indicațiile ce i s-ar fi dat.

Mîncă puțin din orez, și cînd se uită din nou la femeie pentru a-i mulțumi, o văzu cu ochii tot aplecați și cu mîinile șovăitoare. Soțul ei veni curînd, zîmbind aprobator la vederea tigvelor mari de lapte acru pe care soția sa le așezase lîngă ușa colibei. Ea le va duce după scurt timp la oraș și le va vinde.

— Nu mai dorm nici o noapte aici, îi anunță Sunsaye.

Văzu pe femeie cum începe să strîngă brînza în formă de mingi.

— V-ați certat ? întrebă gazda îngrijorată. Care e pricina ?

— Nici una, răspunse Sunsaye. Am boala pribegirii. M-a apucat chiar acum din nou. Asta e. Și cînd mă apucă trebuie ori să mă supun, ori...

— Pentru numele lui Alah !

— Ori să mor !

Simți deodată o amețeală și se sperie. Se ostenise oare din nou peste măsură ? Îi trecu și se uită din nou la gazda sa.

— Pînă ne întîlnim din nou... Întinse mîna. Gazda i-o luă și i-o strînse.

— Facă Alah să ne revedem.

— El este sus și el are puterea.

Mai Sunsaye își puse sacul pe umăr și se duse în dosul colibei unde copiii călăreau un cal de lemn. Îi mîngîie pe cap cu duioșie. Apoi, săltîndu-și cu hotărîre umerii, porni în jos pe vechiul făgaș de vite, îngînînd o melodie.

Se opri la cotitură și privi înapoi. Păstorul și soția sa stăteau împreună lîngă una din colibele în formă de stup de albine. Cei doi copii se strînseseră în jurul lor. Mai Sunsaye ridică mîinile spre a le face semne de prietenie și putu să le audă strigătele și să le vadă mîinile care-i răspundeau în același chip.

CAPITOLUL XI

Cînd văzu pentru prima dată satul de lîngă rîu, Mai Sunsaye rămase indiferent. Umblase prin tufărişul din ce în ce mai des, dormind în copaci, hrănindu-se cu fructe de pădure, rostindu-şi vorba bună şi înţeleaptă în micile sate pe care le întîlnea în drum, şi acum gîndul de a-l revedea pe Jalla îi sporea bucuria.

Urmă drumul de pămînt folosit de automobile. Observă mici spaţii libere, din distanţă în distanţă, de-a lungul drumului, căptuşite cu piatră şi înzestrate cu apă. Călătorul se putea opri acolo pentru a-şi spăla mîinile şi picioarele şi pentru a-şi rosti rugăciunile. El se spălă cînd ajunse la următorul loc pietruit şi rosti o scurtă rugăciune înainte de-a porni mai departe. Drumul cotea pe o lungime de cîteva

sute de metri şi, trecînd dincolo de un mahon, văzu colibele de paie. Înghesuite una într-alta, erau cam o sută, şi el se gîndi că dacă ar izbucni vreodată un foc, numai Alah de sus ar fi în stare să mai scape pe cineva.

La capătul aşezării se afla o clădire mare de chirpici, acoperită cu frunze de betel, iar alături se vedea un automobil. Mai Sunsaye intră în sat, trecînd pe lîngă clopotul din mijlocul pieţei. Era încă nedumerit întrebîndu-se ce se făcuseră toţi locuitorii, cînd deodată o mare zarvă îi izbi auzul.

Lăsîndu-se dus de zgomot, nimeri pe un drumeag unde iarba fusese bătătorită şi care aducea mai degrabă a drum de vite. Văzu în depărtare o gloată. Îşi dădu imediat seama că se desfăşura o întrecere. Era *sharro*, încercarea bărbăţiei oamenilor tineri. Tresări amintindu-şi propriile sale succese de odinioară la aceste întreceri. Un fulan care nu se supusese biciuirii la *sharro* n-ar fi putut găsi niciodată o fată care să-l ia de soţ.

Unul dintre cei doi tineri din mijlocul arenei ţinea un mănunchi de bice şi se lăuda. La început Sunsaye nu-i putea auzi glasul, acoperit de acordurile orchestrei. Vedea muzicanţii cu goarnele lor din tigve de dovleac, cu viori, armonici şi tărtăcuţe — melodia avea un ritm

scurt și vioi. Era tot atît de emoționat ca și concurenții care băuseră amestecul îmbătător. Își aducea aminte de anii tinereții de demult, și ochii îi luceau de voioșie.

— Ai !... Încotro ne ducem
În căutarea zbuciumului ?
Spre răsărit oare
Sau spre apus,
La Talata Mafara,
Sau dincolo de hotar,
Hotarul unde locuiește Ligu,
Ligu cea cu o mie de vite,
Ai ! Ligu e ca Maize,
Mai chipeșă ca oricare alta,
Eu sînt din neamul ei
Aduc beznă dușmanilor mei
Yee-whoo... Yee-whoo.

Tînărul tremura de-o emoție intensă. Mușchii, unși și elastici, stăteau ca niște funii răsucite. În desăvîrșit contrast, adversarul său era de-un sînge rece ca gheața. Tînărul stătea cu picioarele în lături, mîinile unite deasupra capului, fără o mișcare. Nu se urni nici măcar o șchioapă cînd rivalul său începu să-l ocolească ținînd un bici lung, cureaua de piele sau *koboko*, căutînd un loc fraged unde să-l șfichiuiască. Locuri goale erau destule deasupra

brîului, de la brîu în jos însă tînărul era îmbrăcat în veșmînt gros de piele.

Deodată, omul care ținea biciul păru că vrea să lovească. Spectatorii își reținură suflarea. Dar el se retrase numai și începu să dea din nou ocol adversarului.

Muzica se domoli cînd biciul amenință iar victima. Omul care își ținea mîinile unite deasupra capului nu făcuse o singură mișcare afară de clipa cînd, în fața amenințării, se întoarse să scuipe.

Lui Mai Sunsaye i se opri răsuflarea. În acel scurt răstimp îi zărise fața. Omul din arenă era Jalla, feciorul său ! Valuri de fierbințeală îi năvăliră în burtă. Nu îndrăznea să strige de teamă să nu tulbure încordarea băiatului. Nu îndrăzni să se uite cînd biciul căzu. Lovitura dată îl durea mai tare pe el decît pe Jalla.

Dar de ce era Jalla în arenă ? Cine era logodnica lui ? Desigur, Jalla nu era să se căsătorească fără a-și încunoștința familia. Cînd se uită din nou văzu ochii celui care urma să lovească. Erau injectați de sînge. Pe față i se citea ura. Desigur, scuipatul îl mîniase.

Ca o cobră gata să se repeadă, făcu un pas înainte. Lovitura căzu cu un plesnet răsunător. Gloata scoase un suspin. Fîșia albă de carne care se umfla pe trupul lui Jalla mărturisea ta-

tălui că lovitura fusese dată de mîna unui meşter. Îşi atinsese ţinta.

Mai Sunsaye se apucă de un stîlp şi nu mai îndrăznea să răsufle. Cum va răspunde Jalla? Domni o clipă de intensă tăcere.

Sunsaye auzi apoi, cu bucurie, vorbele:

— Dumaru, loviturile tale sînt ca ale unei femei bolnave. Să-ţi fie ruşine. Ptiui!

Era vocea triumfătoare a lui Jalla rostită cu veninul dispreţului. Totodată muzica începu să cînte. Fetele îşi părăsiră locurile de onoare. Erau fete chipeşe. Îşi ţineau capul drept şi călcau atît de uşor de părea că paşii lor n-ar fi izbutit să culce iarba. Aveau braţele unse, sînii pietroşi. Jalla putea să aleagă pe oricare din ele, şi tot bună i-ar fi fost alegerea.

Ele veniră în monom în ritmul muzicii, proslăvindu-l pe Jalla şi vîrîndu-i în gură nuci de kola. Cea mai înaltă dintre ele se ghemui lîngă Jalla şi-i şopti ceva la ureche. Gloata tresări. Desigur că asta era fata pe care o alesese Jalla. Adusese o ceaşcă plină cu unsoare şi începu s-o întindă pe urma lăsată de bici, aşa că aceasta lucea în lumina care începuse să pălească.

Jalla nici nu crîcnise. Rivalul său alegea acum alt bici, din piele crudă, şi începu să-l cumpănească în mînă. Muzica şovăi şi curînd

încetă. Era ceva îngrijorător în pregătirile pe care le făcea omul cu biciul. Unii şopteau că îl freca cu vreo otravă, cu ceva ce-ar produce o iritaţie şi ar cuprinde trupul lui Jalla cît ai clipi din ochi.

Tocmai atunci biciul şerpui şi era gata să lovească cînd Jalla scoase un ţipăt şi sparse cercul privitorilor. Oamenii se dădură în lături, uitîndu-se cum o ia razna prin tufăriş. Jalla nu se întoarse; alerga cît putea de iute, ţipînd. Nu-l urmărea nimeni, dar el alerga singur, ca cineva atins deodată de nebunie.

Sunsaye îşi acoperi faţa de ruşine. Gloata se destrămă în mici grupuri. Fetele boceau, căci Jalla le era tare drag. Vorbeau numai cei care ştiau, şi vorbeau încet, totuşi nu atît de încet pentru ca Mai Sunsaye să nu prindă vorbele lor.

— Fără îndoială că a văzut ceva, ziceau unii.

— Dumaru i-a făcut farmece, i-a zvîrlit bezna.

— *Tau!* Cine ştie? Eram noi cu ei acolo? Numai ei doi şi Alah ştiu ce s-a întîmplat.

— *Wal-lahi,* e o mare nedumerire pentru noi. De douăzeci de ani iau parte la *sharro,* dar aşa ceva n-am mai văzut niciodată.

— Pot să jur pe Alah, a fost farmecele care dă bezna.

— *Tau!* rosti un bărbat robust, dînd din umeri. S-a isprăvit. *Ai!* De ce să-mi bat capul cu ce-a fost? Dacă un om se înfige la *sharro* trebuie să-şi aibă şi el propriu-i farmec. Îmi pare rău de Jalla, căci a fost curajos pînă cînd l-a cuprins farmecele.

— Ar fi trebuit să-şi aducă şi el farmecele lui, zise altul.

Sfîrşitul jocului era o dezamăgire. Oamenii se împrăştiară, vorbind însufleţit. Soarele apusese, întunericul începu să se aştearnă. Sunsaye întrebă de drumul spre tabăra lui Jalla. Cărarea de-abia se vedea în lumina scăzută.

CAPITOLUL XII

Mai Sunsaye se apropie de Jalla care şedea în faţa colibei cu capul plecat.

— Fiule!

Jalla privi sfios în sus.

— Ah, tată, m-ai găsit?

— Mi s-a vorbit despre tabăra ta de lîngă rîul cel mare, unde oamenii albi sapă pentru a găsi aur.

— Tabăra e acolo. Arătă pe deasupra colibelor. Shaitu, Leibe şi cu mine ne-am mutat aici, după ce ai plecat. Rikku a pornit cu o parte din vite spre graniţă, la Ligu. E mai bine ca vitele să fie lîngă iarba cea bună.

— Aşa e. Unde e Shaitu?

— Maică-mea şi soră-mea sînt încă în sat.

— Pe Alah, mă bucur. Îşi frecă mîinile. În sfîrşit, reîntrunirea familiei.

Jalla zîmbi.

— Ai să te simţi mai liniştit acum.

Mai Sunsaye trase o rogojină şi se aşeză.

— Cînd am venit am văzut gloata. A fost vreo serbare ?

— Veneau de la *sharro,* îi spuse Jalla.

— *Sharro ?* Sunsaye simula surprinderea. Pe Alah, a fost un *sharro ?* Dacă aş fi ştiut !

Jalla îşi ridică fruntea.

— Mulţumeşte-i lui Alah că n-ai văzut cum m-am făcut de ocară. Tată, cînd adversarul meu a ridicat biciul a treia oară, n-am mai văzut nimic. Numai un gol ! Eram înspăimîntat. Am fugit. Sînt un laş. Fata care-mi place nu se va mai mărita cu mine. Un laş, auzi tu ?

Mai Sunsaye îl bătu pe umăr.

— Fără anume pregătire nimeni nu merge la *sharro.* Data viitoare am să-ţi dau farmecele împotriva *baduhu*-lui cel dătător de beznă. *Wai !* Nu sîntem şi noi dătători de beznă ? Nu te teme. Nimeni nu te va mai speria data viitoare. Nici un Sunsaye n-a fost vreodată laş.

— Aşa am crezut, dar...

— La fel eşti şi tu şi voi toţi ai mei ! Rikku, Hodio şi tu, Jalla. Nu s-au căpătuit toţi fiii mei ?

Jalla se ridică şi zîmbi. Părea mai încrezător.

— Pe logodnica mea o cheamă Fiddiggo. De-ai vedea-o cît e de înaltă ! Şi frumoasă ca o prinţesă arabă. Are o voce dulce şi se poartă tare gingaş.

Mai Sunsaye rîse.

— Dacă e cum spui, atunci merită mîna ta. Nu te mai frămînta. Dă-mi o strachină cu ceva de mîncare şi vom face planul viitoarei întîlniri la *sharro.*

Jalla se întoarse şi Sunsaye văzu dîra loviturii de bici de-a curmezişul spinării. Suspină.

— Primul lucru, Jalla ! Te duci şi-ţi îngropi *kobokos*-urile în mormîntul unui fost cîştigător la *sharro.* În acest fel vitejia lui îşi va muta duhul în bicele tale.

El se uita la Jalla cum frămînta făina ascultîndu-l distrat.

— Sînt unele ierburi şi alifii pe care am să ţi le arăt. Asta mai tîrziu, cînd voi merge cu tine să paştem vitele.

Jalla îi aduse hrana. Mîncă tăcut în timp ce Jalla aprindea un foc mare. Cînd isprăvi, Jalla îi luă donicioara.

— Tată, e o mare serbare deseară la tabăra unde se fac săpături. Mireasa omului alb a venit din ţara lor şi i se face o mare primire.

— Nu mai spune ?

— Da, zise Jalla. Și e foarte drăguță. Cred că am să las vitele pe seama slugilor. Am poftă să mă duc în satul acela.

— Ca s-o vezi pe Fiddiggo ?

Jalla zîmbi.

— Poate că da.

Cînd se așternu întunericul, Shaitu și Leibe intrară în tabără.

Sunsaye își îmbrățișă soția și-i vorbi cu blîndețe fiicei sale Leibe. Erau fericiți.

Un uriaș foc de tabără fusese aprins în mijlocul bătăturii, în apropiere de clopotul care îi aduna de obicei pe muncitori. Ca și în după-amiaza aceleiași zile, muncitorii se adunară ca o lună plină în jurul acelui clopot. Molere și mireasa lui europeană ședeau pe niște scaune care aduceau a tronuri. Lumina galbenă se amesteca și se topea pe pielea trandafirie a tinerei femei albe. Ochii ei erau ca două pete negre cînd priveau stăruitor în miezul focului.

Aceleași fete fulane de după-amiază, împreună cu alte cîteva, dansau în spațiul din fața focului. Ochii tuturor erau îndreptați spre Fiddiggo, dar se mai aflau și alte fete zvelte, cu pielea și fața la fel de frumoase. Cuvintele cîntecului lor, însoțit de strălucirea dinților precum și de îndemînatecul joc al șoldurilor, aprindeau imaginația multor bărbați. Efectul era încîntător.

De îndată ce fetele, sfîrșindu-și cîntecul, se retraseră, bărbații se duseră după ele în colțurile cele mai întunecate. Doi sau trei bărbați se strînseră în jurul lui Fiddiggo, dar ea vorbea cu Jalla.

— Ah, Jalla, iubitule !

— Fiddiggo, spuse el încordat, apucîndu-i amîndouă mîinile. Ești a mea, Fiddiggo. Și am destule vite pentru a-l face fericit pe tatăl tău.

Ea rîse.

— Nu vreau vitele tale.

Jalla privi aiurea, stingherit.

— Fiddiggo, pe Alah, te vreau. *Kai !* Pentru tine am primit bicele acelea.

— Și ai fugit de *koboko !* În numele lui Alah, nu ești demn să privești în ochi o femeie.

— Fiecare faptă are un temei.

— Fapta ta n-a avut nici unul, Jalla. A fost fapta unui laș.

Tineri și tinere, perechi-perechi, se întorceau din umbră mînă în mînă și se așezau în fața focului de tabără. Era o noapte făcută pentru

îndrăgostiţi, şi Jalla vorbea pătimaş alesei inimii sale.

Se retraseră în umbră şi stătură de vorbă în timp ce auzeau din depărtare muzica gazdelor, dar nu-i dădeau atenţie. Se aşezară pe o buturugă şi vorbiră pînă tîrziu noaptea, făcînd planuri de viitor.

CAPITOLUL XIII

Cînd se iviră zorile, Mai Sunsaye nu mai putu să se scoale. Îl durea rău capul ; avea de fapt dureri în tot trupul. Răsufla greu. Shaitu îi dădu să bea o mixtură şi rămase lîngă patul lui, în timp ce Jalla şi băieţii scoteau vitele spre a le duce la păşune. În visele sale, dar şi cînd era treaz, Mai Sunsaye vorbea neîncetat despre Rikku.

— Am să mor fără să-mi văd fiul !

— Nu, nu, îl asigură Shaitu. Chiar acum e în drum spre locul de graniţă unde stă Ligu.

— Sînt vinovat faţă de dînsul, se bocea el.

— Tată, dacă e vorba de Fatimeh, ar trebui să nu te mai gîndeşti la femeia aceea, spuse Leibe.

Sunsaye se ridică într-un cot.

— Aş vrea să pornesc la drum

Soţia sa îl împinse îndărăt.

— Aşteaptă pînă ce Jalla e gata, apoi ne vom muta cu toţii spre miazăzi, de-a lungul malurilor rîului. Aşa că fă-te repede bine.

Sunsaye se întoarse cu faţa la perete.

După douăzeci de zile scăpă de dureri, şi tabăra se mută. Numai un străin de meseria asta nu ştie cîtă muncă înseamnă o mutare. Jalla însă rămînea calm, concentrîndu-şi atenţia asupra unor subiecte mai puţin obositoare. Îl chemă pe tată-său deoparte, în timp ce se desfăceau colibele şi se încărcau boii de povară cu tulpinele de bambus care alcătuiau scheletul lor.

— Am uitat ceva, zise el.

— Adevărat ?

— Pe Alah, da. Poate rămînea un om mereu singur ?

— Ah, Jalla !

— Aş dori să te duci numaidecît să-l vezi pe tatăl lui Fiddiggo. Nu te zgîrci în tocmeală. Sînt gata să-i dau douăzeci de capete de vite, dacă ăsta îi e preţul.

— Cred că trei ar ajunge ! Bătrînul îşi flutură mîinile în faţa lui Jalla. Plăteşti douăzeci de capete de vite pentru o fată fiindcă eşti tul-

burat. Apoi, cînd te dezmeticeşti, începi să zici : „De-aş fi ştiut !"

— Atunci, du-te, tată. Fă cum te taie capul.

— Mă duc, răspunse bătrînul.

Scoase o oglindă şi începu să-şi tundă barba. Îşi frămîntă în fel şi chip obrazul pînă cînd arătă ca un flăcău. Pasul său, cînd ieşi din colibă, avea ceva din elasticitatea lui de odinioară.

— *Kai !* Parcă ai fi mire, aşa eşti de fercheş !

— Fiddiggo trebuie să ştie că ai un tată fercheş.

Coborî coasta, Jalla ţinîndu-se după el tot drumul şi făcîndu-i un rezumat de ultimă clipă a situaţiei. Vorbea numărîndu-şi degetele.

— Mai întîi trebuie să mă duc la tîrg.

— Pentru ce ?

— Ah ! Ca să vînd unul din tauri şi cu banii ce-i iau să cumpăr ceva straie.

— E bine aşa, dădu din cap Sunsaye. Trebuie, de asemenea, să întrebi pe ici şi pe colo, mă urmăreşti ? Clipi din ochi. Dar bagă de seamă cum faci. Nu-ţi uita nici duşmanii.

— Apoi vom cumpăra materiale pentru a clădi o colibă pentru soţia mea.

— Bun. Mai Sunsaye îl împinse în lături nerăbdător. Acum plec, să nu mă apuce noaptea.

Jalla îl bătu pe spate.

— Eh ! Cum poate să te apuce noaptea dacă de-abia e dimineață ?

Jalla se întoarse la tabără. Se arătă mulțumit de modul cum mergea treaba. Tigve, unelte de muls, rogojini, fuseseră toate înfășurate și încărcate pe boii mari de povară. Toate vitele erau așezate în rînduri, cu unul dintre paznici în față și doi în spate.

Era încă prea devreme pentru a porni, și Jalla propuse să se ia o gustare. Mai tîrziu, după-amiază, dădu pornirea. Ca un rîu dezlănțuit, cocoașele vitelor începură să unduiască într-o rostogolire înspre miazăzi. Jalla stătea deoparte, privind grandiosul spectacol, pe care îl văzuse de-o mie de ori cu prilejul schimbării de sălaș.

Se mișcau încet și, peste zgomotul stîrnit de ele, Jalla putea auzi strigătele și hohotele de rîs ale păstorilor. Cei șase tauri pe care-i alesese stăteau priponiți de-un pom. Duse, fără să mai stea pe gînduri, pe unul din ei la măcelarul minerilor, cumpără veșmintele cele mai alese oferite spre vînzare și se întoarse nu mult mai devreme ca tatăl său.

Mai Sunsaye nu zîmbea ; refuză să scoată vreun cuvînt pînă cînd Jalla nu-l constrînse aproape să vorbească.

— Tatăl fetei e un hoț ! declară el.

Jalla se aplecă în față și îl privi nedumerit.

— N-a vrut să ia mai puțin de șase capete din cele mai bune ale tale.

Jalla surîse.

— Cînd ai spus că e un hoț, am crezut c-a cerut douăzeci.

Strigă tare un cioban și-i spuse :

— Ascultă, măi, știi casa tatălui lui Fiddiggo, lîngă rîu ?

Ciobanul se uita fără expresie spre cer.

— Stăpîne, eu...

— Să nu-mi spui că nu, că-ți crăp burta cu picioarele. Du-i numaidecît cele șase animale. Și spune-i că-l salut. Alah să-l binecuvînteze.

— S-a făcut.

Jalla se întoarse către tatăl său.

— Am uitat ceva ?

Bătrînul dădea din cap jeluind :

— Hoțul ! Adică cum ? N-ai uitat nimic după ce i-ai dat șase dintre cele mai bune ?

— Ah, da ! Jalla zîmbi. Eram cît p-aci să uit straiele. Spune-i tatălui lui Fiddiggo că i le-aș fi dus eu însumi, dar mutăm tabăra. Ne

ducem spre miazăzi, la malurile rîului Changuwa, lîngă Malendo. Ai înțeles? Fiddiggo o să vină și ea acolo. Și predă-i legătura cu straie. Pe astea i le dai ei.

Mai Sunsaye își ridică mîinile.

— Am mai văzut eu pe vremuri căsătorii zurlii, dar ca asta nu! Nici tu tobe, nici tu dans, nici măcar o noapte de nuntă ca lumea!

— Noi, tată, sîntem oameni care ne pricepem la vite. Vitele în primul rînd, și cum vrem să le ducem la pășuni mai bune, restul trebuie să se supuie acestei dorințe.

— Totuși, stăruia Mai Sunsaye, clătinîndu-și capul; aș fi dorit să i se facă lui Fiddiggo o mare primire. Să fim drepți, e așa de frumoasă.

Nu plecară de lîngă satul minerilor pînă ce nu se întoarse ciobanul. Era cam prostănac de felul lui acest cioban. Răspundea cînd într-un fel, cînd într-altul. Mai Sunsaye și fiul său nu știau ce să mai creadă. Începeau să se întrebe dacă îndepliniseră într-adevăr ceea ce li se spusese. Fie că îndepliniseră, fie că nu, n-aveau altceva de făcut decît să aștepte să vadă ce-o să se întîmple.

Porniră a doua zi în zori în urmărirea grosului cirezii, ajungînd-o tocmai înainte de amiază, cînd ciobanii se opriseră să facă foc și să-și gătească mîncarea.

Jalla se minună de marea suprafață de teren pe care o ocupau vitele sale. Păreau să acopere întreaga pajiște cît o putea cuprinde cu ochii. Cu coarnele ciocnindu-se unele de altele, ronțăind sau rumegînd, vitele se îngrămădeau în jurul paznicilor care, îmbrăcați în piele și proptiți în toiege, trăgeau cu ochiul la fumul care se înălța din mijlocul vreascurilor.

— *Sannu*, îi salută Jalla.

— *Sannu*, răspunseră oamenii.

— A mers totul bine?

— Da, a mers bine, prin puterea lui Alah.

— Fie el lăudat!

Tată și fiu se așezară. Vorbiră cîte ceva despre pășunile pe care își propuneau să le vadă. Ciobanii lăsară să se înțeleagă că întîlniseră cîțiva păstori care cunoșteau locurile și spuneau că erau bune. Shaitu stătea în fața cu oamenii și se uita la Leibe, cocoțată pe boul de povară.

— Am să-i clădesc lui Fiddiggo o colibă ca asta! izbucni Jalla deodată.

— Vorbim despre buna stare a cirezii tale și tu vorbești de altceva!

— Să plecăm, spuse Jalla cu neastîmpăr. N-avem timp de pierdut.

Îngăduindu-și numai scurte popasuri, gonind vitele într-un pas prea forțat, oprind pentru a

ajuta cîte o vacă să fete, Jalla și oamenii săi nu zăriră verdeața mustoasă care-i aștepta decît a treia zi.

Descărcară boii de povară fără a pierde timpul și le dădură drumul să pască. Jalla începu să clădească multlăudata sa colibă pentru Fiddiggo, iar Sunsaye îl privea, surprins de independența pe care și-o însușise feciorul său.

Dis-de-dimineață, în ziua următoare, veni în galop mărunt un călăreț și ceru făină frămîntată și lapte.

— Vin de la tatăl lui Fiddiggo, spuse.

Jalla îi priponi calul, în timp ce Sunsaye intra în colibă cu călărețul. Datina cerea ca Jalla să lipsească de acasă cînd îi sosea mireasa. Jalla începu să pregătească un pat pentru Fiddiggo. Auzea vitele mugind afară și se gîndea că foarte curînd nu ciobanii, ci Fiddiggo, cu degetele ei fragede, le va mulge. Auzea hohote de rîs venind din coliba unde se închiseseră tatăl său și trimisul, și știa că conversația se desfășoară în mod mulțumitor.

Deodată, Jalla se porni să cînte. Cînta o melodie care îl urmărea de cînd se deșteptase. O auzise în capul său — uneori moale și șoptit, ca purtată pe aripile vîntului, totuși perfect distinctă. Acum însă îl obseda, dulce și înveselitoare, și el o cînta tare și era fericit.

Cînd se apropie timpul ca să fie adusă Fiddiggo, Jalla se furișă afară din tabără și rătăci prin desișurile de spini.

Cînd se întoarse, o întrebă pe maică-sa despre Mai Sunsaye, dar ea îi răspunse că nu-l văzuse.

— N-a venit să te caute ?

— S-a dus după tine, spuse Leibe.

Nu găseau însă nici un temei presupunerii că Sunsaye s-ar fi dus după Jalla. Așteptară, dar Mai Sunsaye nu se mai întoarse.

— Boala pribegirii, murmură Jalla. Deschise apoi ușa colibei.

Fiddiggo, cu capul plecat, ședea înăuntru.

CAPITOLUL XIV

Sunsaye își tăia calea prin mărăciniș îndreptîndu-se spre miazăzi. Punea întrebări tuturor celor pe care îi întîlnea. Vorbea cu ciobani, cu vînători, cu călători, bărbați, femei și copii. Întreba despre Ligu și curînd începu să-și îndrepte pașii în direcția cea bună.

Ligu, după toate aparențele, își avea tabăra la hotarul ținutului, lîngă orașul Kontago. Ultimul om pe care îl întrebă arătă cu cîrja și-i spuse că, dacă se grăbește, ar putea s-o mai găsească acolo. Dar să nu uite că era anotimpul cînd aveau loc multe mutări și peregrinări în căutare de noi pășuni.

Pribegi zile întregi pînă cînd, în cele din urmă, se simți sigur că ajunsese în zona unde s-ar fi putut afla Ligu. Văzu două colibe aco-

perite cu stuf, mahonul cu vitele priponite sub el și se hotărî să întrebe.

— Aduce cu descrierea ce mi s-a făcut, murmură el. Am să mă duc și am să întreb de Ligu. Cine întreabă, rareori greșește.

Nu făcuse nici zece pași, cînd doi dulăi se repeziră la el arătîndu-și colții. Erau înalți și mușchiuloși. Îndîrjirea lor îl sperie.

Rămase nemișcat, ca prefăcut deodată în stană de piatră. O femeie scoase capul dintr-una din colibe.

— Ce este?

— Ține-ți cîinii, spuse Sunsaye. Iar pe cînd femeia îi chemă lîngă ea, continuă: Caut o femeie pe care o cheamă Ligu.

Ea îl privi bănuitoare.

— Ligu, cea cu o mie de vite? Ochii ei îl cercetau pe Sunsaye cu luare aminte.

— Întocmai. Ligu, campioana crescătorilor de vite, aceea despre care se cîntă la jocul de *sharro*.

— Nu sta așa departe.

Vorbi tăios. Cîinii se retraseră cu coada între picioare.

Sunsaye se apropie, timid. Nu era o femeie tînără. Avea mîini mari și puternice, dar îi plăceau podoabele. Urechile, părul și încheie-

turile mîinilor îi erau încărcate cu podoabe scumpe. Purta un veșmînt viu colorat.

— Cine poți fi dumneata ? întrebă ea.

— Mulți oameni, răspunse păstorul, mă cunosc. Unii mă știu ca marele vraci din Dokan Toro, Mai Sunsaye, cel care vorbește ca o pasăre. Unii pretind că am condus bine obștea ca șef al satului Dokan Toro. Alții mai susțin că pe timpul meu stăpîneam cele mai frumoase vite. Da.

— Intră și șezi !

— Dacă Alah vrea, răspunse Mai Sunsaye.

Cînd se așeză pe un scaun în colibă, întrebă pe femeie cît mai era pînă la tabăra lui Ligu, dar ea îi spuse să rămînă, că cineva nu se putea duce la tabăra lui Ligu fără a mînca bine.

Ea nu voi să-l lase să plece pînă seara, cînd vitele se întoarseră ; în fața colibei se oprise un băiat subțirel.

Mai Sunsaye bătu din mîini și strigă :

— Rikku !

Rikku se uită în colibă, dar nu vedea nimic.

— E tatăl tău, e Mai Sunsaye ! *Kai !* Mîna lui Alah !

Sunsaye ridică perdeaua de *zana* și ieși întinzînd brațele, așa ca Rikku să poată alerga spre dînsul pentru a fi îmbrățișat.

— Tată ! Cînd ai sosit ?

— *Wai !* Jalla mi-a spus că te duci la tabăra lui Ligu.

— Jalla ?

— Da.

— Nu pricep. Cînd am ajuns la tabăra lui mi s-a spus c-ai plecat.

— Nu, Rikku, asta era la tabăra cea nouă, de la Malendo, pe malurile rîului Changuwa unde oamenii albi sapă după aur. Știi că Jalla-și mută vitele spre miazăzi.

— Da, știu. Mulțumim lui Alah.

Ligu se uita cînd la unul, cînd la altul, rînjind. Apoi zise :

— Spune-i, Rikku, despre Belmuna și perceptori.

Rikku povesti cum veniseră hoții noaptea și cum se duseseră dimineața să-i aducă pe perceptori ca să stabilească taxa pe vite. Povesti cum Belmuna și cu el înspăimîntaseră cireada și cum Belmuna fusese strivit în picioare de iureșul vitelor.

— *Wai !* Alah să-l odihnească ! Căci, nu e nici vraci nici leac cînd e să mori.

— Așa e, zise Rikku. Ochii îi erau umezi.

— Văd că-l iubeai.

Rikku izbucni în plîns. Mai Sunsaye își cuprinse băiatul cu brațul. Devenise matur în lunile din urmă. Văzuse grozăviile vieții și se

învățase cu ele. Era la vîrsta cînd omul se schimbă.

Ligu veni spre Sunsaye și, închinîndu-i-se, îi ceru iertare.

— Cînd te-am văzut am ghicit că ești tatăl lui. Vorbește așa de mult despre dumneata ! E un băiat de ispravă. Aș face orice pentru el.

Ligu găti repede o mîncare și așeză străchinile dinaitea lor.

— Ligu, zise Sunsaye, cine ți-a spus că îmi place *paturi ?* Rikku, i-ai mai spus altceva despre mine ?

Rîseră puțin stingheriți. Sunsaye se aplecă în față, înhățînd lingura cu o mînă vioaie. Amestecă bine laptele proaspăt cu meiul pisat în unt. Cînd săltă lingura plină de cocă smîntînoasă la gură, dădu ochii peste cap și zîmbi.

— De cînd n-am mai șezut lîngă un foc ca ăsta, mîncînd hrană gătită de o femeie ?

— Nici nu voiai, spuse Ligu.

— Nu voiam ?

— Nu, pe Alah.

Sunsaye suspină. Mînca încet, privind stăruitor la foc, cu mintea în țara viselor.

— Rikku, zise el, vraciul cu taxa pe vite te-a prins ?

— Nu, vraciul nu m-a prins, tată. Am fost trădați. *Ai !* Așa a fost. Vraciul era om bun și

sincer. Nu era din cei care umblă cu șiretlicuri.

— *Lah !*

— Ți-am spus că oamenii lui Ardo au făcut-o.

Mai Sunsaye se încruntă cînd auzi numele Ardo.

— Ardo ! mereu Ardo !

Își isprăvi masa și șezură de vorbă pînă noaptea tîrziu, în timp ce Ligu vedea de treburile casei.

Mai Sunsaye se uită la cocoașele vitelor. Auzea cum li se ciocnesc coarnele și privea cum rumegă. Lumina focului făcea să li se recunoască și culoarea. Albă, neagră, cafenie. Era fericit cînd se afla printre vite.

CAPITOLUL XV

Mai Sunsaye şezu încă mult timp, citindu-şi Koranul. Rikku îl părăsise şi se dusese să se culce la el în *lukuri*, un fel de pat rudimentar improvizat de păstorii fulani. O auzea pe Ligu trebăluind pe undeva prin spatele colibei. Cînd totul se linişti, Mai Sunsaye îşi ridică ochii şi o văzu pe Ligu stînd alături de el, privindu-l cum medita. Stătea pesemne acolo de-o bună bucată de vreme fără ca el să-şi dea seama. Cuviincios, începu să-şi adune foile risipite.

— Am auzit o vorbă, dar dacă eşti ocupat...

— Ah, Ligu! Nimeni nu e niciodată prea ocupat.

— O vorbă despre Rikku.

— Despre Rikku?

Mai Sunsaye o privi atent.

— Da, spuse Ligu. Nu ştiu, dar pe Alah, să

ne ascundem după deget dacă e ceva care-l roade?

— Ce-ai văzut? Adu-ţi aminte că e încă băiat.

— Nu ţi-ar veni să crezi dacă ţi-aş spune ce-am văzut. Dar sînt femeie. Instinctul mă ajută să văd.

— Da?

— Îl aud uneori noaptea vorbind tare; sînt nopţi cînd sare din pat ţipînd ca cineva urmărit de vreo vrăjitoare. Mi-a fost de multe ori teamă că umblă în somn, dar nu pot spune ce vrea. Nu e normal ca un băiat să cutreiere tufişul noaptea, nu-i aşa?

Mai Sunsaye zîmbi.

— Zău?

— Uneori nu mănîncă şi cîte două zile. Alteori, Rikku se aşază şi stă fără să vorbească şi nu vrea să meargă cu vitele la păşune. Dacă îl întreb de e bolnav nu vrea să spună. Şi asta mă îngrijorează, Mai Sunsaye.

— Ligu, zise Sunsaye, lăudat fie Alah că nu eşti sigură că vezi toate astea. Eşti femeie deşteaptă, fără doar şi poate. Băiatul, vezi... mi-e cel mai drag dintre toţi copiii mei. Jalla s-a procopsit; Hodio e om de treabă, dar muieratic; Rikku e cel mai tînăr dintre băieţi. Am avut cinci. Doi au murit; îl putem oare

mustra pe Alah ? El dă tot și El ia înapoi.

— Așa e, zise Ligu.

— Ca să știi, domnea pacea în casa noastră pînă în ziua cînd am cumpărat o roabă din neamul Kanurilor cu numele de Fatimeh. Mă auzi ? Ești o fulană adevărată, născută și crescută pe locurile de pășune ale fulanilor. Spune-mi, știi că fiii mei au ajuns la ceartă din cauza ei ? Fatimeh îl iubea pe Rikku, Rikku însă era prea tînăr. Auzi ? Hodio o voia pe Fatimeh. Era tare, a luat-o și a fugit. Și Rikku a suferit cînd ea a plecat, așa c-am pornit s-o caut. Se opri, apoi continuă : Aud acum că Fatimeh a fugit de la Hodio. A fugit la proprietarul ei Shehu, și apoi a fugit și de la el. Unii spun că umblă prin pustietăți cu vitele ei proprii.

— O femeie de care trebuie să te ferești ! strigă Ligu.

Mai Sunsaye oftă.

— Așa crezi tu. Dar, pentru numele lui Alah, un om trebuie să încerce în primul rînd tot ceea ce poate.

— Am auzit despre o femeie în alb care cutreieră mărăcinișul cu niște vite albe, spuse Ligu. Așa se povestește. Unii zic că e o stafie. Nu e nici un adevăr în povestea asta. Poate o femeie să-și mute vitele noaptea ?

— *Tau*, zise Sunsaye. Cel ce așteaptă va vedea ce e în iarbă. Am fost răbdător pînă acum.

Rikku căpătase o manie nouă, punea lațuri pentru păsări. Într-o zi se duse să-și cerceteze lațurile și văzu o pasăre ciudată. Teama se răspîndi în toată vecinătatea. Într-o oră, două sute de oameni se adunaseră în jurul lațului să privească pasărea cea cu ochi aurii care se arăta așa de maiestuoasă și de frumoasă.

În cele din urmă un om mai îndrăzneț o scoase din laț și spuse că văzuse cîndva una la fel. Pe cînd o arăta, cineva întinse degetul și spuse :

— Văd un talisman prins de piciorul ei.

Se uitară. Nu era un talisman, ci o bucată de pergament prinsă într-un inel.

— *Wai !* exclamă Rikku.

— Du-l la Sarki (la rege), propuseră oamenii. Du-l la el ! Pe Alah, cine știe ce înseamnă toate astea !

În clipa aceea își făcu drum prin mulțime un om mărunțel.

— Un vultur alb ! strigă el. Un vultur alb ! Am văzut șaizeci de serbări, și mormîntul nu mi-e departe. N-am văzut însă niciodată pînă acum un vultur alb.

— O ! pe Alah, ce-o fi însemnînd asta ?

Oamenii fugeau de el fiind bine cunoscut prin prezicerile lui şi nu voiau să-i dea prilejul să le sporească spaima.

— „Nenorocire“, avu el timpul să spună înainte ca mîini puternice să-l izgonească.

Rikku luă în păstrare inelul şi îl duse în seara următoare în oraşul vecin. Se stabilise că nu trebuie să rămînă noaptea în sat, ci să fie înapoi în aceeaşi noapte, oricît de tîrzie ar fi ora. Dacă nu l-ar vedea pe omul alb care putea să descifreze mesajul, trebuia să lase inelul în mîna Sarki-ului.

Se lăsase seara şi nici urmă de Rikku. Ligu şi Sunsaye şedeau în mijlocul sălaşului. Se sculau în picioare şi se uitau ori de cîte ori zăreau ceva apropiindu-se.

Vraciul şi perceptorii sosiră în tabără. Erau însoţiţi de prezicătorul cel mărunţel.

— Nenorocire, he, he — eh! rosti cu glas piţigăiat, făcîndu-se nevăzut înainte de-a fi atins de o lovitură pregătită cu sete.

Chiar că era nenorocire. Perceptorii taxară vitele şi Ligu aproape că plîngea cînd se gîndea cu cîtă trudă se luptase pentru a se feri de oamenii aceştia.

În ceea ce-l privea pe Rikku, nu vedeau încă nici un semn.

CAPITOLUL XVI

Rikku stătea în oraş la un colţ de stradă. O fată cam de zece ani se apropie de el.

— Te pofteşte o doamnă, zise ea arătînd cu degetul turnul unei case înalte.

— Pe mine?

— Da, vino!

El se codea. Fusese totdeauna sfătuit ca în oraşele mari să se ferească de oamenii pe care nu-i cunoştea.

Fetiţa îl conduse de îndată prin spaţiul îngust dintre două case şi sui sprinten treptele uneia. Ajuns sus, Rikku îşi dădu seama că stătuse în stradă în partea de seamă a oraşului şi că, fără să ştie, femeia despre care i se spusese că trimisese după el îl observase o bună bucată de vreme.

— Intră ! spuse fetița.

Rikku pregetă iarăși.

— Nu vrei să intri ? zise o voce dulce.

— Pace ție, răspunse Rikku, și intră.

Femeia ședea pe un maldăr de perne. În spatele ei se afla un pat așa de înalt, încît fuseseră puse lîngă el două scaune.

Femeia era frumoasă, în felul femeilor negre, și părea a fi kanură, din același trib cu frumoasa roabă Fatimeh. Știa poate atunci ceva despre Fatimeh ?

— Cauți pe cineva ? întrebă ea.

— Am adus un inel și o hîrtie. Am prins o pasăre și...

Nu-și putea aduna gîndurile. Femeia avea o privire hipnotizantă, care îl zăpăcea.

— Ești foarte tînăr, spuse ea. Ești mai frumos chiar decît am crezut de la depărtare. Îmi placi și vreau să locuiești aici.

— Eu ? Unde m-ai cunoscut ?

Ea zîmbi.

— Nu e de ajuns să te văd la colțul străzii ca să-mi placi ?

Rikku holbă ochii la ea, tulburat.

— Dar eu am fost trimis aici cu un rost. Tatăl meu mă așteaptă. Trebuie să mă întorc în tabără chiar în noaptea asta.

Rikku vedea acum că era îmbrăcată după

moda orientală, cu brățări strălucitoare în jurul încheieturilor subțiri ale mîinilor și cu ceva asemănător unei coroane pe cap. Femeia se ridică apoi în picioare printre draperii, și fumul tămîii o învălui.

— Nu-ți vreau răul.

— Asta numai Alah o știe. Dar nu trebuie să mă reții. Sînt fiul unui păstor. Trăim în regiunea pășunilor. Viața de oraș nu e pentru noi.

— Nu-ți place așadar viața lesnicioasă ?

Ea își roti privirea în jurul odăii luxos mobilată.

— Sînt deprins cu greutățile. Noi ducem o viață simplă. Patul nostru e podeaua, iar adevăratul nostru tovarăș natura. Dar Alah are grijă de toate. El gonește musca de pe spinarea vacii fără coadă.

Ea zîmbi.

Intră o fată aducînd o tavă cu vase lucitoare și-i oferi lui Rikku o ceașcă plină cu un lichid negru. Avea impresia că visează cînd întinse mîna și luă ceașca, privind nedumerit licoarea cea neagră. O ținea stingherit în mîini ; spuse :

— Tată-meu și cu mine căutăm o fată pe care o cheamă Fatimeh. E o kanură și e roabă. O cunoști ?

— Zici că e kanură ?

— Da, şi a fugit de la noi. Umblă după ea de...

Deodată în ochii ei se aprinse o scînteie.

— Ascultă-mă, Rikku. Pe Alah, îmi placi. Vreau să rămîi aici şi să nu pleci s-o mai cauţi pe fata aceea kanură.

— Nu înţeleg, zise Rikku.

Ea zîmbi.

— Eşti prea tînăr ca să înţelegi. Pleacă-ţi urechea la vorbele mele. Mă numesc Kantuma. Am putere în acest oraş. Nici regele nu s-ar încumeta să cerceteze toate faptele mele. Stai aici. Voi da inelul tău oricui vrei. Şi-şi înălţă umerii. Stai aici, şi-mi voi trimite călăreţii s-o caute pe Fatimeh. S-ar putea s-o găsească.

Ieşi din odaie, lăsîndu-l pe Rikku cu ochii holbaţi la conţinutul ceştii. Se duse la fereastră şi o vărsă în stradă.

— Cine ? Cine mi-a aruncat asta în cap ? strigă cineva de jos, şi Rikku se dădu iute înapoi.

Kantuma se intoarse şi-i spuse c-a pornit călăreţii. Trimisese în adevăr douăzeci de oameni călări prin păduri s-o descopere pe Fatimeh. Trebuiau să se ducă din tabără în tabără, întrebînd despre ea, şi să se întoarcă în trei zile.

— Să ne petrecem timpul jucînd cărţi, zise Kantuma.

Îl învăţă cum să joace cărţi. Avea de asemenea o cutie veche de domino şi, după ce jucă un timp cu ea, Rikku îşi uită misiunea şi ar fi dorit să nu mai plece de acolo niciodată.

La un moment dat Kantuma se scuză şi ieşi. Rikku o auzi vorbind cu un grup de oameni furioşi, dar cînd se înapoie îi spuse că fusese ceva fără importanţă. Cînd era obosit el se îmbăia în apă parfumată, şi purta haine de mătase cusute anume pentru el.

Trecură astfel două zile.

Rikku nu se simţea în apele lui. În cele din urmă îi spuse Kantumei :

— De ce mă reţii aşa ?

Ea îi răspunse din baie :

— Pentru că-mi placi. Eşti frumos la chip şi ai apucături de om subţire. Prinţi şi emiri ar da orice să fie în locul tău.

Ceea ce era adevărat. Rikku văzuse felul cum îl tratase pe prinţul cel tînăr şi cutezător care venise s-o vadă cu o seară în urmă. Omul se aşezase în genunchi, făcîndu-i declaraţii, dar ea se închisese în odaie, spunîndu-i că e bolnavă. Plecase furios, pe cînd Kantuma rîdea.

— Eu nu sînt prinţ, se apără Rikku. Nu cunosc nimic din apucăturile voastre orăşeneşti.

Se înspăimînta pe sine însuşi. Femeia aceasta era vicleană, o vrăjitoare de o frumuseţe ciudată. Se gîndea uneori la ea ca la un şarpe, frumoasă cînd era liniştită, dar ucigătoare cînd lovea.

— Rikku, vrei să mă însoţeşti la viitoarele curse de cai ?

— Cînd au loc ?

— Peste două zile.

Proaspătă după baie şi parfumată, îi cuprinse mîna.

— O să stăm în pavilionul cel mare şi o să mîncăm curmale muiate în miere, spuse ea. Şi-o să te gătesc cu toate podoabele potrivite unui prinţ tînăr. Rikku, zise ea deodată, ce nu-ţi prieşte ? Nu-ţi place viaţa pe care o duci aici ?

— Îmi place, pe Alah ! Dar stai ! Îi venise o idee. Mă gîndeam însă. Vrei să mă laşi să încalec şi eu un cal la curse ? Sînt un foarte bun călăreţ. Pe Alah, lasă-mă să călăresc un cal !

— Bine ! Am să-ţi dau calul cel mai bun pe care-l am. E arăbesc şi are suflu şi putere. Fratele meu îl folosea în zilele cînd se lua la întrecere.

O zi înainte de curse, intră un om cu o veste de la vraci. Vraciul citise hîrtia legată de piciorul vulturului. Ea spunea că vulturul fusese pus în libertate într-un loc din America de

Sud cam cu şase luni în urmă. Că acela care îl găsea era rugat să trimită informaţii complete, referitoare la data capturării pasării, a localităţii, numele lui şi adresa.

— Ce vezi în asta ? întrebă Kantuma.

— *Ai !* Albii sînt ciudaţi. Cine ştie ?

— Asta e tot ?

— Asta e tot.

Pista de curse se întindea de la piciorul dealului, unde era cimitirul, pînă la o cărare care îl tăia în unghi drept. Întreaga pistă avea o lungime cam de o jumătate de milă. Cursa era simplă în sine. Fără nici o deosebire de vîrstă, de talie ori greutate, putea lua parte oricine, şi la cuvîntul „Porniţi !“ plecau cu toţii.

Rikku privea din jilţul său şi îşi zicea că aici ar putea cîştiga cel puţin un premiu. Era multă lume, şi el se întreba dacă tatăl său se afla acolo.

Cînd îi veni rîndul să concureze, Kantuma îl ajută să-şi scoată haina scumpă de mătase, lăsîndu-i bluza uşoară şi pantalonii groşi bufanţi.

— De îndată ce termini, te întorci la mine, Rikku ; am să te aştept sub pomul acela. Ne vom duce imediat acasă.

Surîse puţin îngrijorată.

El nu se uita la faţa ei. De abia îşi putea stăpîni emoţia. Se repezi afară. Undeva lîngă grajduri îl atinse o mînă. Privi împrejur şi-l văzu pe adjunctul sanitarului. Agentul era neras, iar ochii săi priveau sălbatec.

— Încotro, Rikku ?

— La curse !

— L-ai văzut pe Shehu ?

— Shehu ? întrebă Rikku surprins. Nu. E aici ?

Purtarea adjunctului, bruscheţea lui, ochii săi sălbatici şi privirile nerăbdătoare atraseră atenţia lui Rikku.

— Nădăjduiesc că nu ai neajunsuri ?

— Nici un neajuns, spuse adjunctul. Numai că a omorît-o pe Amina, soţia mea.

Rikku căscă gura.

— Acelaşi Shehu ?

Adjunctul nu răspunse, dar se pierdu în gloată. Rikku nu putea încă înţelege ce se petrecuse. Îşi găsi calul şi încălecă. Era hotărît să cîştige cursa aceea, şi să se ducă apoi acasă călare pe calul Kantumei.

Cîştigă cursa. Ştia însă că frumoasa Kantuma îşi va trimite călăreţii la tatăl său, pentru a-l prinde din nou.

Îşi părăsi calul la periferia oraşului şi căută adăpost într-o berărie. Cînd intră, îl văzu pe adjunct aşezat lîngă vasul de bere de orzoaica ; avea ochii roşii şi o cană cu lichidul cel cafeniu şi spumos în mînă. Părea că nu-l recunoaşte pe Rikku. Şedea singur cu gîndurile lui în mijlocul rîsetelor aspre, a muzicii gălăgioase şi a sporovăielii.

Rikku se strecură prin faţa adjunctului şi a celorlalţi oameni din odaie. Căută un loc prielnic unde să se ascundă, dar altceva îi atrase privirea : silueta înaltă a unui om ridicîndu-se în picioare în fundul odăii.

Omul îşi trase în grabă turbanul peste obraz dar nu înainte ca Rikku să-i fi văzut trăsăturile dure. Era Shehu.

Rikku alergă înapoi în berărie şi strigă :

— Adjunctule ! L-am văzut pe Shehu !

Adjunctul împinse cana în lături şi sări spre Rikku.

— Unde ? Arată-mi-l !

Se repeziră împreună în odaia de alături. Cercetară prin toate colţurile. Încercară uşa şi o găsiră încuiată pe dinăuntru. Treptele unei scări de la capătul culoarului suiau în vîrful turnului.

Adjunctul începu să urce, şi Rikku îi strigă :

— Ia seama !

Treptele se cutremurau sub paşii lui Rikku. Era îngrozit şi nu voia să se vadă amestecat în asemenea întîmplare neaşteptată.

Adjunctul strigă :

— Deschide uşa, Shehu ! Deschide uşa dacă nu eşti un laş.

Rikku coborî în curtea clădirii şi se întoarse cu un ciomag gros. Lovi de trei ori în uşă şi o desfundă. Uşa nu dădea într-o odaie, ci masca doar o altă scară.

Adjunctul se repezi pe trepte cu Rikku pe urmele lui.

Culoarul se întuneca. Rikku privi în sus şi văzu un om voinic închizîndu-le drumul.

— Unde vă duceţi ?

— Îl căutăm pe Shehu !

— Nu-i aici, şi să nu mai faceţi un pas. Acesta nu-i un loc pentru bărbaţi.

— Cum ?

— E haremul.

— Vă cerem iertare.

Rikku văzuse într-adevăr una sau două fete în văluri, uitîndu-se curioase pe fereastră. Undeva printre ele trebuia să fie şi Shehu, travestit. Putea pune rămăşag.

— Nu e aici, spuse tăios omul cel voinic. Şi să vă mai spui ceva : femeile astea sînt soţiile fiului regelui. Aţi face mai bine să fugiţi

înainte ca el să se întoarcă de la curse. Ah !... Priviţi !

Jos în curte un bărbat tînăr şi chipeş înmîna frîul calului său unui servitor. Sui repede scările, dar se opri brusc văzîndu-i pe Rikku şi pe adjunct.

— Cine sînteţi ? Ce vreţi ?

Omul cel voinic interveni :

— Nu-i cunosc, stăpîne, dar bănuiesc...

— Au venit după nevestele mele !

— Aşa am crezut, dar...

— Cheamă oamenii ! Închide-i pe nemernicii ăştia ! Ce p... ! O să-mi spună ei mîine...

Apărură mai mulţi oameni înarmaţi. Puseră mîna pe Rikku şi pe adjunct şi-i duseră jos pe scări într-o odaie întunecoasă. Pe cînd şedeau deplîngîndu-şi soarta, obrazul de culoare închisă al unui om privi printre zăbrele în odaie. Rikku recunoscu faţa de sub văl. Era a lui Shehu. Rîdea trăgîndu-se de barbă.

CAPITOLUL XVII

— Ați spus că l-ați văzut la curse ?

— Da, răspunseră oamenii lui Sunsaye.

— Cînd a fost asta ?

— *Ai !* Nu e nici o săptămînă.

— Ce s-a întîmplat atunci ?

— L-am văzut, declară unul din oameni.

— A alergat o dată și am așteptat ; dar calul lui nu s-a mai întors cu ceilalți.

Mai Sunsaye se uită la Ligu. Era dimineața, devreme, și ei stăteau în picioare în fața colibei lui Sunsaye.

— Ce s-a întîmplat în prima zi cînd v-am trimis la femeie ?

— *Kai !* În ce fel nu ne-a ocărît ! A zis c-are să-i spuie Sultanului din acel oraș c-o brutalizăm. Așa că am plecat.

Sunsaye se suci și o privi pe Ligu în față.

— Acum ce facem ? E timpul să mutăm vitele spre miazăzi, dar nu putem pleca fără Rikku.

În ultimele trei zile toate lucrurile fuseseră rostuite, pregătite pentru mutare. Ligu îi spusese lui Sunsaye că nu mai avea rost să se ascundă acolo, lîngă graniță. Venise acolo numai ca să scape de impozit, dar acum fusese găsită și plătise o sumă mare.

Ligu își suci capul într-o anume direcție ascultînd.

— Mai Sunsaye, auzi strigăte ?

— Parcă. Sunsaye ascultă. Da, parcă.

— Sînt vînătorii, spuseră oamenii. Dau foc savanei.

— *Kai,* zise Sunsaye, tresărind. E timpul să ne mutăm.

Puteau vedea limbile de foc în depărtare. Un fir de iarbă arsă, acum numai cenușă, se așeză pe nasul lui Sunsaye, și el îl îndepărtă. Păsări umpleau văzduhul, cîrîind și repezindu-se încoace și încolo înspăimîntate. Un șoim se scufundă în fum.

— Dau foc savanei, repetă Ligu. E timpul să pornim spre miazăzi, pe malurile marelui rîu.

— Și Rikku ? întrebă bătrînul.

— Poimîine, ne mutăm fără el, răspunse Ligu.

Mai Sunsaye urmări pasărea. Pădurişul se îndesea pe măsură ce el înainta, grăbit. Curînd răsări soarele şi roua de pe iarbă începu să curgă şiroaie. Ori de cîte ori ajungea la cîte un curs de apă adumbrită, melodia se înteţea, întocmai ca într-un basm.

În seara zilei a cincea ajunse la un pîrîu şi, după ce îşi spălă mîinile şi faţa, îşi clăti gura. Cerul mohorît îl deprima.

Auzi un trosnet şi îşi reţinu suflarea. Iarba din faţa lui se mişca în mod suspect. Văzu o formă mare ivindu-se din iarbă : un leu. Dintre fălci îi atîrna o maimuţă mare. Leul mîrîi şi sări în mărăciniş.

Mai Sunsaye se cutremură. Rămase pe loc, întrebîndu-se dacă trebuie să-şi mai continue călătoria în ziua aceea. În depărtare se vedea un sat. Îşi strînse haina în jurul trupului, uitîndu-se îngrozit în spate şi sărind la cel mai slab foşnet ; ajunse în sat înainte de-a se înnopta.

Prima casă pe care-o întîlni aparţinea unui fierar. Oamenii se retrăseseră de mult înăuntru. Sunsaye se învîrti cîtva timp în jurul ei pînă dădu de atelier şi bătu la uşă.

Un om cu barbă căruntă, ridicînd în sus, deasupra capului, o lanternă, deschise uşa.

— Cine eşti ?

— Sînt un păstor călător. Mă duc spre miazăzi. Poţi să mă adăposteşti aici peste noapte ?

Fierarul, aspirînd aerul în pieptul său musculos, îl cercetă încruntîndu-se :

— Am fost călcaţi de hoţi, mormăi el. Nu eşti hoţ ?

Sunsaye începu să rîdă.

— *Mallam*, nu ţi-aş fi cerut adăpost dacă n-aş fi văzut astăzi un leu.

Omul holbă ochii.

— Ai văzut leul acela ?

— Da.

— Ai văzut şi pe... pe ceilalţi ?

Lanterna îi tremura în mînă. Îl trase pe Mai Sunsaye iute în casă şi împinse zăvorul.

Mai Sunsaye se aşeză pe podea şi luă nuca de kola, pe care i-o oferi fierarul.

— Soţia mea e pe cale să-ţi pregătească de mîncare, spuse fierarul.

Între timp îi povesti tot ceea ce se spunea despre leu.

— E o femeie, spuse el, care cutreieră savana. Au văzut-o mai mulţi, şi ziceau că se-m-

bracă totdeauna în alb. Iese mai ales noaptea, şi unii ziceau că are o cireadă de vite.

Mai Sunsaye bănui de îndată că e vorba de Fatimeh.

— Umblă de mult prin locurile astea? întrebă el.

— Am început să auzim vorbindu-se despre ea, stai să mă gîndesc, cam de vreo două săptămîni.

Sunsaye se trase mai aproape. Strîngea mîna aspră a fierarului cu forţa unui fanatic.

— Pe ea am auzit-o pe cînd veneam încoace. Spune-mi ceva şi despre leu.

— Asta n-avem de unde-o şti. Vînătorii care s-au luat după fiară zic că, orişiunde văd urmele leului, le văd şi pe-ale vitelor. Pe Alah! Nu mai pricepe nimeni nimic. Şi n-am văzut niciodată o fiară moartă prin tot mărăcinişul.

— Nu mănîncă oameni, ai?

Fierarul făcu şi de rîndul acesta semn că nu ştie, aruncîndu-şi haina pe umăr.

— Auzit-ai de vreun leu care să nu mănînce oameni? şi rîse.

Mai Sunsaye nu putu dormi toată noaptea. Se sculă primul, în zorii zilei, şi începu să umble prin faţa colibei.

Fierarul veni spre el şi îi întinse mîna spre a i-o strînge.

— Cum ai dormit?

— Foarte bine, Alah fie lăudat!

— Cum stai cu oboseala?

— Cît timp e viaţă, nu există oboseală.

Se îmbrăţişară ca fraţii si schimbară urări de felul acesta timp de încă zece minute, după care fierarul îi oferi o nucă de kola. Conversaţia privea leul şi păstoriţa despre care se povesteau atîtea.

— Am să-ţi spun ceva, zise Mai Sunsaye. Ştii că mi-am părăsit casa din cauza acestei femei?

— *Wai-lah-hi?*

— Îţi jur!

Şi Sunsaye îi povesti despre roaba Fatimeh, despre singura lui întîlnire cu ea, şi despre faptul că fiul său Rikku n-ar putea fi niciodată fericit fără Fatimeh, şi că luase hotărîrea să renunţe s-o mai caute.

Dar ceea ce i se povestise acum în urmă îi dădea iarăşi curaj.

— Eram în drum spre miazăzi, încheie el. Dar acum trebuie să aştept şi să văd. Poate că e ceva în povestea asta.

Chemă mai tîrziu un bărbier ca să-l tundă, deoarece gazda îi spusese că arată ca un păgîn.

Bărbierul îi săpuni capul începînd prin a-i rade pînă și ultima rămășiță de păr, pînă ce capul îi luci ca oul de struț. După ce-i răsese tot părul de pe cap, acum îi ținea bărbia cu o mînă, sugrumîndu-l aproape — altfel nu-l putea rade cum trebuie. Sunsaye nu mai putu răbda. Căscă gura după aer. Vedea roiuri de stele verzi.

— Și ieri, vorbi bărbierul ca să nu tacă din gură, au trecut pe-aici o mulțime de oameni călări.

— Ce spui ?

— Da, zise bărbierul, ștergîndu-și în chip expert spuma de săpun de pe palmă. Apoi începu să-și ascută briciul pe-o curea, uitîndu-se la fierar care umfla foalele. Se duceau spre miazănoapte. Nu te-ai întîlnit cu ei pe drum ?

— Nu, spuse Sunsaye. Și apoi : În ce oraș se duceau ?

— Ei bine. Într-un loc din miazănoapte, numit Kontago, e o femeie pe care o cheamă Kantuma. E soția unui om cu numele de Shehu și el îi dă ordine.

Lui Mai Sunsaye i se opri răsuflarea. Nu putea rosti o vorbă cu buzele sale uscate.

— Te ascult.

— Asta-i tot ! Bărbierul ascuțea de zor briciul. Oamenii aceia, douăzeci cu toții, călăreau ca să-l întîlnească pe Shehu în casa femeii aceleia. Așa se spune.

— Oh ! De-abia cuteza să spună chiar și atît. Shehu folosește casa ei drept refugiu, nu-i așa ?

Bărbierul își ascuțea briciul în continuare.

— După cum se spune, Kantuma a pus mîna pe un băietan, și Shehu spune că nu-i va da drumul băiatului pînă nu-l va prinde pe taică-său. Băiatul e un fulan, așa am auzit. Ți-am spus lucrurile astea numai pentru că ești fulan. Și fiindcă am crezut că te-ai întîlnit pe drum cu călăreții.

— Călărea vreunul din ei pe-un cal alb ?

— *Kai*, da !

Mai Sunsaye se sculă și-și azvîrli mantaua pe umeri.

— Fierarule, rogu-te, poți să-mi împrumuți un cal ?

— Cu voința lui Alah.

— Mă duc înapoi la Kontago.

— Dar de ce așa de curînd ?

— Băiatul pe care l-au prins e chiar fiul meu, Rikku ; și ascultă-mă bine, s-a și stîrnit focul în orașul acela.

CAPITOLUL XVIII

Sunsaye călări furios ca un nebun. Mantaua i se tălăzuia la spate, ochii îi ieșeau din orbite, și el se ghemuia pe calu-i sălbatic, îndemnîndu-l înainte, mereu înainte, înfigîndu-i călcîiele în coaste.

Tăia de-a dreptul prin culturi de orez, prin păduri, prin mărăciniș, înspăimînta gazelele, fu cît pe-aci să fie străpuns de coarnele unui taur, dar gonea înainte.

Către seară ajunse la un pîrîu unde opri ca să-și adape calul. Străbătuse într-o zi cît poate străbate un om în cinci. Își spălă mîinile, fața și picioarele și lăsă calul să se adape din apa răcoritoare. Deodată observă că i s-a speriat calul. Se uită de jur împrejur, adulmecînd ae-

rul dulce și umed. Auzi prin apropiere un scîncet și i se păru că e plînset de copil.

Urmă o scurtă tăcere. Își trase calul lîngă el și-l văzu ciulind urechile. Tocmai cînd Mai Sunsaye se pregătea să încalece iar și să-și urmeze călătoria, auzi din nou scîncetul.

Porni spre cotul rîului. Acolo, pe nisipul de pe malul apei, zăceau doi copii, și semănau așa de mult, încît își dădu seama că erau gemeni. Se aplecă, murmurînd :

— Unde e mama voastră, pentru numele lui Alah ?

Rupse bucăți din hainele lui și acoperi cu ele trupurile goale ale copiilor. De îndată ce-i atinse, pădurea se cutremură de un răget. Auzi un trosnet dinspre pădure. Calul necheză sălbatic și o luă la fugă urmărit de leu. Dintr-o săritură, amîndouă animalele dispărură în susul pîrîului.

Le auzi luptîndu-se, și cînd calul necheză din nou, sălbatic, știu ce se întîmplase. Acum că-i omorîse calul, leul se va întoarce și se va repezi la el. Se uita de jur împrejur, doar o găsi vreun mijloc de scăpare. Nu era nici unul. Pe malul opus al pîrîului apăruse o femeie. Îl privi cîtva timp glumeț, trecu apa și, dintr-o săritură, fu lîngă copii. Mai Sunsaye căscă gura

surprins. Nu-şi credea ochilor. Femeia era mama gemenilor. Găsi un loc umbrit şi se aşeză lîngă copii, dîndu-le să sugă. Sunsaye tremura de frică.

„Nu e speriată, femeia asta sălbatică ! Trăieşte printre animale. E la fel ca şi ele !“, îşi spuse.

Femeia îi zîmbi. Zîmbetul ei avea în el ceva dornic şi tînăr. Îşi ridică o clipă privirea şi scoase nişte strigăte ciudate. Sunsaye auzi un trosnet puternic în pădure. Se întorcea leul. Se chirci lîngă femeie, lingîndu-şi colţii şi mişcîndu-şi coada. Femeia cea sălbatică scotea nişte sunete duioase.

Se întoarse spre Sunsaye.

— Calul tău e mort : ce-ai să faci acum ?

Mai Sunsaye nu îndrăznea să facă nici cea mai mică mişcare. Toată atenţia lui era concentrată asupra leului, care îl privea cu ochii lui înfometaţi.

Femeia cea sălbatică spuse :

— Trebuie să rămîi cu noi, n-ai încotro.

Şi cu aceasta se ridică. Mai Sunsaye observă din nou cît e de înaltă. Murmură iar ceva în limba aceea cîntată şi leul se îndepărtă. Femeia se întoarse apoi spre Sunsaye.

— Vadul e aici, spuse într-o perfectă limbă fulană.

Se părea că nu e nici un vad prin pîrîu, dar Sunsaye descoperi curînd că fata cunoştea locurile mai bine decît orice alt păstor. Se mişca iute prin întunericul care sporea, dar se făcuse noapte cînd ajunseră la ea acasă. Aceasta era alcătuită dintr-o colibă şi o magazie. Mai Sunsaye avea impresia că un vînt puternic ar putea mătura toată aşezarea aceea şubredă. Nu era nici un fel de bătătură în faţa colibei. În dosul ei mugeau cîteva vite.

— Vitele mele, spuse femeia cea sălbatică.

— Şi toate sînt albe, rosti Sunsaye.

— Aşa e.

— Atunci eşti femeia aceea ciudată din povestirile oamenilor. Îndură-te de mine, Alah !

— Alah să ne ferească, spuse femeia cea sălbatică. Eu nu sînt *korinrawa*. *Korinrawa* e o fantomă. Eu sînt doar o muritoare. Numele meu e Fatimeh.

— Fatimeh ! strigă Sunsaye, şi se aruncă în braţele ei. Fatimeh cea de mult pierdută ! Să te văd şi să nu te mai recunosc ! Se uita la ochii ei uimiţi. Nici tu nu-ţi mai aminteşti de bătrînul tău socru ! Mi-am ras însă capul. Nu ţi-l aduci aminte pe Mai Sunsaye, tatăl lui Hodio şi Jalla şi Rikku ? *Lah !*

— Tată ! strigă Fatimeh.

Leul apăru la uşă.

— Nu-ţi fie teamă, zise Fatimeh.

Mai Sunsaye nu mai îndrăzni să rostească nici un cuvînt, pînă ce Fatimeh nu-i porunci fiarei să se facă nevăzută.

— Fatimeh, te-am căutat peste tot. Am auzit atîtea poveşti despre tine şi despre vitele tale... Am văzut într-o seară pe cineva ca tine jos, în sud. Nu mi-am crezut ochilor.

— *Lah!* spuse Fatimeh. Acum Alah ne-a adunat laolaltă.

Vegheară toată noaptea; Mai Sunsaye o puse să-i povestească tot ceea ce i se întîmplase. Şi ea îi spuse cum Shehu o luase de la Hodio şi cum, la rîndul ei, fugise de la Shehu şi acum trăia în pustietăţi. Întîlni un păstor bătrîn fără copii, la care slujise cîtva timp. O învăţă să deosebească rădăcinile şi ierburile, şi cînd se despărţiră îi dădu două vaci şi un taur — toţi albi. Se muta dintr-un loc într-altul: dar numai noaptea.

În ceea ce privea leul, Fatimeh îi spuse că îl prinsese cînd era încă pui, după ce îi ucisese mama cu o săgeată otrăvită. Era cu desăvîrşire nevătămător şi un bun tovarăş. Îi scăpase deseori viaţa.

Sunsaye o asculta, plin de admiraţie.

— Cîte poveşti n-am auzit despre tine. Unii spuneau că eşti strigoi!

Fatimeh rîse.

Sunsaye privea ochii ei neastîmpăraţi, fericirea şi vioiciunea pe care le iradia, şi era fericit. Jertfa lui nu fusese zadarnică. Putea cel puţin să se întoarcă acum cu ea, şi Rikku nu-l va mai învinovăţi niciodată.

În zorii zilei Mai Sunsaye văzu limpede cît e de proastă casa lui Fatimeh. Iarba din jurul colibei era înaltă şi udă de rouă şi-ţi urzica pielea cînd o atingeai. Coliba era mică şi foarte şubredă, lipsită de orice mobilă. Fatimeh dormea pe un maldăr de iarbă.

— Şi ai trăit mereu aşa?

— Precum vezi.

— Pe Alah! Îmi pare într-adevăr rău.

Ea zîmbi.

— M-ai învăţat să fiu păstoriţă. N-aveam dreptul, ca roabă, să iubesc un om născut liber, ca Rikku. Dar acum sînt liberă şi eu, căci am zămislit.

— Ai zămislit, şi după datină nu mai eşti roabă.

Mai Sunsaye își aduse aminte de scopul pentru care pornise la drum.

— Trebuie să plec imediat, spuse el. Leul tău mi-a omorît calul, și poate că acum îl mănîncă.

— *Wai !* zise Fatimeh.

— Mă tem că e prea tîrziu, se jeli el. Voi ajunge, desigur, prea tîrziu.

— Unde te duci ?

— La Kontago !

— Am să-ți arăt atunci un drum scurt care duce într-acolo !

— Trebuie să-ți spun acum adevărul, zise Sunsaye. E vorba de Rikku. Mi-a ajuns la ureche că Rikku se află în mîinile unei femei kanure, foarte puternice. Numele ei este Kantuma și locuiește în Kontago. De aceea mă duc eu acolo.

Ochii lui Fatimeh fulgerară.

— Ești sigur că nu l-a răpit ?

— Nu cred.

— Vreau să merg și eu la Kontago, ca să mă întîlnesc cu femeia aceea de-un neam cu mine.

Pe cînd vorbeau, stăteau în picioare într-un desiș de bambuși. Sunsaye se uită la ea și zise :

— Cu siguranță că nu e mai frumoasă ca tine.

Un porumbel se lăsă în lăstărișul de bambuși chiar deasupra capetelor lor. Se uitară amîndoi la el. Porumbelul stătea pe o ramură subțire, legănîndu-și coada, încercînd să-și găsească echilibrul. Se sperie însă de ceva și-și luă zborul.

Pe Mai Sunsaye îl străbătu un fior.

— Iartă-mă, spuse el, și se luă după porumbel, după porumbelul acela liber, ce zbura spre miazăzi.

Fatimeh observase și ea pasărea. Văzuse reacția lui Sunsaye. Pe cînd se îndepărta grăbit, ea se repezi după el și îl prinse.

— Ce s-a întîmplat ?

— Dă-mi drumul, strigă Sunsaye, căutînd să-și elibereze brusc brațul. Deși ușoară, strînsoarea fetei era neclintită.

— Ochii îți sînt cu desăvîrșire roșii și-ți atîrnă limba. Tată, ai boala pribegirii.

— Minciuni ! Minciuni !

— Așa, acum înțeleg. N-ai plecat să mă cauți, ai umblat, de fapt, în temeiul unui blestem, ți s-au făcut farmece.

— Dă-mi drumul.

Se zbătea și zgîria. Fatimeh îl ținea neclintită și îl duse înapoi în adăpostul ei rudimen-

tar. Scoase un sunet ciudat şi leul apăru, fă-cînd de strajă la uşă.

— Dacă te scoli, te omoară. Îi arătă colţii ascuţiţi şi ghearele leului. Am învăţat multe despre ierburi de la bătrînul păstor fulan. Altfel aş fi moartă de mult. Odată, cînd am fost foarte bolnavă.

Începu să amestece nişte prafuri pe o bucată de coajă de lemn, apoi aduse puţin lapte rece în care le dizolvă. Prafurile colorară laptele în verde. Între timp vorbea mereu. Ridică apoi amestecul şi zise :

— Bea asta, bea, şi oricine-ar fi care-a făcut leacul — l-a făcut pe bună dreptate ! De-acum încolo *sokugo* fuge din tine. Trupul ţi-e scăpat pe veci de strigoi.

Începu să bolborosească vorbe fără înţeles şi căzu în transă, în timp ce Mai Sunsaye se strîmba înghiţind amestecul.

CAPITOLUL XIX

Ligu îl dădu uitării pe Sunsaye şi îşi cheltuia acum energia pentru a-l elibera pe Rikku. La tabăra lui Ligu, ciobanii se pregăteau să ducă vitele la păscut.

— Mă duc la Kontago, spuse Ligu, şi porni călare.

Văzu lîngă unul din turnurile clădirii de chirpici patru cai gata înşeuaţi. Doi băieţandri, purtînd fiecare cîte o haină de *kano* şi cîte-o caschetă mică albă, îi ţineau de frîie. Ligu se apropie de un om care îşi rostea rugăciunile într-o mică bătătură de alături.

— Unde e casa Kantumei ?

Omul se opri din rugăciuni cu o expresie de revoltă, ca şi cum ar fi vrut s-o dojenească pe Ligu de-a fi pomenit un nume atît de nelegiuit unui om care se ruga la Alah.

Arătă cu mătăniile şi-şi urmă numărătoarea mărgelelor. Pe cînd intra, Ligu întîlni un om ducînd un balot de veşminte de catifea şi de parfumuri.

— Kantuma e aici? întrebă Ligu.

— E în hala de bere.

Ligu trecu pe lîngă mai mulţi oameni în mantale albe ce jucau cărţi în faţa uşii. Inima i se zbătea de frică. Se opri lîngă uşă şi rosti un salut înainte de-a ridica perdeaua care despărţea odaia.

— Cine e?

— Eu.

— Intră.

Kantuma şedea pe un scăunel, amestecînd într-o oală cu bere în clocot. Holbă ochii cînd o văzu pe Ligu, atît de străină de bucătăria ei.

— Doreşti ceva?

— Am venit să-mi iau fiul.

— Fiul tău?

— E aici de peste o săptămînă. Trebuie să pornim spre sud. Nu vrem să-l mai ţii aici.

Ochii Kantumei se tulburară. Ligu văzu cît e de frumoasă, şi înţelese de ce îi fascina pe bărbaţi.

— Nu e aici, spuse ea cu voce dulce. Jur că nu e aici. Pe Alah, dacă ştiu unde e...

— Nu mă poţi înşela. Eşti o hoaţă de băieţi. Kantuma sări în picioare ca o tigroaică.

— Cine e hoaţă?

— Ai luat un băieţandru şi ai încercat să-l faci să uite şi de mamă şi de tată. Înţelege: noi, fulanii, nu vă iubim pe voi, orăşenii. Nouă ne place viaţa simplă, care croieşte bărbaţi liberi şi viteji şi dă femeii o stare temeinică. Poţi înţelege asta?

Kantuma se uita cu ochi pătrunzători la Ligu.

— Ieşi afară din casa mea!

— Vorbeşti serios?

— Ieşi afară din casa mea!

— Nu te apropia de mine, spuse Ligu.

Dar Kantuma îşi ieşise din fire. Ridicase polonicul şi se repezi la Ligu. Ligu, care ştia să se apere de coarnele taurilor, se dădu cu îndemînare în lături şi, pe cînd Kantuma se căznea să-şi recîştige echilibrul, îi dădu o lovitură în ceafă, aşa cum lovise adesea grumazul taurilor rebeli.

Kantuma căzu, blestemînd. O dungă neagră arăta locul unde scaunul îi învineţise obrazul. Intră o fată cu o tavă plină cu ceşti, dar scoase un ţipăt şi o scăpă din mînă, apoi fugi.

— Ai să vezi cînd am să-i spun Sultanului, o ameninţă Kantuma.

— Poţi să spui ce vrei şi cui îţi place, zise Ligu. Aşa cum poţi spune tu regelui satului ăstuia, aşa îi pot spune eu regelui tuturor păstorilor. Îngăduie-mi să te întreb dacă ştii cu cine vorbeşti ? Ligu aşteptă un răspuns, dar neauzind nici unul, zise : Ai auzit ca Ligu să fi părăsit o treabă o dată ce s-a apucat de ea ?

Ochii Kantumei se deschiseră mari. Spuse :

— Ligu, căpetenia păstorilor de vite, despre care se vorbeşte în cîntece ? Îţi cer iertare. Ce facem acum ? N-aş vrea să-i fac rău lui Rikku pentru nimic în lume. E un băiat aşa de drăguţ !

— Vreau să-l iau cu mine, asta-i tot. Ploile se opresc. Iarba se veştejeşte. Trebuie să ne mutăm spre miazăzi, pe ţărmurile marelui rîu, unde iarba e tînără şi dulce.

— Am să-ţi spun tot adevărul, rosti Kantuma. Am fost la curse. Rikku a încălecat un cal şi de-atunci nu l-am mai văzut.

— Unde l-ai căutat ?

O bătaie în uşă le făcu pe cele două femei să se întoarcă.

— *Salaam !*

— Cine e ?

Dar omul se şi strecurase în odaie. Era mătăhălos şi foarte negru. Nişte favoriţi negri îi tăiau obrazul.

— *Mallam* Shehu !

— Fată frumoasă, răspunse omul cel mătăhălos. Învîrteşti vreo afacere cu ea ? Şi arătă spre Ligu.

Ligu nu gusta felul acesta de a se purta.

— Shehu, spuse Kantuma, mă bucur că-ai venit.

— *Tau !* Răsfăţata mea. Şi ai să fii şi mai fericită, după ce-ţi voi fi dăruit giuvaerul ăsta.

Îi petrecu pe încheietura mîinii o brăţară mare şi strălucitoare ; apoi i-o întinse lui Ligu s-o admire.

— Nu-i frumoasă ?

Ligu nu răspunse. Kantuma se arăta tulburată.

— Unde-ai găsit-o ?

— *Ai !* Mă bănuieşti de furt ?

— Nu, nu. Numai că am văzut nu de mult una cam la fel. Nu era un prinţ acela care-a adus-o aici ?

Faţa lui Shehu se întunecă. I se păru că odaia devenise deodată mai fierbinte. Obrazul îi lucea de năduşeală.

— Femeia asta pe care-o vezi îşi caută fiul şi crede că i l-am luat eu.

Îi povesti lui Shehu întîmplarea cu Rikku ; iar Ligu o învinuise că-l ţinea ascuns. Shehu îşi îngustă ochii.

— Trebuie să mă duc să-mi văd de treburi, spuse ; și coborî scara fără altă explicație.

Kantuma și Ligu îl priveau de la fereastră. Își îndrepta calul spre casa prințului.

— E un om rău, foarte rău, zise Kantuma. Uite unde se duce.

— Crezi că știe ceva despre Rikku ?

— Poate că da, spuse Kantuma. Să-l urmărim.

Intră în casă și aduse două văluri ; întinse unul lui Ligu.

— Pune-l pe tine, zise ea. Gesturile ei erau acum iuți și încordate.

La ultima treaptă a scării încălecară. Călăriră prin aleea mărginită de ziduri pe ambele părți, depășiră oamenii ce-și mînau asinii la tîrg, trecură pe lîngă femeile care vopseau pînză la fîntîni. Soarele lucea voios pe arborii tropicali, pe palmierii de curmale. Se opriră în mijlocul unei piețe largi. Îl văzură pe Shehu intrînd cu calul în ograda prințului.

— Ce facem ? întrebă Ligu.

— Urmează-mă pînă la poartă, spuse Kantuma. Eu intru. Îl cunosc pe prinț. Vine adesea la berăria mea.

Nici nu făcuseră bine cîțiva pași, cînd o duzină de călăreți se repeziră spre ele. Veneau din spate ca o furtună, într-un vîrtej de praf.

— Sîntem pierdute, zise Kantuma.

Călăreții se opriră aproape de ele.

— Să-ți hărăzească Alah o viață lungă, Kantuma ! strigă omul din frunte. Tocmai ne-am întors din căutarea noastră. La tine acasă mi s-a spus c-ai plecat cu o femeie străină.

— Ați găsit-o pe Fatimeh ? întrebă Kantuma. Ați văzut-o în savană ?

— Am văzut o femeie în alb, precum și vite și un leu. Dar i-am pierdut urma.

— Sîntem pe urma dușmanului.

Oamenii se dădură înapoi. Kantuma și Ligu porniră domol spre clădirea care-l adăpostea pe prinț. Doi oameni de serviciu le întîmpinară la ușă și le luară caii.

— E acasă prințul ?

— E în audiență.

— Spuneți-i că vrea să-l vadă Kantuma.

Oamenii de serviciu dispărură, și Kantuma și Ligu se uitară împrejurul ogrăzii la splendizii cai care își scoteau capul pe porțile grajdului. Unul din oameni se întoarse de îndată și o conduse pe Kantuma singură la prinț. Ligu aștepta afară, nerăbdătoare.

CAPITOLUL XX

Un om ostenit intra tîrziu în noaptea aceea în așezarea pe care și-o încropise Ligu. Era Mai Sunsaye. Cîinii începură să latre, pe cînd se apropia, și o fată ieși afară alergînd și strigînd :

— E Sunsaye ! S-a întors.

O recunoscu pe Fiddiggo, soția lui Jalla.

— Fiddiggo, pe Alah, arăți bine. Unde e soțul tău Jalla ?

— E în colibă. Nu se simte bine.

— Alah să-l binecuvînteze.

— L-au apucat brusc frigurile. A luat însă un leac, și acum e mai bine. A fost lungă călătoria de la Malendo. Și acum ne-am strîns iar lucrurile. Așteptăm numai plecarea.

În timp ce vorbea, îi luă legătura din mînă, mîngîindu-l și rîzînd. Dar el îi simțea neliniștea.

— Vino în casă și dă-i bună ziua lui Jalla. Soacră-mea, Shaitu, s-a dus cu Ligu și cu Leibe la Kontago.

Intră apoi în coliba unde stătea Jalla culcat pe rogojină. Fața lui Jalla era trasă. Fruntea îi era brăzdată, zbîrcită și lumina ochilor îi sticlea palidă.

— Ce faci, Jalla ?

— Alah să ne ocrotească ! Am febră mare, dar sînt nădejdi. Primejdia a trecut.

— Slăvit fie Alah ! Se întoarse spre Fiddiggo. Nu-ți slăbi soțul din ochi. Nu lăsa să ducă lipsă de nimic. Acum, unde e Ligu ?

— Ți-am spus că Ligu, Shaitu și Leibe au plecat cîteșitrele la Kontago. Ligu s-a dus prima ; soacră-mea era îngrijorată și s-a dus după ea. Vocea lui Fiddiggo era tulburată. Așteptăm să coborîm spre miazăzi și nu ne putem muta pentru că lipsește Rikku.

— Nu l-au găsit pe Rikku ?

— Nu. A fost foc mare în oraș. Toate casele de stuf au ars.

— Cine le-a dat foc ?

— N-am aflat încă.

— Am prevăzut-o ! Am prevăzut-o ! strigă Mai Sunsaye.

— Unde te duci ? întrebă Fiddiggo. Nu te mai vîrî iar în luptă. E prea tîrziu ! Așteaptă pînă dimineața.

Mai Sunsaye rîse.

— Luptă ? Ce luptă ? Atunci trebuie să mă duc !

— Cînd oamenii au încercat să-l ia înapoi pe Rikku și n-au izbutit, Ligu a tocmit cîțiva călăreți și au pornit iureș la Kontago.

Sunsaye își scoase hainele pe îndelete. Încordarea îi creștea din clipă în clipă. Își puse o tunică de piele și trase spada încet din teacă, vîrînd-o apoi iar la loc. Faptul că o avea la îndemînă, atîrnată la brîu, îl făcu să zîmbească. Își prinse două pumnale mici pe partea de sus a brațelor și se întoarse spre Fiddiggo.

— Mai este vreun cal ?

— În curtea din fund.

Era întuneric. În timp ce se arunca îndemînatic în șa, Fiddiggo îi strigă :

— Caută-i lîngă moscheie.

Străzile erau foarte întunecoase în orașul Kontago. Sunsaye călărea cu atenție, privind mereu înainte, uitîndu-se după oamenii lui Ligu. Se văzu deodată înconjurat de călăreți, care tăbărîră pe el cu întrebări. Îi trecu prin

minte că oamenii aceștia asediau orașul Kontago. În cele din urmă, unul spuse :

— Bun sosit, bun sosit ! Sîntem oamenii lui Ligu.

— Slavă lui Alah ! Cum stau lucrurile acum ?

— Rămînem de pază, zise conducătorul lor. E pentru noaptea asta.

— Pentru noaptea asta ?

— Da ! Și stăm de pază. Ne-a venit vestea că Shehu are de gînd să-i scoată pe Rikku și pe adjunctul sanitarului din Nigeria în deșert. Chiar acum am auzit-o !

— *Lah !* exclamă Sunsaye. Dacă nu veneam !

O mînă îl atinse pe Sunsaye pe umăr :

— Bun sosit ! Era Ligu.

— Iartă-mă, Ligu, pentru felul cum am părăsit tabăra.

— Alah ne iartă pe toți. Coborî vocea. Soția ta, Shaitu și fiica ta Leibe sînt în siguranță. Nu-ți fie teamă pentru ele. Le-am ascuns în casa unui prieten. Ar fi trebuit să rămînă în tabără.

— Alah să le blagoslovească ! spuse Sunsaye. Cînd s-o termina, dacă voi mai fi în viață, voi fi bucuros să mai văd fața Leibei.

Ligu rînji :

— Tu ! Primul lucru pe care-ai să-l faci, va fi să fugi după lucrurile care zboară !

— Nu, Ligu ! A trecut vremea aceea. Am întîlnit-o pe Fatimeh ; și ea m-a vindecat de *sokugo*. N-am să mai pribegesc. Mă voi întoarce la colibele mele în Dokan Toro. Aceea e casa mea. Sînt un păstor prea bătrîn ca să mai umblu prin pustietăți ca tinerii.

— Ai întîlnit-o pe Fatimeh !

— Am întîlnit-o, în numele lui Alah !

— Atunci trebuie să-l salvăm pe Rikku !

Oamenii lui Ligu ședeau posomorîți pe caii lor. Noaptea era înaintată, și unii din ei începeau să ațipească. Hotărîră de îndată să doarmă cu rîndul, parte din ei priveghind casa cea mare a prințului.

— Dacă e vreo ieșire prin altă parte cum vom ști ? întrebă Sunsaye.

— Nu există, răspunse Ligu.

Abia atunci îi văzu Sunsaye pe ceilalți păstori care stăteau pitiți de-a lungul zidului. Ședeau tăcuți ca niște stafii, cu toiege de cioban în mînă. Nimeni, de s-ar fi apropiat, n-ar fi bănuit că sînt acolo sau că asediau casa prințului.

Trebuie să fi fost curînd după miezul nopții, cînd o mînă îl atinse pe Sunsaye. Se uită și văzu cîteva siluete ciudate, care făceau niște mișcări tainice în fața casei prințului. Își încordă privirea, siluetele se dovediră a fi cămile.

Mai mulți oameni cu turban ieșiră din casă. Ridicară doi inși și-i puseră pe cămile.

— Rikku și adjunctul sanitarului, șopti Ligu.

Sunsaye abia mai răsufla. Se ghemui pe cal și văzu cîțiva oameni cu turban negru și mantale lungi ; erau de pază în spatele celor doi prizonieri.

Un șuier străbătu noaptea. Era semnalul convenit. O fierbere generală se produse de jur împrejurul casei prințului. Apoi zidul păru să prindă viață. Sunsaye și oamenii lui atacară. Din casa întunecoasă îi întîmpinară cîțiva oameni înarmați, strigînd tare.

Încăierarea fu scurtă și aprigă. Caii îi călcau în picioare pe cei căzuți. Cămilele mugeau. Arabii își traseseră pumnalele, folosindu-le în luptă strînsă, necruțătoare.

— Omorîți-i ! strigă Sunsaye.

— Tată ! Tată ! auzi Sunsaye vocea fiului său ridicîndu-se înfocată din zgomotul acela general. Inima i se umplu de bucurie.

— Sînteți aici, vitejii mei ? arătați-le de ce sînteți în stare !

Păstorii se năpustiră cu forțe noi. Sunsaye se împiedică de un trup, dar se ridică iar în picioare. Trupul de care se împiedicase era al lui Shehu.

Unul din oamenii lui Ligu veni la Sunsaye și-i spuse că-l văzuse tocmai pe Rikku dispărînd în dosul zidului, susținînd o femeie.

Sunsaye alergă într-acolo. Își găsi fiul luîndu-și rămas bun de la o tînără femeie rănită. Rikku plîngea cu hohote. Mai Sunsaye rămase deoparte, fără a se amesteca.

— Mor, dar te-am iubit, Rikku, în ciuda a tot ceea ce ți-am făcut !

— Nu vorbi de moarte, Kantuma.

— Iartă-mă, Rikku ! Kantuma ta moare. O ai însă pe Fatimeh. Văd acum...

— Kantuma !

— O ai pe...

Sunsaye o văzu căzînd moale în brațele fiului său. Făcu atunci un pas înainte, ea însă murise. Își luă fiul deoparte, fără a rosti o vorbă. Dar băiatul plîngea în hohote.

Ajunseră la tabără dimineața. Le găsiră acolo pe Ligu, Shaitu și Leibe, așteptînd împreună cu Fiddiggo și Jalla, nerăbdători să poată porni în lunga lor călătorie spre miazăzi.

CAPITOLUL XXI

Era într-adevăr timpul ca vitele să fie mutate spre miazăzi pe malurile marelui rîu. Pretutindeni în pustietate vînătorii dădeau foc savanei, risipind gunoiul aprins peste întinderi. În timpul nopții cerul înalt era luminat de suluri mari de flăcări, și din colibele lor din sat oamenii puteau auzi trosnetul ierbii ce ardea și puteau simți înțepătorul fum care înăbușea fiarele și le alunga din culcușurile lor.

Noaptea, lumina strălucitoare răspîndea umbre pe coarnele și cocoașele vitelor ce stăteau dindărătul împrejmuirilor. Cîinii lătrau și vînătorii se ghemuiau, așteptînd cu săgețile așezate pe struna arcurilor. Se da foc ierbii așa ca o dată cu ploile timpurii fragedele fire de iarbă să crească și vitele s-o poată paște cu

plăcere. Era un procedeu vechi și, cu toate că paznicii spuneau oamenilor că e vătămător pentru pomi, ei nu-l abandonau cînd venea anotimpul ploilor; se găsea întotdeauna o mînă care să azvîrle în chip neîngăduit gunoi uscat în iarbă și să dispară înainte ca focul înăbușit în fum să izbucnească în flăcări.

De îndată ce Jalla se simți întremat, porniră cu toții spre miazăzi, către malurile Nigerului, în regiunea dintre Bussa și Lokoja, unde apa e cunoscută sub numele de Kwarra.

După trei zile de călătorie o lăsară pe Ligu să se ducă înainte cu vitele ei. Jalla și Fiddiggo porniră și ei spre sud-est. Tot în același timp, Sunsaye și Rikku porniră s-o caute pe Fatimeh. Găsiră satul Dajin Bauma și întrebară pe un plugar, care locuia acolo, dacă e vreun drum care să ducă la tabăra lui Fatimeh. El le arătă un făgaș de vite, pe care îl urmară pînă ajunseră la tabăra ei.

Fatimeh îi aștepta. În zdrențe, nepieptănată, privea cu ochi sălbatici și din gura ei auziră o poveste tristă. Gemenii muriseră: acum erau îngropați. Plînse toată noaptea; Mai Sunsaye rostea cuvinte de mîngîiere, ea însă era tot abătută. Între ea și Rikku părea că se ridică o nouă stavilă, pe care bătrînul n-o înțelegea încă. Își închipuise că după ce o găsise pe Fatimeh și îl adusese pe Rikku la ea, băiatul se va repezi în brațele ei, strîngînd-o în îmbrățișări înfocate. I se părea însă că Rikku o privea cu ochii unui străin.

Bătrînul păstor coborî dimineața la pîrîu spre a-și spăla fața și a-și rosti rugăciunile înainte de-a porni să regăsească cireada cu Ligu, Shaitu și Leibe.

Auzi un foșnet în spate și se întoarse; era fiul său.

— Tată, zise Rikku, vreau să-ți spun ceva, ceva ce mă apasă pe suflet de ieri.

— Dă-i drumul, fiule. Spune acum ca să nu-ți prelungești cazna.

Observase, mai înainte, lacrimi în ochii lui Rikku. Se dădu puțin la o parte și își spălă și clăti picioarele.

— E vorba despre Fatimeh. Eu... eu n-o mai vreau!

— *Lah!* Și după toată bătaia asta de cap!

— Nu pot să te lămuresc, tată.

— Te-ai îndrăgostit de femeia aceea din Kontago și moartea ei te-a mîhnit.

— Nu, tată.

— Ai văzut, cînd era în viață, purtările ei alese, și prinții care-i dădeau tîrcoale!

— Nu așa, tată.

Bătrînul oftă.

— Așa e cînd oamenii noștri alunecă spre viața ușoară a orașului. Dădu din cap. Chiar și tu, fiul meu !

— Nu așa stau lucrurile, tată. Vreau să aștept puțin înainte de a-mi lua o soție. O iubesc pe Fatimeh, dar așa cum ar putea-o iubi un frate. Sînt tot băiat. Peste două anotimpuri de ploi voi fi gata.

Bătrînul își plecase capul. Îl auzea pe fiul său apărîndu-și cauza, dar se mărginea să-și frece ochii fără a spune o vorbă.

— Eu, eu vreau să plec la New Chanka pentru un timp ca să-l văd pe Hodio, spunea Rikku. Pot apoi să mă întorc la Ligu să lucrez pentru ea, pînă devin bărbat în toată firea. Asta va fi peste două anotimpuri de ploi. Atunci, dacă Ligu e mulțumită de mine, îmi va da vite și-o să pot porni cu propria mea turmă.

Mai Sunsaye își vedea acum foarte lămurit fiul : un simplu băiat care se îndrăgostise ca un copil, aprig, de o femeie mai în vîrstă decît el, o femeie care trăia în Kontago și cunoștea viața mai bine decît o putea el cunoaște.

— Ai dreptate, fiule. Dar vei veni mai întîi cu noi la Dokan Toro. Maică-ta trebuie să afle și ea lucrurile astea.

— Alah să te binecuvînteze, tată !

Mai Sunsaye văzu bucuria din ochii feciorului său și simți o bruscă apăsare în gîtlej. Se întoarse pentru ca Rikku să nu-i vadă ochii înnourați.

— Du-te de mă așteaptă la tabără.

— Da, tată.

Rikku se repezi spre tabără, cu cîntecul pe buze.

Păsările cîntau în pomi și ele.

Mai Sunsaye se înapoie la tabără, dar îl găsi pe Rikku abătut. Nici urmă de Fatimeh, sau de leu. Așteptară și tot așteptară, și cînd dogoarea soarelui se înteți, porniră și ajunseră din urmă, după două zile de mers întins, grosul cirezii, care călătorea spre Dokan Toro.

Cauza dispariției lui Fatimeh rămase pe veci nelămurită pentru Mai Sunsaye. Auzise ea oare vorbele pe care le rostiseră el și fiul său pe marginea rîului, sau simțise schimbarea petrecută în Rikku și nu mai voia să rămînă, în asemenea împrejurări, în familie ? Orișice ar fi fost, ei nu mai auziră niciodată nimic despre Fatimeh și nici despre leul ei.

Plănuiră să stea cu Sunsaye, la Dokan Toro, două săptămîni ca să se pregătească pentru lungul drum spre miazăzi, către pășunile din

preajma rîului. Bătrînul era acum acasă. Pentru el casa însemna mănunchiul de colibe dinafara satului Dokan Toro. Pentru păstorul fulan, care își petrecuse cea mai mare parte din timp strămutîndu-se, casa era un mănunchi de colibe așezate în orice loc unde își putea spune că va rămîne pentru totdeauna. Pentru Mai Sunsaye acest loc era Dokan Toro.

Numeroase gînduri îl mîngîiau acum pe bătrînul păstor. I-o găsise fiului său pe Fatimeh, deși băiatul se tămăduise de dragostea de copil ce-o avusese pentru ea. Mai important era însă faptul că familia se întregise din nou. Avea siguranța că Hodio se va căpătui și el, acum că se stabilise în noul oraș Chanka. Nu se putea ca acest fapt să nu-i folosească și să nu facă din Hodio un bărbat adevărat; firea i se va domoli, căci fabricarea zahărului și ridicarea noului oraș cereau muncă nu glumă.

Jalla era, desigur, mîndria lui cea mai mare. Jalla dovedise unde poate ajunge un fiu de păstor. O mie de capete de vite, și pe Fiddiggo ca mireasă. Înfrîngerea aceea la *sharro* trebuia însă cîndva prefăcută în victorie. Bătrînul își amintea făgăduința ce i-o făcuse. De îndată ce se va simți în stare, va pregăti și-i va trimite lui Jalla o legătură de bice vrăjite, pe care le va folosi la viitoarea întîlnire la *sharro*. Fără îndoială că nu-i putea dori o mireasă mai frumoasă ca Fiddiggo, dar numele familiei lor trebuia reabilitat.

Cînd se adunau seara în jurul focului, Shaitu, Leibe și Rikku, povesteau ce văzuseră și auziseră cît timp durase despărțirea lor, bătrînul trăia unele clipe din fericirea sa de odinioară. Pierduse însă vaza de care se bucurase în ochii locuitorilor din Dokan Toro; și pentru a o recîștiga, trebuia acum să smulgă lui Ardo conducerea acestui sat.

El și familia lui aleseseră cu multă grijă un loc pentru tabără, nu prea aproape de sat. Într-o noapte Sunsaye și Rikku se strecurară la ușa colibei lui Ardo. Cîinii nu puteau lătra deoarece gurile lor fuseseră amuțite cu ajutorul unei mîncări fermecate. Îl treziră din somn pe Ardo și îl puseră să aleagă între o moarte imediată și o luptă dreaptă. Ardo fugi din sat aproape gol, așa cum îl treziseră. Nu ajunsese departe, cînd flăcările începură să izbucnească pe rînd din fiecare colibă.

O dată cu ivirea zorilor, Sunsaye și partizanii săi purceseră în sat. Ospețe și bucurie îi întîmpinară pretutindeni. Fetele cîntau dintr-o vioară, *gwogie*, și băteau în tigve sub ramurile arborelui *dorowa*, în timp ce flăcăii se întreceau în exerciții gimnastice și acte de bravură. Flautele șuierau, tobele te asurzeau și inele

zornăiau pe sprintene picioare. Astfel apunea pentru mulţi domnia lui Ardo. Dar mai mulţi erau aceia cărora Sunsaye le fusese ca un tată şi drept cîrmuitor.

O bună bucată de timp Sunsaye simţi că reluase firul vieţii sale de odinioară. Oamenii veneau la el spre a-şi afla soarta, veneau la el ca să le vindece bolile trupeşti ca şi pe cele sufleteşti. Era în elementul său.

Pricepu, după puţin, că Rikku se va duce la Ligu fără el, ca paznic de vite. Rikku va lucra acolo ca ucenic pînă cînd ea îi va dărui cîteva vite pentru a porni pe socoteala lui. Nu era lucru rău. Băiatul avea nevoie de binevoitoarea îndrumare a unei persoane mai în vîrstă. Dacă vrea, n-are decît să se ducă la New Chanka să-l vadă pe Hodio şi moara lui de zahăr. Era însă trup şi suflet cu vitele. Şi se va întoarce la Ligu.

Cînd sosi noaptea plecării lui Rikku, Sunsaye îl chemă. De abia se înserase. Îi spuse că simţea ceva ciudat. Mai tîrziu, în aceeaşi noapte, fu apucat de fierbinţeli. Aiura. Nu se putea să nu se observe că bătrînul se istovea. Subestimase sforţarea ce i-o impusese pribegirea prin pustietăţi.

Rikku şi Shaitu îl doftoricirä cu ierburile cele mai bune pe care le cunoşteau. Nimic însă

nu-i folosi.

— Cînd e să mori, totul e de prisos, le spuse Sunsaye zîmbind.

Era a treia zi de cînd se îmbolnăvise şi ei făcuseră tot ce putură pentru a-l feri de moarte.

— Rikku! glasul său nu mai era decît un slab horcăit.

În clipa cînd zîmbetul i se aşternu pe buze, îşi dădu ultima suflare.

Rikku se repezi. Era prea tîrziu. Începu să plîngă şi să se zbată de durere. Shaitu îl ţinea, jelind şi ea.

Sunsaye era într-adevăr foarte iubit şi fu îngropat cu mare cinste acolo unde fusese prima lui tabără. Îl părăsiră apoi în grabă. Fiindcă se zice că locul unde a murit un om aduce nenoroc.

ÎNTREPRINDEREA POLIGRAFICĂ „13 DECEMBRIE 1918"

Coli tipar 6; comanda nr. 2604